

Bryssel 1.3.2022
COM(2022) 75 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanosta

Sisältö

1. Johdanto	3
2. Mikä on tukivälineen täytäntöönpanotilanne?	5
2.1. Täytäntöönpanoprosessin tilanne	5
2.2. Tukivälineen rahoitustilanne.....	11
3. Mitä elpymis- ja palautumissuunnitelmat sisältävät?	13
3.1. Toimitetut elpymis- ja palautumissuunnitelmat – yleiskatsaus	13
3.2. Tukivälineen vaikutus vihreään siirtymään (pilari 1)	15
3.3. Tukivälineen vaikutus digitaaliseen muutokseen (pilari 2)	24
3.4. Tukivälineen vaikutus älykkääseen, kestäväan ja osallistavaan kasvuun (pilari 3).....	31
3.5. Tukivälineen vaikutus sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen (pilari 4).....	36
3.6. Tukivälineen vaikutus terveyteen ja taloudelliseen, sosiaaliseen ja institutionaaliseen palautumiskykyyn muun muassa kriisivasteen ja kriisivalmiuden parantamiseksi (pilari 5) ..	41
3.7. Tukivälineen vaikutus seuraavalle sukupolvelle, lapsille ja nuorille, suunnattuun toimintapolitiikkaan, kuten koulutukseen ja osaamiseen (pilari 6)	51
3.8. Turvallisuutta koskevat itsearviointit	54
4. Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanokehys	56
4.1. Elpymis- ja palautumistukivälineen panos uudistusten ja muiden EU:n politiikkojen täytäntöönpanossa	56
4.2. Elpymis- ja palautumistukivälineen vaikutus useita maita kattaviin hankkeisiin.....	63
4.3. Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpano ja sidosryhmien osallistuminen	65
4.4. Valvontajärjestelmä ja unionin taloudellisten etujen suojaaminen	69
4.5. Täydentävyys muun EU:n rahoituksen kanssa	71
5. Päätelmät	74

Taulukot ja kuvat

Taulukko 1: Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanotilanne	6
Kuvio 1: Elpymis- ja palautumissuunnitelmien arvioinnin ja ennakkomaksujen keskeiset vaiheet	7
Taulukko 2: Maksupyyntöjen käsittely	8
Kuvio 2: Välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisen arvioitu aikataulu.....	13
Kuvio 3: Kuhunkin pilariin vaikuttavien elpymis- ja palautumistukivälineen varojen osuus .	14
Kuvio 4: Ilmastomerkinnot ja ylimääräiset ympäristömerkinnät jäsenvaltioittain	16
Kuvio 5: Vihreää siirtymää tukevien menojen jakautuminen (pilari 1).....	17
Kuvio 6: Digitaalisia tavoitteita edistävien määrärahojen osuus elpymis- ja palautumissuunnitelman kokonaismäärärahoista	24
Kuvio 7: Digitaalista muutosta (pilari 2) tukevien menojen jakautuminen	25
Kuvio 8: Älykästä, kestävää ja osallistavaa kasvua (pilari 3) tukevien menojen jakautuminen..	32
Kuvio 9: Sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta tukevien menojen jakautuminen osa-alueittain (pilari 4).....	37
Kuvio 10: Terveyttä ja palautumiskykyä tukevien menojen jakautuminen osa-alueittain (pilari 5)	42
Kuvio 11: Terveyttä ja palautumiskykyä tukevien toimenpiteiden määrä osa-alueittain (pilari 5)	43
Kuvio 12: Seuraavalle sukupolvelle suunnattua toimintapolitiikkaa tukevien menojen jakautuminen toimintaloikoittain (pilari 6)	51
Kuvio 13: Uudistusten lukumäärä pilaria kohti	57
Kuvio 14: Uudistukset/investoinnit jäsenvaltioittain	57
Kuvio 15: Elpymis- ja palautumissuunnitelmien piiriin kuuluvien maakohtaisten suositusten osuudet politiikanaloittain (CESAR-tietokannassa määritellyn mukaisesti)	58
Kuvio 16: Next Generation EU -välineen BKT-vaikutus (%) QUEST-simulaatioissa, EU-maat	59
Kuvio 17: Next Generation EU -välineen BKT-vaikutus (%) QUEST-simulaatioissa	60
Taulukko 3: Vihreät useita maita kattavat hankkeet hyväksytyissä elpymis- ja palautumissuunnitelmissa.....	64
Taulukko 4: Useita maita kattavat digitaaliset hankkeet.....	65

1. Johdanto

Elpymis- ja palautumistukiväline, joka perustettiin 19. helmikuuta 2021 asetuksella (EU) 2021/241, on keskeinen osa Next Generation EU -välinettä, jonka avulla EU pyrkii nousemaan koronaviruspandemiasta entistä vahvempana. Tässä kertomuksessa, joka annetaan nyt, kun elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta on kulunut vuosi, on tavoitteena arvioida tämän poikkeuksellisen uudistus- ja investointiohjelman täytäntöönpanoa. Kuluneen vuoden aikana on toteutettu merkittäviä toimia, ja täytäntöönpano on hyvässä vauhdissa.

Jäsenvaltiot alkoivat huhtikuussa 2021 toimittaa elpymis- ja palautumissuunnitelmiaan, joiden intensiivinen laatiminen kesti kuukausia suunnitelmien ennennäkemättömän mittakaavan ja laaja-alaisuuden vuoksi. Komissio hoiti suunnitelmien arviointivaiheen nopeasti, ja neuvosto hyväksyi ensimmäiset neuvoston täytäntöönpanopäätökset heinäkuussa 2021. Tähän mennessä lähes kaikki jäsenvaltiot ovat toimittaneet elpymis- ja palautumissuunnitelmansa. Komissio on antanut myönteisen arvion 22 suunnitelmasta, minkä jälkeen neuvosto on hyväksynyt ne. Komissio käynnisti myös keskustelut jäsenvaltioiden kanssa sopiakseen operatiivisista järjestelyistä, jotka muodostavat kehyksen suunnitelmien täytäntöönpanon seurannalle. Komissio on kerännyt varoja pääomamarkkinoilta ja laskenut liikkeeseen ensimmäiset vihreät joukkolainansa. Se on tähän mennessä maksanut jäsenvaltioille 66,6 miljardia euroa, joista 56,6 miljardia euroa ennakkomaksuina, ja tukenut näin jäsenvaltioita ja unionia koronaviruspandemian edelleen vaikuttaessa talouteen.

Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanovaihe on käynnistynyt, ja se etenee nopeasti jäsenvaltioiden asettaman uudistus- ja investointiaikataulun mukaisesti. Ensimmäinen maksupyyntö saatiin käsiteltyä vuonna 2021, ja Espanjalle maksettiin joulukuussa 2021 yhteensä 10 miljardia euroa. Vuonna 2022 on odotettavissa yli 30 maksupyyntöä. Maksuaikataulu vastaa tukivälineen ennakoitua täytäntöönpanovaihetta. Komissio ja jäsenvaltiot ovat tehneet tiivistä yhteistyötä tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Edistymistä suunnitelmien täytäntöönpanossa voidaan seurata komission joulukuussa 2021 perustamalla alustalla, jota kutsutaan elpymisen ja palautumisen tulostauluksi.

Tämä kertomus on elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanoa koskevista vuotuisista kertomuksista ensimmäinen.¹ Kertomuksessa luodaan katsaus tukivälineen täytäntöönpanon nykytilanteeseen ja hyväksytyihin suunnitelmiin sekä selostetaan, kuinka tukiväline on myötävaikuttanut ilmastotavoitteiden ja digitaalisten tavoitteiden toteutumiseen, kuten asetuksen 31 artiklassa edellytetään. Koska tukivälineen täytäntöönpano on vielä alkuvaiheessa, tässä kertomuksessa kuvataan, miten tukivälineen odotetaan edistävän kuutta pilaria suunnitelmissa esitetyillä toimenpiteillä, jotka toteutetaan vähitellen välineen voimassaoloaikana. Kertomuksessa tarkastellaan tukivälineen tuloksellisuutta ja otetaan huomioon sitoutuminen investointeihin ja uudistuksiin, jotka toteutetaan tämän ainutlaatuisen välineen avulla, ja käsitellään sidosryhmien osallistumista. Lisäksi kuvataan käytössä olevat mekanismit unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi ja tukivälineen ja muiden EU:n

¹ Kertomuksista säädetään elpymis- ja palautumistukivälineestä annetun asetuksen 31 artiklassa.

rahoituslähteiden niveltymisen toisiinsa päällekkäisen rahoituksen välttämiseksi. Tässä kertomuksessa esitetyt tiedot perustuvat hyväksytyjen suunnitelmien sisältöön, jonka komissio on arvioinut, tietoihin, jotka jäsenvaltiot ovat toimittaneet marraskuun 2021 loppuun mennessä osana puolivuositista raportointivelvoitettaan, sekä tukivälineen täytäntöönpanossa tammikuun 2022 loppuun mennessä saavutettuun edistymiseen. Tässä kertomuksessa ei käsitellä laajasti yksittäisten suunnitelmien täytäntöönpanotilannetta eikä yhteisiä indikaattoreita, koska tukivälineen täytäntöönpano on vielä alkuvaiheessa. Annetuin esimerkein, erityisesti jakson 3 laatikoissa, kuvataan tilannetta, mutta niiden ei ole tarkoitus olla tyhjentäviä.

2. Mikä on tukivälineen täytäntöönpanotilanne?

2.1. Täytäntöönpanoprosessin tilanne²

Elpymis- ja palautumissuunnitelman hyväksyminen

Suurin osa jäsenvaltioista toimitti elpymis- ja palautumissuunnitelmansa kesään 2021 mennessä. Tukeakseen jäsenvaltioita suunnitelmien laatimisessa komissio aloitti lokakuussa 2020 epävirallisen yhteydenpidon jäsenvaltioiden kanssa ja julkaisi tammikuussa 2021 ohjeet³ suunnitelmiin sisällytettävistä tiedoista. Saadakseen tukivälineestä rahoitustukea jäsenvaltioiden oli laadittava elpymis- ja palautumissuunnitelmat, joissa esitetään 31. elokuuta 2026 mennessä toteutettava kansallinen uudistus- ja investointiohjelma. Elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta annettu asetus⁴ tuli voimaan 19. helmikuuta 2021. Tähän mennessä komissio on virallisesti vastaanottanut 26 elpymis- ja palautumissuunnitelmaa (ks. taulukko 1 ja liite 1).

Komissio arvioi kunkin suunnitelman nopeasti johdonmukaisella ja läpinäkyvällä tavalla elpymis- ja palautumistukivälineestä annetun asetuksen 19 artiklan 3 kohdassa säädettyjä yhtätoista kriteeriä noudattaen.⁵ Arviointiprosessin aikana komissio oli tiiviissä yhteydessä jäsenvaltioihin kokonaisvaltaisen arvion tekemiseksi. Komissio tuki jäsenvaltioita, jotta ne voisivat esittää kunnianhimoisia suunnitelmia, joissa on selkeät ja realistiset välitavoitteet ja tavoitteet edistymisen seuraamiseksi täytäntöönpanon aikana.

Komissio on antanut myönteisen arvion 22 elpymis- ja palautumissuunnitelmasta ja esittänyt niitä koskevat ehdotukset neuvoston täytäntöönpanopäätökseksi ja niihin liittyvät komission yksiköiden valmisteluasiakirjat, joissa analysoidaan kunkin suunnitelman sisältöä. Neuvoston täytäntöönpanopäätökset ja komission yksiköiden valmisteluasiakirjat ovat nähtävissä komission verkkosivustolla⁶. Komissio arvioi parhaillaan neljää suunnitelmaa (Bulgarian, Unkarin, Puolan ja Ruotsin) yhteistyössä asianomaisten jäsenvaltioiden kanssa, kuten elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 19 artiklan 1 kohdassa säädetään.

Neuvosto hyväksyi 22 täytäntöönpanopäätöstä kaiken kaikkiaan nopeasti ja sujuvasti. Komissio ja jäsenvaltiot kävivät intensiivisiä keskusteluja suunnitelmien laatimisvaiheessa, minkä jälkeen komissio suoritti arviointinsa nopeasti. Komissio antoi myönteisen arvionsa useimmista suunnitelmista nopeammin kuin asetuksen 19 artiklan 1 kohdassa säädetyn kahden kuukauden arviointiajan kuluessa siitä, kun se virallisesti toimitettiin (ks. taulukko 1). Myös neuvoston oli tämän jälkeen mahdollista hyväksyä useimpien elpymis- ja palautumissuunnitelmien myönteinen arviointi alle kuukaudessa (ks. taulukko 1). Kun suunnitelmat oli hyväksytty, komissio teki asianomaisten jäsenvaltioiden kanssa

² Kaikkien tässä kertomuksessa esitettyjen tietojen ja lukujen koontipäivä on 28. helmikuuta 2022.

³ SWD(2021) 12 final.

⁴ Asetus (EU) 2021/241, annettu 12. helmikuuta 2021.

⁵ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html.

⁶ [Elpymis- ja palautumistukiväline|Euroopan komissio \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html).

rahoitussopimukset – ja tarvittaessa lainasopimukset – joissa määritellään osapuolten oikeudet ja velvollisuudet, myös unionin taloudellisten etujen suojaamisen ja jäsenvaltioiden valvontajärjestelmää koskevien vaatimusten osalta, sekä sidotaan käytettävissä olevan rahoitusosuuden määrä.

Taulukko 1: Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanotilanne

	BE	CY	DE	DK	EL	ES	FR	IT	LU	LT	LV	PT	SI	CZ	HR	AT	IE	SK	MT	RO	FI	EE	PL	HU	SE	BG	NL
Komissiolle toimitettu 26 suunnitelmaa	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Komissio hyväksynyt 22 suunnitelmaa	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Neuvosto hyväksynyt 22 täytäntöönpanopäätöstä	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
21 ennakkomaksua suoritettu (56,6 mrd. euroa)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Komissiolle toimitettu 5 maksupyyntöä					■	■	■	■				■															
Komissio suorittanut 1 maksun					■	■	■	■				■															

Ennakkomaksut

Rahoitussopimuksen ja mahdollisen lainasopimuksen allekirjoittamisen jälkeen **komissio on maksanut rahoitusosuudesta ja lainarahoituksesta enintään 13 prosentin ennakkomaksun 21 jäsenvaltiolle, jotka ovat sitä pyytäneet.** Asetuksen 13 artiklan 1 kohdan mukaan ennakkomaksu koskee ainoastaan niitä jäsenvaltioita, joiden elpymis- ja palautumissuunnitelmat neuvosto on hyväksynyt vuonna 2021.

Komissio on suorittanut ennakkomaksuja yhteensä yli 56,6 miljardia euroa. Ennakkomaksut on suoritettu kuuden työpäivän kuluessa rahoitussopimusten (ja/tai mahdollisten lainasopimusten) allekirjoittamisesta eli paljon elpymis- ja palautumistukivälineestä annetussa asetuksessa mainittua kahta kuukautta nopeammin (ks. taulukko 1). Koska elpymis- ja palautumistukiväline on tuloperusteinen väline, kaikkien myöhempien maksujen ehtona on, että uudistuksia ja investointeja koskevat välitavoitteet ja tavoitteet on saavutettu maksupyyntöön esittämiseen mennessä.

⁷ Ennakkomaksua ei ole pyydetty.

Operatiiviset järjestelyt

Kuten elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa edellytetään, komissio keskusteli tämän jälkeen kunkin 22 jäsenvaltion kanssa operatiivisista järjestelyistä, joissa täsmennetään seuranta- ja yhteistyötä koskevat yksityiskohtaiset säännöt ja täytäntöönpanon keskeiset näkökohdat. Operatiivisiin järjestelyihin kuuluu säännöllinen tietojenvaihto komission ja jäsenvaltioiden välillä vähintään neljännesvuosittain, jotta voidaan arvioida elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanon etenemistä, sekä vuotuinen tapahtuma, jossa keskustellaan elpymis- ja palautumissuunnitelman ja muiden unionin ohjelmien täytäntöönpanosta. Viimeksi mainittu voi toimia horisontaalisena foorumina, jossa keskustellaan suunnitelmien täytäntöönpanosta ja varmistetaan tiivis yhteistyö kaikkien toimijoiden välillä. Operatiivisissa järjestelyissä selvennetään myös kunkin välitavoitteen ja tavoitteen tarkastusmekanismi ja otetaan tarvittaessa käyttöön seurantatoimia suunnitelman täytäntöönpanon seuraamiseksi. Tähän mennessä operatiivisia järjestelyjä on tehty kahdeksan (Espanja, Ranska, Slovakia, Kreikka, Italia, Portugali, Kroatia ja Latvia, ks. liite 1). Operatiivisten järjestelyjen allekirjoittaminen on keskeinen vaihe, sillä se on tehtävä ennen kuin jäsenvaltio voi esittää ensimmäisen maksupyynnönsä.

Kuvio 1: Elpymis- ja palautumissuunnitelmien arvioinnin ja ennakkomaksujen keskeiset vaiheet

Maksuprosessi

Kun jäsenvaltio on saavuttanut kaikki neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä täsmennetyt välitavoitteet ja tavoitteet, jotka ovat tuen maksamisen edellytyksenä, ja esittänyt asianmukaisesti perustellun maksupyynnön, komissiolla on kaksi kuukautta aikaa arvioida jäsenvaltion toimittamien tietojen perusteella, onko välitavoitteet ja tavoitteet saavutettu tyydyttävästi. Tämän arvioinnin päätteeksi komissio toimittaa myönteisen alustavan arvionsa talous- ja rahoituskomitealle. Talous- ja rahoituskomitealla on sen jälkeen neljä viikkoa aikaa antaa näistä havainnoista lausuntonsa. Sen jälkeen hyväksytään komitologia-asetuksessa kuvatun tarkastelumenettelyn mukaisesti komission täytäntöönpanopäätös, jossa annetaan lupa maksun suorittamiseen. Tätä varten on perustettu elpymis- ja palautumistukikomitea, josta säädetään elpymis- ja palautumistukivälinettä

koskevan asetuksen 35 artiklassa⁸. Komitea käsittelee ehdotukset komission täytäntöönpanopäätöksiksi jäsenvaltioiden esittämistä maksupyynnöistä. Elpymis- ja palautumistukikomiteassa on edustajia kaikista jäsenvaltioista. Komiteamenettelyn päätteeksi komissio hyväksyy komission täytäntöönpanopäätöksen, jossa otetaan huomioon jäsenten esittämät näkemykset.

Maksupyynnöt

Komissio on tähän mennessä vastaanottanut viisi maksupyyntöä. Seuraavassa taulukossa esitetään tilannekatsaus.

Taulukko 2: Maksupyyntöjen käsittely

	Maksupyynnön päiväys	Välitavoitteiden ja tavoitteiden määrä	Määrä, josta on vähennetty ennakkomaksu ⁹	Tilanne
Espanja	11.11.2021	52	EUR 10 mrd.	<ul style="list-style-type: none"> • Komission alustava myönteinen arvio: 3.12.2021 • Talous- ja rahoituskomitean myönteinen lausunto: 21.12.2021 • Elpymis- ja palautumistukikomitean myönteinen lausunto: 22.12.2021 • Komission suorittama maksu: 27.12.2021
Ranska	26.11.2021	38	EUR 7,4 mrd.	<ul style="list-style-type: none"> • Komission alustava myönteinen arvio: 26.1.2022 • Talous- ja rahoituskomitean myönteinen lausunto: 11.2.2022 • Elpymis- ja palautumistukikomitean myönteinen lausunto: 21.2.2022
Kreikka	29.12.2021	15	EUR 3,6 mrd.	<ul style="list-style-type: none"> • Komission alustava myönteinen arvio: 28.2.2022
Italia	30.12.2021	51	EUR 21 mrd.	<ul style="list-style-type: none"> • Komission alustava myönteinen arvio: 28.2.2022
Portugali	25.1.2022	38	EUR 1,16 mrd.	Arviointi komissiossa kesken

Komissio on suorittanut ensimmäisen maksun Espanjalle. Espanja oli ensimmäinen jäsenvaltio, joka toimitti maksupyynnön operatiivisten järjestelyjen allekirjoittamisen jälkeen, 11. marraskuuta 2021. Espanjan ensimmäinen maksupyyntö koskee 52 välitavoitteen tyydyttävää saavuttamista. Ne liittyvät pääasiassa uudistuksiin, jotka oli toteutettu jo vuoden 2021 toisella neljänneksellä. Koska useimmat välitavoitteet olivat luonteeltaan taaksepäin suuntautuvia ja koska Espanja oli ennen maksupyynnön virallista toimittamista antanut komissiolle suurimman osan arvioinnissa tarvittavista tiedoista, komission oli mahdollista

⁸ Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 35 artiklan mukaan tämä komiteamenettelyyn osallistuva komitea on asetuksessa (EU) N:o 182/2011 tarkoitettu komitea.

⁹ Määrässä, josta on vähennetty ennakkomaksu, otetaan huomioon suoritettut ennakkomaksut, ja vähennys tehdään määräsuhteessa.

arvioida maksupyyntö nopeasti¹⁰, ja se maksoi Espanjalle 27. joulukuuta 2021 rahoitusosuudesta (josta on vähennetty ennakkomaksu) 10 miljardia euroa.

Jo se, että Espanjalle on suoritettu ensimmäinen maksu, kertoo elpymis- ja palautumistukiväliseen täytäntöönpanon edistymisestä, sillä maksujen suorittaminen edellyttää elpymis- ja palautumissuunnitelman toimenpiteitä koskevien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamista. Saavutetut välitavoitteet osoittavat, että Espanjan elpymis- ja palautumissuunnitelman ja sen laajan uudistusohjelman täytäntöönpanossa on edistytty merkittävästi. Välitavoitteisiin sisältyy tärkeitä toimenpiteitä, kuten ilmastonmuutosta ja energiasiirtymää koskeva laki (ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä), vähimmäistoimeentulotuen uudistaminen, pk-yritysten digitalisaation tukeminen ja digitaalisten taitojen parantaminen sekä uudistukset, joilla vahvistetaan menojen uudelleenarviointien toteuttamis- ja seurantavalmiuksia. Tämä esimerkki osoittaa, miten tukivälillä on jo konkreettisia käytännön vaikutuksia, mikä tukee merkittävien uudistusten toteuttamista.

Elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanoa koskeva raportointisäännöstö

Elpymis- ja palautumistukiväline on tällä hetkellä täytäntöönpanovaiheessa, ja jäsenvaltiot ovat alkaneet raportoida elpymis- ja palautumissuunnitelmansa täytäntöönpanosta. Delegoidut säädökset, joilla täydennetään joitakin jäsenvaltioiden raportointivaatimuksia, tulivat voimaan 2. joulukuuta 2021. Ensimmäinen delegoitu säädös (EU) 2021/2106¹¹ sisältää yhteiset raportointi-indikaattorit ja elpymisen ja palautumisen tulostaulun yksityiskohdat. Siinä täsmennetään, että jäsenvaltiot raportoivat vuosittain viimeistään huhtikuussa ja lokakuun puolivälissä elpymis- ja palautumissuunnitelmiansa toteuttamisessa aikaansaadusta edistymisestä. Tämä puolivuositainen raportointi koostuu välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamista koskevista yhteenvetotiedoista raportointia edeltävään vuosineljännekseen mennessä sekä edistymisestä niiden välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisessa, jotka on määrä saavuttaa raportointijaksoa seuraavien neljän vuosineljänneksen aikana. Jäsenvaltioiden odotetaan antavan tietoja siitä, onko asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet saavutettu, ollaanko ne saavuttamassa aikataulussa vai viivästykö niiden saavuttaminen. Jäsenvaltioiden on raportoitava myös määritellyistä yhteisistä indikaattoreista kahdesti vuodessa (helmikuussa ja elokuussa). Ensimmäinen raportointiajankohta on helmikuussa 2022. Toisessa delegoidussa säädöksessä 2021/2105¹² esitetään menetelmä, jolla jäsenvaltiot raportoivat elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa liittyvistä sosiaalimenoista. Tässä tärkeässä säädöksessä määritellään yhteinen menetelmä,

¹⁰ Komissio antoi myönteisen alustavan arvion 3. joulukuuta 2021. Talous- ja rahoituskomitea antoi nopeasti myönteisen lausunnon 21. joulukuuta ja elpymis- ja palautumistukikomitea 22. joulukuuta, minkä jälkeen komissio pystyi suorittamaan maksun 27. joulukuuta 2021.

¹¹ Komission delegoitu asetus (EU) 2021/2106, annettu 28 päivänä syyskuuta 2021, elpymis- ja palautumistukiväliseen perustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/241 täydentämisestä vahvistamalla yhteiset indikaattorit ja elpymisen ja palautumisen tulostaulun yksityiskohtaiset osat, EUVL L 429, s. 83.

¹² Komission delegoitu asetus (EU) 2021/2105, annettu 28 päivänä syyskuuta 2021, elpymis- ja palautumistukiväliseen perustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/241 täydentämisestä määrittelemällä menetelmä sosiaalimenojen raportointia varten, EUVL L 429, s. 79.

jolla annetaan tiedot tukivälineestä rahoitettavista sosiaalimenoista, kuten lapsiin ja nuoriin sekä sukupuolten tasa-arvoon liittyvistä menoista. Menetelmä perustuu hyväksytyissä elpymis- ja palautumissuunnitelmissa esitettyihin arvioituihin menoihin. Jokainen uudistus ja investointi, jolla on ensisijaisesti sosiaalinen ulottuvuus, osoitetaan johonkin delegoidussa säädöksessä määritellyistä yhdeksästä sosiaalipolitiikan alasta¹³, joista kukin kuuluu johonkin neljästä laajemmasta luokasta (työllisyys ja osaaminen, koulutus ja lastenhoito, terveydenhuolto ja pitkäaikaishoito tai sosiaalipolitiikka). Myös jokainen sosiaaliluonteinen toimenpide, jossa painopisteenä ovat lapset ja nuoret tai sukupuolten tasa-arvo, merkitään erikseen.

Komissio on perustanut FENIX-nimisen tietoteknisen järjestelmän, jonka avulla jäsenvaltiot voivat raportoida suunnitelmien täytäntöönpanoa koskevat tiedot. Jäsenvaltiot ovat osana puolivuositaita raportointia¹⁴ ilmoittaneet vaaditut tiedot FENIX-tietokantaan ensimmäisen kerran marraskuun 2021 loppuun mennessä (koska kyseessä oli ensimmäinen puolivuositaitainen raportointi, määrääkää pidennettiin poikkeuksellisesti kuukaudella). Järjestelmän avulla jäsenvaltiot voivat milloin tahansa päivittää välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamista koskevia tietoja ja välttää samanlaisten tietojen toimittamisen useaan kertaan puolivuositaita raportointia tai maksupyynnön esittämistä varten. Elpymis- ja palautumistukivälineeseen kuuluva raportointi on nyt kaikilta osin voimassa.

Jo nyt puolivuositaitaisten raportointitietojen tarkastelu antaa myönteisen kuvan välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisesta. Raportointi koski kaikkia välitavoitteita ja tavoitteita, jotka ajoittuivat vuoden 2020 ensimmäisestä neljänneksestä vuoden 2022 kolmanteen neljännekseen. Kaiken kaikkiaan niistä taaksepäin suuntautuvista välitavoitteista ja tavoitteista, jotka oli määrä saavuttaa viimeistään vuoden 2021 kolmannella neljänneksellä (viimeisin raportointivuosineljännes), 91 prosenttia (266) ilmoitettiin ”saavutetuiksi” ja 9 prosentin (25) ilmoitettiin jääneen saavuttamatta. Niistä eteenpäin suuntautuvista välitavoitteista ja tavoitteista, jotka oli määrä saavuttaa viimeistään vuoden 2021 viimeisen neljänneksen ja vuoden 2022 kolmannen neljänneksen välillä, 4,4 prosentin (41) ilmoitettiin viivästyvän, 79,7 prosentin (741) olevan ”aikataulussa” ja 14,9 prosenttia (139) oli jo saavutettu. Seuraava puolivuositaitainen raportointi toteutetaan huhtikuussa 2022. Jäsenvaltiot raportoivat itse puolivuositaitaiseen raportointiin liittyvät tiedot, eivätkä ne vaikuta välitavoitteiden ja tavoitteiden tyydyttävää saavuttamista koskevaan arviointiin, jonka komissio tekee maksupyynnöiden yhteydessä.

¹³ i) Aikuskoulutus, ii) työllisyyden tukeminen ja työpaikkojen luominen, iii) työmarkkinalaitosten nykyaikaistaminen, iv) varhaiskasvatus, v) yleissivistävä, ammatillinen ja korkea-asteen koulutus, vi) terveydenhuolto, vii) pitkäaikaishoito, viii) sosiaalinen asuntotuotanto ja muu sosiaalinen infrastruktuuri, ix) sosiaalinen suojelu.

¹⁴ Elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta annetun asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklassa, joka koskee jäsenvaltioiden raportointia talouspolitiikan EU-ohjauksjakson yhteydessä, edellytetään, että jäsenvaltiot raportoivat kahdesti vuodessa elpymis- ja palautumissuunnitelmansa täytäntöönpanossa saavutetusta edistyksestä.

Komissio on perustanut elpymisen ja palautumisen tulostaulun¹⁵. Se on tukivälineen tuloksien raportointiin tarkoitettu julkinen verkkoalusta, jolla käytettävissä olevaa tietoa elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanosta esitetään läpinäkyvästi. Kuka tahansa voi seurata elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon edistymistä ja kunkin elpymis- ja palautumissuunnitelman täsmällistä etenemistä komission verkkosivustolla, jossa tiedot ovat helposti saatavilla. Tulostaulussa esitetään tukivälineen vaikutus kuuteen pilariin. Se sisältää myös dataa yhteisistä indikaattoreista ja tietoja, joita on raportoitu sosiaalimenoista. Tulostaulun ensimmäinen versio julkaistiin 15. joulukuuta 2021, ja se sisälsi dataa neuvoston siihen mennessä hyväksymistä 22 elpymis- ja palautumissuunnitelmasta.

2.2. Tukivälineen rahoitustilanne

Next Generation EU -välineen varainhankintatilanne

Komission uusi rooli aktiivisena liikkeeseenlaskijana¹⁶ pääomamarkkinoilla on keskeinen tekijä elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanossa. Omia varoja koskeva päätös tuli voimaan 1. kesäkuuta 2021, ja sen nojalla komission oli mahdollista aloittaa lainanotto väliaikaista Next Generation EU -elpymisvälinettä varten (ensimmäinen transaktio toteutettiin kesäkuussa 2021). Komissiolle on annettu valtuudet enintään 806,9 miljardin euron lainanottoon vuosina 2021–2026 (käypinä hintoina). Tähän sisältyy vuosittain enimmillään keskimäärin noin 150 miljardin euron joukkolainojen liikkeeseenlasku vuoden 2021 puolivälistä vuoteen 2026, mikä tekee EU:sta yhden suurimmista euromääräisten joukkolainojen liikkeeseenlaskijoista. Mainitusta määrästä enintään 250 miljardia euroa lasketaan liikkeeseen vihreiden joukkolainojen muodossa (ks. jäljempänä).

Tähän mennessä komissio on kerännyt joukkolainoilla pitkäaikaista rahoitusta 78,5 miljardia euroa ja kolmen ja kuuden kuukauden pituisilla EU:n velkasitoumuksilla lyhytaikaista rahoitusta 33 miljardia euroa (joista 12 miljardia euroa on jo erääntynyt). EU:n korkean luottoluokituksen ansiosta komission on mahdollista saada lainaa edullisin ehdoin ja siten minimoida elpymisrahastoon liittyvän velan kustannukset. Next Generation EU -välineen varainhankinta on onnistunut hyvin, ja uusien joukkolainojen kysyntä on ollut vahvaa.

Komissio on pystynyt rahoittamaan kaikki suunnitellut maksut ja vastaanotetut maksupyynnöt ja tehnyt sen erittäin nopeasti. Elpymis- ja palautumistukivälineestä on tähän mennessä maksettu 21 jäsenvaltiolle 66,6 miljardia euroa. Ennakkomaksut suoritettiin muutamassa päivässä rahoitussopimusten ja/tai lainasopimusten allekirjoittamisesta eli paljon elpymis- ja palautumistukivälineestä annetussa asetuksessa säädettyjä aikoja nopeammin. Myös ensimmäinen, Espanjalle suoritettu maksu suoritettiin nopeasti (3 pankkipäivää sen jälkeen, kun elpymis- ja palautumistukikomitean myönteinen lausunto oli saatu).

¹⁵ [Elpymisen ja palautumisen tulostaulu \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/economy_finance/next-generation-eu-recovery-instrument).

¹⁶ Unionin meno-ohjelman rahoittamiseksi.

Vihreitä joukkolainoja koskeva kehys

Komissio on laatinut kattavan vihreitä joukkolainoja koskevan kehyksen Next Generation EU -välineen puitteissa toteutettavia liikkeeseenlaskuja varten ja aikoo hoitaa jopa 30 prosenttia Next Generation EU -välineen varainhankinnasta vihreillä joukkolainoilla, mikä vahvistaa, että EU on sitoutunut kestävään rahoitukseen. Kehys on markkinastandardien mukainen, ja se tarjoaa sijoittajille uskottavia vihreitä joukkolainoja. Kaikissa elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvissä toimenpiteissä on muiden ympäristötavoitteiden osalta noudatettava ”ei merkittävää haittaa” -periaatetta. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi jäsenvaltiot ovat sopineet elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanoa varten allekirjoitetuissa rahoitus- ja lainasopimuksissa raportoivansa säännöllisesti investointimenoistaan, jotka myötävaikuttavat ilmastotavoitteisiin. Komissio keräsi 12. lokakuuta 2021 toteutetulla kaikkien aikojen ensimmäisellä vihreiden joukkolainojen liikkeeseenlaskullaan 14,5 miljardia euroa.

3. Mitä elpymis- ja palautumissuunnitelmat sisältävät?

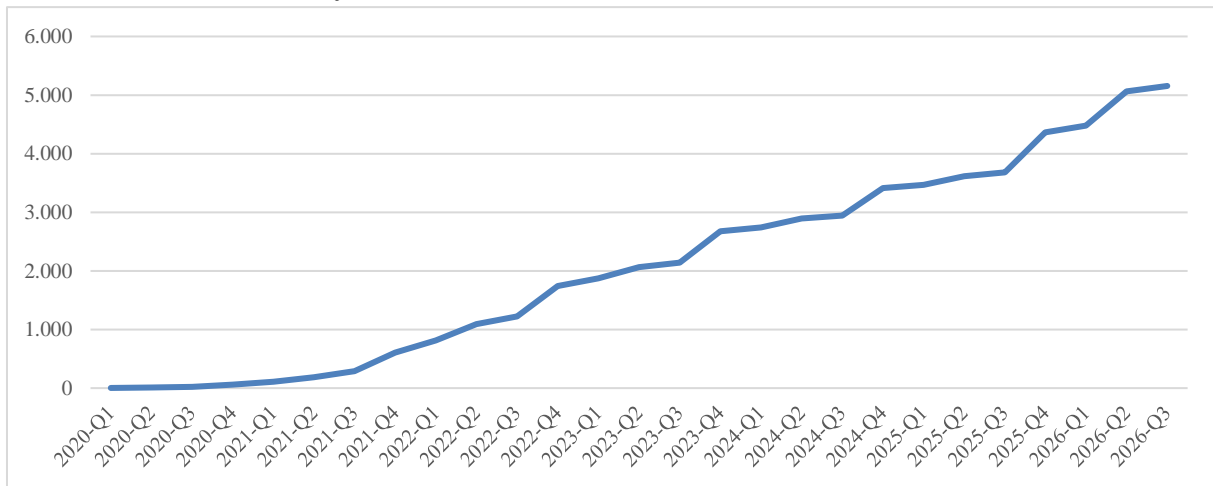
3.1. Toimitetut elpymis- ja palautumissuunnitelmat – yleiskatsaus

Yleiskatsaus

Neuvoston tähän mennessä hyväksymiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy yhteensä 291 miljardia euroa rahoitusta, jota ei tarvitse maksaa takaisin, ja 154 miljardia euroa lainoja. Kuusi jäsenvaltiota on hyväksynyt suunnitelman, johon sisältyy laina (Italia, Kreikka, Kypros, Portugali, Romania ja Slovenia).

Näiden 22 elpymis- ja palautumissuunnitelman sisällöstä noin kolmasosa on uudistuksia ja kaksi kolmasosaa investointeja, ja vuoteen 2026 mennessä on saavutettava yhteensä 5155 välitavoitetta ja tavoitetta.

Kuvio 2: Välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisen arvioitu aikataulu

Vaikutus kuuteen pilariin: menetelmien esittely

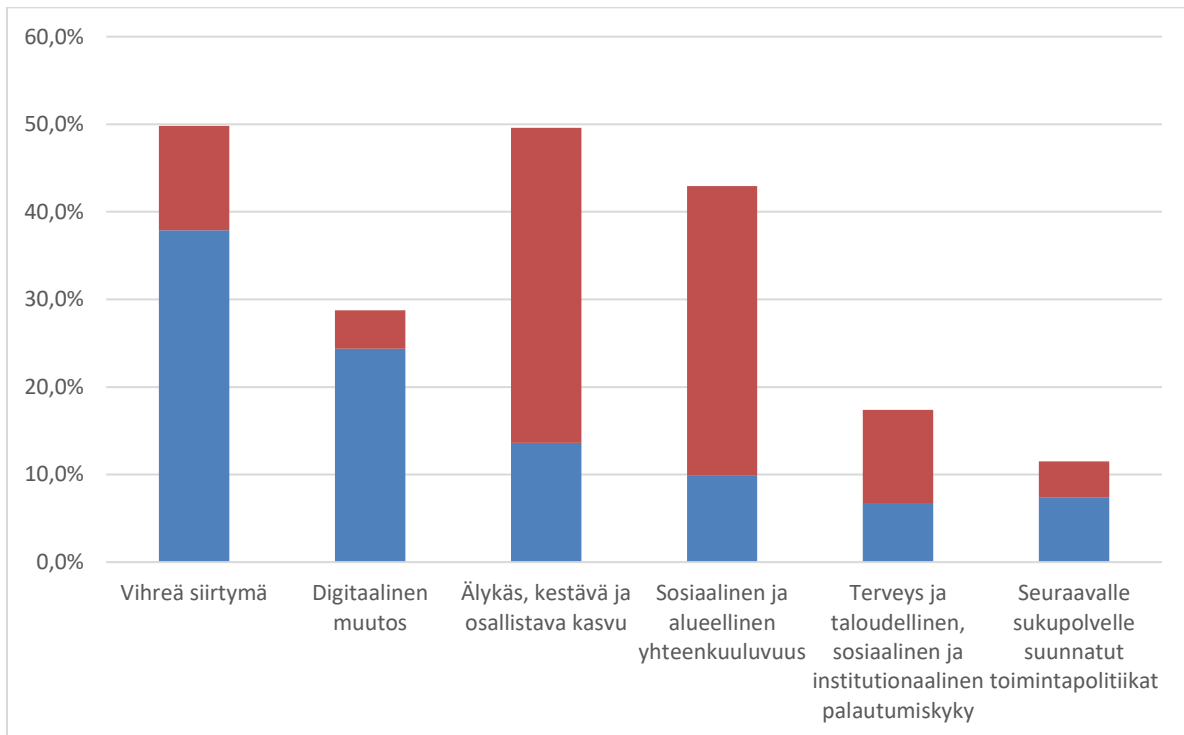
Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvillä uudistuksilla ja investoinneilla on tarkoitus edistää elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 3 artiklassa tarkoitettuja kuutta politiikkapilaria¹⁷, jotka määrittelevät tukivälineen soveltamisalan, ottaen samalla huomioon asianomaisen jäsenvaltion erityistilanne ja haasteet.

Komissio on kehittänyt menetelmän, jolla kunkin suunnitelman vaikutuksesta tukivälineen kuuteen pilariin raportoidaan. Menetelmässä kukin (ala)toimenpide luokitellaan näihin kuuteen pilariin kuuluviin politiikan aloihin, yhteen ensisijaiseen ja yhteen

¹⁷ Kyseiset kuusi pilaria ovat seuraavat: i) vihreä siirtymä, ii) digitaalinen muutos, iii) älykäs, kestävä ja osallistava kasvu, mukaan lukien taloudellinen yhteenkuuluvuus, työpaikat, tuottavuus, kilpailukyky, tutkimus, kehittäminen ja innovointi, sekä toimivat sisämarkkinat, joilla on vahvoja pk-yrityksiä, iv) sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus, v) terveys ja taloudellinen, sosiaalinen ja institutionaalinen palautumiskyky muun muassa kriisivasteen ja kriisivalmiuden parantamiseksi, ja vi) seuraavalle sukupolvelle, lapsille ja nuorille, suunnatut toimintapolitiikat, kuten koulutus ja osaaminen.

toissijaiseen politiikan alaan (komission laatiman politiikan alojen luettelon¹⁸ perusteella), sillä uudistus tai investointi voi liittyä useaan pilariin. Pilariraportointi toteutetaan mahdollisuuksien mukaan ja jäljempänä kuvatulla tavalla johdonmukaisesti muiden luokittelujen (ilmasto-, digitaali- ja sosiaalimenot) kanssa. Koska kullakin toimenpiteellä näin ollen edistetään kuudesta pilarista kahta, arvioitu kokonaisvaikutus kaikkiin pilareihin kuviossa 2 on 200 prosenttia jäsenvaltioille osoitetuista elpymis- ja palautumistukivälineen varoista.

Kuvio 3: Kuhunkin pilariin vaikuttavien elpymis- ja palautumistukivälineen varojen osuus

Selite: Pilareissa on tummemmalla värillä toimenpiteet, jotka on luokiteltu ensisijaisesti kyseiseen pilariin, ja vaaleammalla värillä toimenpiteet, jotka on luokiteltu siihen toissijaisesti.

Lisäksi komissio on delegoidussa asetuksessa 2021/2105 hyväksynyt menetelmän sosiaalimenoista raportoimiseksi (ks. 1 jakso). Uudistukset ja investoinnit, joilla on sosiaalinen ulottuvuus, osoitetaan yhteen yhdeksästä sosiaalipolitiikan alasta, joista kukin kuuluu johonkin neljästä luokasta (työllisyys ja osaaminen, koulutus ja lastenhoito, terveydenhuolto ja pitkäaikaishoito tai sosiaalipolitiikka). Nämä alat ja luokat esitetään delegoidun asetuksen liitteessä. Lisäksi hyväksytyissä suunnitelmissa merkitään toimenpiteet, joissa painopisteenä ovat lapset ja nuoret tai sukupuolten tasa-arvo. Johdonmukaisuuden vuoksi toimenpiteet ja menot esitetään tässä kertomuksessa pilarimenetelmää noudattaen kaikilla elpymis- ja palautumissuunnitelmin tuettavilla politiikan aloilla (ei pelkästään sosiaalipolitiikan).

Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa edellytetään myös, että kukin jäsenvaltio osoittaa vähintään 37 prosenttia elpymis- ja

¹⁸Lisätietoja on elpymis- ja palautumistulostaulussa: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html.

palautumissuunnitelmansa kokonaismäärärahoista toimenpiteisiin, joilla edistetään ilmastotavoitteita, ja vähintään 20 prosenttia kokonaismäärärahoista digitaalisiin tavoitteisiin. Elpymis- ja palautumissuunnitelmissa on täsmennetty ja perusteltu, edistääkö kukin toimenpide ilmasto- ja/tai digitaalisia tavoitteita kaikilta osin (100 %), osittain (40 %) tai ei lainkaan (0 %). Vaikutus ilmastotavoitteiden ja digitaalisten tavoitteiden saavuttamiseen on laskettu käyttäen elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen liitettä VI (ilmastonseuranta) ja liitettä VII (digitaalisten toimien seuranta), joissa esitetään ”tukitoimialat” sekä ilmasto- tai digitaalitalavoitteisiin myönnettävän tuen laskentakertoimet (0 %, 40 % tai 100 %). Kukin elpymis- ja palautumissuunnitelmien toimenpide on luokiteltu näihin tukitoimialoihin. Kun kertoimet yhdistetään kunkin toimenpiteen kustannusarvioihin, voidaan laskea, missä määrin suunnitelmat edistävät ilmastotavoitteita ja digitaalisia tavoitteita.

3.2. Tukivälineen vaikutus vihreään siirtymään (pilari 1)

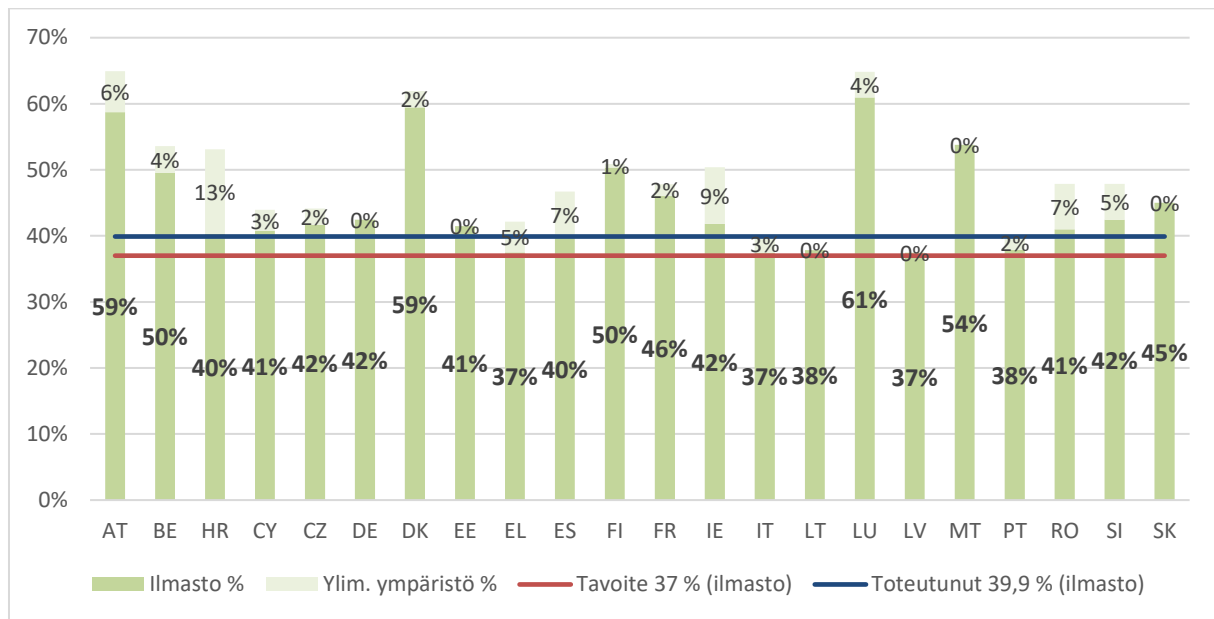
Ilmastotavoite

Noin 40 prosenttia suunnitelmien kokonaismäärärahoista liittyy ilmastotavoitteita tukeviin toimenpiteisiin, ja useissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissa selvästi ylitetään asetuksessa asetettu 37 prosentin ilmastotavoite (ks. kuvio 4). Ilmastomenojen kokonaismäärä 22 hyväksytyssä suunnitelmassa on 177,4 miljardia euroa. Lisäksi suunnitelmiin sisältyy 16,3 miljardia euroa ylimääräisiä ympäristömenoja¹⁹, sillä joko ilmasto- tai ympäristötavoitteiden saavuttamiseen vaikuttavien menojen kokonaismäärä on ilmastonseurantamenetelmällä laskettuna 193,7 miljardia euroa²⁰ (eli 43,5 % kokonaismäärärahoista).

¹⁹ Tähän sisältyvät investoinnit, joilla on elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen liitteen VI mukainen 40 tai 100 prosentin ympäristövaikutus ja joita ei ole sisällytetty ilmastovaikutukseen.

²⁰ Määrä on pienempi kuin ”vihreän siirtymän” pilarin kokonaismenot, koska pilariin sisältyvät kaikki investointeihin liittyvät kustannukset eivätkä pelkästään merkityt menot (esimerkiksi jos investoinnin ilmastokerroin on 40 %, sen kustannuksista 100 % sisällytettäisiin vihreän siirtymän pilariin).

Kuvio 4: Ilmastomerkinnot ja ylimääräiset ympäristömerkinnät jäsenvaltioittain

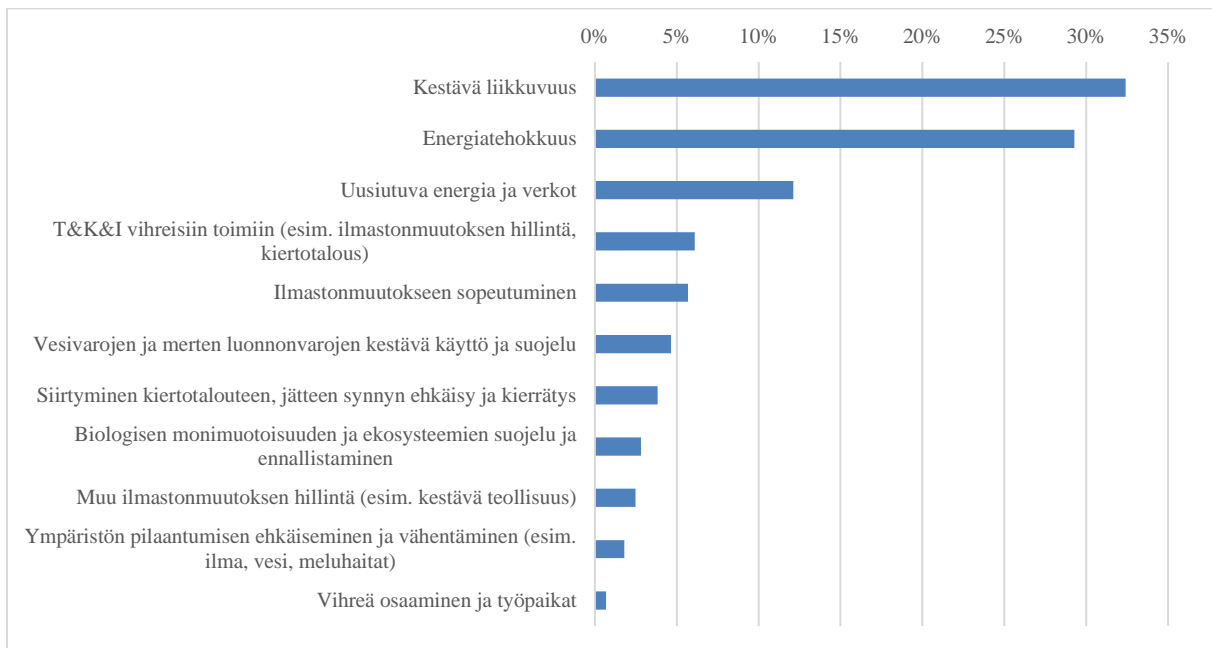

Elpymis- ja palautumissuunnitelmien kokonaismenot vihreään siirtymään

Elpymis- ja palautumistukiväline auttaa saavuttamaan EU:n tavoitteet vähentää kasvihuonekaasujen nettopäästöjä vähintään 55 prosenttia vuoteen 2030 mennessä ja saavuttaa ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä. Elpymis- ja palautumistukivälineestä tuettavilla toimenpiteillä varmistetaan ilmastotavoitteiden saavuttamisen lisäksi edistyminen muiden ympäristötavoitteiden saavuttamisessa, kuten ilman pilaantumisen vähentämisessä, kiertotalouden edistämässä tai biologisen monimuotoisuuden ennallistamisessa ja suojelussa, energiatehokkuuden edistämässä ja uusiutuvien energialähteiden käytön lisäämisessä. Pilariraportointimenetelmän mukaan vihreän siirtymän pilariin osoitetaan arviolta 224,1 miljardin euron menot (50 % 22 suunnitelman kokonaismenoista).

Kuuden pilarin lähestymistapaa noudattaen vihreän pilarin menojen kokonaismäärä voidaan jakaa 11 osa-alueeseen, kuten jäljempänä olevasta kuvista 5 käy ilmi. Kaiken kaikkiaan elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvät toimenpiteet kohdistuvat hyvin monenlaisiin asioihin, kuten kestäväan liikkuvuuteen, energiatehokkuuteen, uusiutuvaan energiaan ja verkkoihin, biologiseen monimuotoisuuteen, kiertotalouteen, vihreään osaamiseen ja työpaikkoihin sekä ilmastomuutokseen sopeutumiseen.

Kuvio 5: Vihreää siirtymää tukevien menojen jakautuminen (pilari 1)

Tässä kuviossa esitetään arvioidun pilariin kohdistuvan vaikutuksen jakautuminen Euroopan komission laatiman osa-alueuutellon mukaisesti. Prosenttiosuus kertoo osuuden kokonaismenoista, jotka kullakin osa-alueella on merkitty vihreän siirtymän pilariin.

Kestävä liikkuvuus

Kestävän liikkuvuuden osuus vihreän siirtymän pilarin kokonaismenoista on 32 prosenttia (71,3 miljardia euroa). Erityisesti Euroopan laajuudessa liikenneverkossa (TEN-T) tehdään suuria investointeja rautatieinfrastruktuurin parantamiseen ja laajentamiseen sekä nykyaikaisen rautatiekaluston hankintaan. Ne ovat ratkaiseva tekijä liikennemuotosiirtymässä kohti ympäristöystävällistä kuljetusmuotoa, ja niistä hyötyvät sekä matkustaja- että rahtiliikenne. Suunnitelmissa on myös vähäisempi määrä toimenpiteitä vesiliikenne- ja ilmailualan viherryttämiseksi, kuten satamien viherryttäminen, esimerkiksi maasähkön syöttölaitteistoja asentamalla, ja lentoasemien viherryttäminen sekä maahuolintajärjestelmien sähköistäminen.

Italian elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää Euroopan rautatieliikenteen hallintajärjestelmän (ERTMS) käyttöönoton 3 400 km:n matkalla. ERTMS:n käyttöönotto mahdollistaa rautateillä saumattoman valtioiden rajat ylittävän tavara- ja matkustajaliikenteen. ERTMS-investoinnit edistävät sekä vihreää että digitaalista siirtymää.

Myös tieliikenteen kestävyyttä pyritään parantamaan merkittäville investoinneilla muun muassa tukemalla vaihtoehtoisia polttoaineita hyödyntävien infrastruktuurin ja ajoneuvojen käyttöönottoa ja ympäristöystävällisen julkisen liikenteen kehittämistä. Joissakin näistä investoinneista on kyse kuluttajien tukemisesta päästöttömien ajoneuvojen hankinnassa taloudellisin kannustimin, joilla autetaan sähköajoneuvojen suurissa hankintakustannuksissa.

Saksan elpymis- ja palautumissuunnitelma auttaa kansalaisia siirtymään puhtaisiin sähköajoneuvoihin antamalla taloudellista tukea 560 000 vähähiilisen ajoneuvon ostamiseen.

Toimenpide alentaa sähköajoneuvojen hintoja ja piristää markkinoita. Sitä täydennetään muilla toimenpiteillä, kuten rahoittamalla 50 000 julkisen latauspisteen asentamista ja 400 000 uuden latauspisteen asentamista asuinrakennuksiin.

Liikennealan uudistukset ovat tärkeä osa useimpia elpymis- ja palautumissuunnitelmia.

Ne koskevat yleistä sääntelykehystä, ja niihin sisältyy strategioita kestäväan kaupunkiliikenteen ja joukkoliikenteen tukemiseksi sekä toimenpiteitä, joilla tuetaan latausinfrastruktuurin käyttöönottoa tai puhtaiden ajoneuvojen hankintaa. Suunnitelmiin sisältyy myös uudistuksia, joilla lisätään kilpailua satamapalveluissa ja uudistetaan meri- ja sisävesiliikennettä.

Romanian elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää päästöttömään tieliikenteeseen kannustavia keskeisiä sääntelymuutoksia, kannustimia päästöttömien ja vähäpäästöisten ajoneuvojen käyttöön, romutusjärjestelmiä kaikkein saastuttavimpien ajoneuvojen korvaamiseksi, parannuksia valtion omistamien kuljetusalan yritysten hallintotapaan ja tehokkuuteen, tiukennuksia liikenneturvallisuutta koskeviin sääntöihin ja niiden täytäntöönpanotoimenpiteisiin sekä kestäväan kaupunkiliikenteen kannustimia. Siihen sisältyy myös merkittäviä investointeja rautateiden liikkuvan kaluston päästöttömyyteen ja parantamiseen, rautateiden infrastruktuurin nykyaikaistamiseen ja uudistamiseen erityisesti TEN-T-käytävillä, maantieinfrastruktuurin laadun ja tehokkuuden parantamiseen tietyillä TEN-T-verkon osuuksilla, liikenneturvallisuuden parantamiseen ja maanalaisen liikenneverkon osuksiin Bukarestin ja Cluj-Napocin kunnissa.

Energiatehokkuus

Energiatehokkuuden osuus vihreän siirtymän pilarin kokonaismenoista on 29 prosenttia (64,4 miljardia euroa). Suurin osa tämän osa-alueen investoinneista koskee asuinrakennusten energiatehokkuutta (28,4 miljardia euroa), ja niillä pyritään yleensä vähentämään primäärienergian kysyntää vähintään 30 prosenttia. Joihinkin näistä investoinneista sisältyy myös toimenpiteitä, joilla pyritään vähentämään energiaköyhyyttä kohdistamalla toimenpiteitä heikossa asemassa oleviin väestöryhmiin, joiden on suurten alkukustannusten vuoksi lähes mahdotonta investoida kotiensa energiatehokkuuteen. Suurimmassa osassa suunnitelmia ovat hyvin edustettuina (20,2 miljardia euroa) myös julkisten rakennusten, kuten koulujen, urheiluhallien ja historiallisten rakennusten, peruskorjaukset. Investointeja tehdään myös uusien erittäin energiatehokkaiden julkisten ja yksityisten rakennusten rakentamiseen. Rakennusten lisäksi muiden sektoreiden energiatehokkuusinvestoinneilla edistetään tuotantoprosessien vähähiilistämistä pk-yrityksissä, suuremmissa yrityksissä ja kaukolämpöjärjestelmissä yhteensä 6,5 miljardilla eurolla esimerkiksi integroimalla puhtaampia ja energiatehokkaampia valmistusprosessiteknologioita ja keskitettyä lämmöntuotantoa.

Espanja aikoo vuoteen 2026 mennessä tukea yli puolta miljoonaa energiaperuskorjausta asuinrakennuksissa. Näillä energiaperuskorjauksilla voidaan vähentää primäärienergian

kysyntää keskimäärin vähintään 30 prosenttia. Investointien lisäksi toteutetaan johdonmukainen uudistuspaketti, johon sisältyy verokannustimia ja ”remonttitoimistoja” (keskitettyjä palvelupisteitä), joilla helpotetaan perusparannuksia.

Belgian elpymis- ja palautumissuunnitelmalla edistetään rakennusten energiatehokkuutta parantavia peruskorjauksia, joita tuetaan yhteensä yli miljardilla eurolla. Perusparannusaalto koskee yli 200 000:ta yksityistä ja yhteiskunnan tukemaa asuntoa ja yli miljoonaa neliometriä julkisia rakennuksia. Belgiassa perusparannustarpeet ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi ovat merkittävät. Yksityisten ja yhteiskunnan tukemien asuntojen energiatehokkaat perusparannukset auttavat myös energiaköyhyyden torjumisessa.

Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy useita uudistuksia, joilla kannustetaan kaikenlaisten rakennusten kunnostamiseen: yksityisten ja julkisten rakennusten, asuinrakennusten ja yritysten tilojen. Uudistuksilla pyritään tekemään perusparannuksiin tarjolla olevasta taloudellisesta tuesta tehokkaampaa (esim. keskitetty palvelupiste) ja ympäristöystävällisempää. Tuen ehtona voi olla esimerkiksi vanhentuneiden lämmitysjärjestelmien korvaaminen uusilla, ja voidaan kannustaa korvaamaan ne uusiutuvalla energialla tai kaukolämmöllä.

Uusiutuva energia ja energiaverkot

Kaiken kaikkiaan puhtaan energian (uusiutuvan energian ja verkkojen) arvioidut kokonaismenot muodostavat vihreän siirtymän pilarin kokonaismenoista 12 prosenttia (26,7 miljardia euroa)²¹. Noin kaksi kolmasosaa tämän osa-alueen kokonaisinvestoinneista käytetään uusiutuvan energian teknologioihin ja loput energiaverkkoihin ja -infrastruktuuriin (kuten energian varastoinnin ja älykkäiden verkkojen käyttöönottoon) tehtäviin investointeihin. Toimenpiteet keskittyvät merellä tai maalla sijaitsevien tuulivoimapuistojen rakentamiseen (ja niihin liittyvään infrastruktuuriin, kuten energiasaarekkeisiin), aurinkosähköpaneelisiin ja uusiutuvaa energiaa käyttävien teollisuuslaitosten rakentamiseen.

Liettuan suunnitelmalla tuetaan yksityisiä yrityksiä, viljelijöitä ja uusiutuvaa energiaa tuottavia yhteisöjä maa-alueilla sijaitsevien aurinko- ja tuulivoimaloiden sekä varastointilaitosten hankinnassa ja asentamisessa. Suunnitteilla on myös biomassaan perustuvia uusiutuvan energian järjestelmiä sekä biopolttoaine- ja biometaanilaitoksia.

Toimenpiteitä, jotka koskevat joko osittain tai yksinomaan vetyä, sisältyy 15 elpymis- ja palautumissuunnitelmaan. Vedyllä odotetaan olevan tärkeä rooli ilmastoneutraaliuden saavuttamisessa pitkällä aikavälillä. Tätä taustaa vasten jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmat lisäävät investointeja uusiutuvaan ja vähähiiliseen vetyyn (myös käyttämällä verkkosähköä, jonka tuotantoa samalla vähähiilistetään) vähintään 9,3 miljardilla eurolla. Monet elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvät investoinnit koskevat vedyn

²¹ Tarkempia tietoja tästä osa-alueesta on [elpymisen ja palautumisen tulostaulun](#) ”Puhtaan energian” osiossa.

koko arvoketjua tuotannosta kuljetukseen, varastointiin ja loppukäyttöön liikenteessä ja teollisuudenaloilla, joilla päästöjä on vaikea vähentää.

Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy myös uusiutuvaa energiaa tukevan politiikkakehyksen uudistuksia, kuten uusien tukijärjestelmien hyväksyminen tai olemassa olevien jatkaminen tai hallinnollisten menettelyjen, kuten lupamenettelyjen tai kaavoituksen, yksinkertaistaminen käyttöönoton helpottamiseksi. Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvillä uudistuksilla pyritään yleensä luomaan vakaa sääntely-ympäristö ja asianmukaista synergiaa julkisten ja yksityisten investointien välille.

Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy myös uudistuksia, joilla virtaviivaistetaan sähkömarkkinoiden tehokasta toimintaa ja kehitetään uusia uusiutuvan energian laitoksia kansallisissa energia- ja ilmastosuunnitelmissa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvillä uudistuksilla nopeutetaan uusien uusiutuvia energialähteitä käyttävien laitosten kehittämistä kansallisessa energia- ja ilmastosuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi erityisesti helpottamalla uusiutuvaa energiaa koskevien hankkeiden lupamenettelyä ja parantamalla rahoitustukimekanismeja. Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy myös uudistuksia sähkömarkkinoiden tehokkaan toiminnan virtaviivaistamiseksi, erityisesti joustavamman energiajärjestelmän kehittämisen helpottamiseksi. Tämä on olennaisen tärkeää, jotta voidaan tukea uusiutuvan energian osuutta, jonka on tarkoitus kasvaa suureksi. Useisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy sähkömarkkinalainsäädännön uudistuksia, jotta järjestelmän luotettavuutta voidaan parantaa erityisesti verkkojen käyttöönotolla, energian varastoinnilla ja kysyntäjoustolla. Uudistuksilla parannetaan myös kilpailua markkinoilla ja autetaan luomaan vakaa sääntely-ympäristö. Viime kädessä näillä uudistuksilla lisätään Euroopan energiemarkkinoiden luotettavuutta ja omavaraisuutta niin, että pystytään vastaamaan kasvavaan energiankysyntään.

Tukeakseen ja helpottaakseen uusiutuvan vedyn käyttöönottoa Romania muuttaa nykyistä lainsäädäntö- ja sääntelykehystä keskittyen liikenne- ja energiasektoriin (kaasu ja sähkö). Uudistukseen kuuluu kansallisen vetystrategian ja toimintasuunnitelman hyväksyminen, lainsäädännöllisten ja hallinnollisten esteiden poistaminen uusiutuvan vetyteknologian kehittämiseltä ja uusiutuvan vedyn tuotantoa, varastointia, kuljetusta ja käyttöä koskevien tulevien kansallisten ja eurooppalaisten tavoitteiden saavuttamisen edistäminen vuoteen 2030 mennessä.

Biologinen monimuotoisuus, kiertotalous, kestävä vesi ja ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen

Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy ympäristöpolitiikan kannalta merkityksellisiä toimenpiteitä pääasiassa neljällä osa-alueella: biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemit; kiertotalous, jätteen syntymisen ehkäiseminen ja kierrätys; vesivarat ja merten luonnonvarat; ja ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen. Näiden neljän osa-alueen osuus vihreän siirtymän pilarin kokonaismenoista on 13 prosenttia (28,8 miljardia euroa).

Biologiseen monimuotoisuuteen liittyvät toimenpiteet koskevat maa- ja meriluonnon monimuotoisuuden säilyttämistä, ekosysteemien ennallistamista ja vihreää infrastruktuuria, luontopohjaisiin ratkaisuihin perustuvia ekologisia yhteyksiä, kestävä metsänhoitoa sekä haitallisten vieraslajien torjuntaa.

Irlanti esimerkiksi tukee turvemaiden ennallistamista, jonka avulla voidaan edistää kasviston ja eläimistön paluuta näille alueille. Irlannin suunnitelmassa arvioidaan, että kunnostustoimien toteuttamisen ansiosta 30 vuoden aikana voidaan välttää 3,3 miljoonan tonnin hiilidioksidipäästöt.

Kiertotalouden ja jätehuollon osalta elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy sekä lyhyen aikavälin toimiin että T&K-toimintaan liittyviä investointeja. Esimerkkeinä voidaan mainita investoinnit, joilla pyritään lisäämään muovien, rakennusmateriaalien ja tekstiilien, kiertoa, kun taas T&K-toimilla pyritään kehittämään pidemmän aikavälin ratkaisuja muovijätteen vähentämiseksi ja biotalouden edistämiseksi. Monilla investoinneilla ja uudistuksilla pyritään parantamaan jätehuoltoa jälkiasentamalla jätteen lajittelu- ja huoltolaitoksia ja kiinnittämällä erityistä huomiota biojätteen käsittelyyn. Useat jäsenvaltiot ovat esimerkiksi sitoutuneet parantamaan kansallista lainsäädäntökehystään kiertotalouden edistämiseksi verottamalla jätteen sijoittamista kaatopaikalle tai jätteen polttoa sekä edistämällä sähkölaitteiden tai muovisten elintarvikepakkausten uudelleenkäyttöä.

Belgia tukee Belgian ydinvoimaloiden käytöstäpoiston aikana syntyvän radioaktiivisen jätteen minimointia demonstroimalla radiologisia karakterisointi- ja dekontaminointitekniikoita.

Italia aikoo hyväksyä kansallisen kiertotalousohjelman ja jätehuolto-ohjelman. Kierrätyskäytäntöjen tukemiseksi ja niihin kannustamiseksi Italia aikoo ottaa käyttöön uuden digitaalisen järjestelmän jätteen jäljittämiseen ja tarkistaa ympäristöverotusta, jotta kierrätys olisi halvempaa kuin kaatopaikoille vieminen. Suunnitelmaan kuuluu myös paikallisviranomaisille suunnattu tekninen tuki hankintoihin jätehuollon alalla, esimerkiksi jättesuunnitelmien laatimiseen tai julkisten hankintamenettelyjen läpinäkyvyyteen.

Merkittävä osa **veden kestäväää käyttöä ja vesivarojen suojelua** koskevista toimenpiteistä koskee vesihuoltoa, kuten vedenoton mittauslaitteet, joissa yhdistyvät sekä ilmastotavoitteet että digitaaliset tavoitteet. Muuntotyypisistä vesihuoltotoimenpiteistä voidaan mainita toimenpiteet, jotka kohdistuvat sen varmistamiseen, että turvallista ja puhdasta juomavettä on runsaasti saatavilla, sekä jäteveden käsittelyyn. Jotkin toimenpiteet liittyvät kastelun tehostamiseen. Pilaantumisen ehkäisemistä ja vähentämistä koskevia toimenpiteitä toteutetaan myös vähäpäästöisten vyöhykkeiden toteuttamiseksi tai saastuttamisen vähentämiseksi satamissa.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen osuus vihreän siirtymän pilarin kokonaismenoista on noin 6 prosenttia (arviolta 12,5 miljardia euroa). Suunnitelmien toimenpiteet liittyvät pääasiassa tulvariskien lieventämiseen, metsänhoitoon ja metsäpalojen ehkäisyyn.

Kypros, joka on erityisen alttiina ilmastonmuutoksen vaikutuksille, suunnittelee suojaavia ja ehkäiseviä toimenpiteitä tulvien ja metsäpalojen varalta. Niihin kuuluu vesienhoitoa koskeva toimintasuunnitelma, johon sisältyy sopeutumistoimenpiteitä. Tulvantorjunta- ja vedenkeruutoimenpiteillä luodaan tai parannetaan olemassa olevaa tulvantorjuntainfrastruktuuria. Yleisesti ottaen toimenpiteillä pyritään parantamaan vedenkäyttöä sekä vesi-infrastruktuurien turvallisuutta ja kestäväää toimintaa. Suunnitelmaan sisältyy myös palontorjuntakaluston hankkimiseen perustuvia toimenpiteitä, joilla parannetaan maan kykyä reagoida metsäpaloihin. Tavoitteena on vähentää metsäpalojen syttymisen ja leviämisen riskiä ja vahvistaa kansalaisten, infrastruktuurien ja metsien suojelemista näiden tilanteiden aiheuttamilta riskeiltä.

Kreikan suunnitelma sisältää erityistoimenpiteen tiettyjen kulttuuriperintökohteiden ja monumenttien suojelemiseksi toteuttamalla kohdennettuja hankkeita ja rakentamalla räätälöityjä infrastruktuureja ilmastonmuutokseen liittyvien erityisten riskien ja vaarojen ehkäisemiseksi.

Muut ilmastoon liittyvät investoinnit (T&K&I, vihreä osaaminen ja vihreät työpaikat sekä teollisuuden vähähiilistäminen)

Moniin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy vihreän toiminnan T&K&I-toimenpiteitä, joiden osuus vihreän siirtymän pilarin kokonaismenoista on jopa 6 prosenttia (arviolta 13,4 miljardia euroa). Toimenpiteet liittyvät esimerkiksi vihreän vetyenergian tuotantoon, hiilidioksidin talteenottoon ja varastointiin, kiertotalouteen ja ilmavaihtelu- ja avaruusalaan keskittyen vähäpäästöisyyteen ja päästöttömyyteen.

Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy myös uudistuksia, jotka liittyvät vihreään osaamiseen ja vihreisiin työpaikkoihin (1,5 miljardia euroa). Niihin kuuluu investointeja, joilla edistetään uudelleen- ja täydennyskoulutushankkeita, sekä uudistuksia, joilla kehitetään ja toteutetaan uusia kohdennettuja aktiivisen työllisyyspolitiikan toimenpiteitä vihreän siirtymän tarpeisiin. Mukana on työllisyystukia, koulutuspoliittisia toimenpiteitä ja muita aktiivisen työvoimapolitiikan toimenpiteitä.

Kroatia aikoo ottaa käyttöön uusia toimenpiteitä, joilla edistetään vihreään siirtymään liittyvää työllisyyttä tukemalla vihreitä harjoittelujaksoja sekä myöntämällä vihreille työpaikoille tukia työllistämiseen ja itsenäiseen ammatinharjoittamiseen ja antamalla pitkäaikaistyöttömille ja muuta heikommassa asemassa oleviin ryhmiin kuuluville alentuneesti työkykyisille henkilöille osaamisseteleitä muun muassa vihreän osaamisen hankkimiseksi.

Espanja aikoo hyväksyä nuorisotyöttömyyden torjuntaa koskevan toimintasuunnitelman, johon kuuluu kolme nuorille työnhakijoille suunnattua innovatiivista ohjelmaa: työpaikkakoulutus julkisten koulujen työpajoissa, ensimmäinen työkokemus julkishallinnosta ja nuorten tutkijoiden ammatilliset mahdollisuudet.

Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy myös muita investointeja, joilla pyritään hillitsemään ilmastonmuutosta (5,4 miljardia euroa), mutta joita ei ole otettu huomioon edellä mainituissa luokissa. Esimerkkeinä voidaan mainita teollisuuden päästöverojen käyttöönotto, laajojen kansallisten ilmastotoimintasuunnitelmien voimaantulo, vety- ja hiilidioksidimarkkinoiden sääntelykehysten muotoilu ja luonnonmukaisen maatalouden edistäminen.

”Ei merkittävää haittaa” -periaate

”Ei merkittävää haittaa” -periaate on elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen keskeinen tekijä, jolla varmistetaan, että elpymis- ja palautumistukiväline johtaa kunnianhimoisiin suunnitelmiin, joilla edistetään vihreää siirtymää ja kestävä elpymistä, samalla kun vältetään lukkiutuminen kestävämmiin omaisuuseriin ja toimiin. Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa säädetään, että mikään elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvä toimenpide ei saa aiheuttaa luokitusjärjestelmäasetuksen 17 artiklassa tarkoitettua merkittävää haittaa yhdellekään kuudesta ympäristötavoitteesta. Nämä kuusi ympäristötavoitetta ovat: ilmastonmuutoksen hillintä, ilmastonmuutokseen sopeutuminen, vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö ja suojelu, siirtyminen kiertotalouteen, ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen sekä biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelu ja ennallistaminen.

Jäsenvaltiot ovat tehneet kustakin toimenpiteestä yksityiskohtaisen itsearviointin komission julkaisemien ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen soveltamisesta annettujen teknisten ohjeiden²² perusteella ja esittäneet sen suunnitelmassaan. Näin voidaan varmistaa, että suunnitelmaan kuuluvat toimenpiteet eivät aiheuta merkittävää haittaa yhdellekään kuudesta ympäristötavoitteesta. Komissio on tehnyt näiden itsearviointien perusteella suunnitelmista haitta-arvioinnin. Ennen suunnitelmien hyväksymistä komissio on käynyt jäsenvaltioiden kanssa useista toimenpiteistä laajoja keskusteluja arvioidakseen, onko ”ei merkittävää haittaa” -periaatetta noudatettu ja määrittääkseen erityisehdot, joita tarvitaan periaatteen noudattamisen varmistamiseksi.

Neuvoston täytäntöönpanopäätökset kansallisten elpymis- ja palautumissuunnitelmien hyväksymisestä sisältävät täsmälliset välitavoitteet ja tavoitteet suunnitelman täytäntöönpanon tarkastamiseksi. Tukivälineestä suoritettavat maksut sidotaan näiden täytäntöönpanovaiheiden tyydyttävään toteuttamiseen. Neuvoston täytäntöönpanopäätöksiin sisältyy moniin toimenpiteisiin liittyvien välitavoitteiden ja tavoitteiden osalta erityisiä säännöksiä, jotka koskevat ”ei merkittävää haittaa” -periaatetta (esim. toimenpiteet energiaperuskorjausten, energiantuotannon, vesihuollon, liikenteen, vähähiilistämisen tukemisen, horisontaalisten järjestelmien ja rahoitusvälineiden osa-alueilla). Näillä säännöksillä varmistetaan, että jäsenvaltioiden on esitettävä todisteet siitä, että toimenpiteet täyttävät tietyn välitavoitteen tai tavoitteen osalta ”ei merkittävää haittaa” -ehdot.

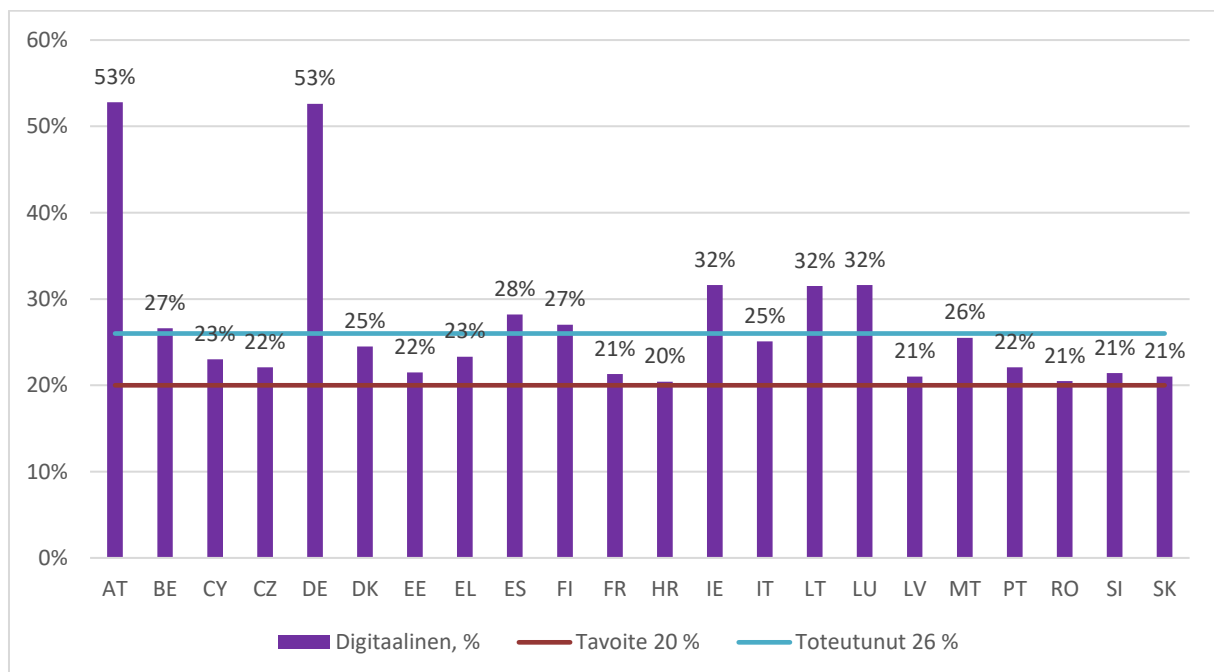
²² C(2021) 1054 final.

3.3. Tukivälineen vaikutus digitaaliseen muutokseen (pilari 2)

Digitaalinen tavoite

Elpymis- ja palautumistukivälineestä annetussa asetuksessa edellytetään, että vähintään 20 prosentilla kunkin elpymis- ja palautumissuunnitelman kokonaismäärärahoista tuetaan digitaalisia tavoitteita. Jäsenvaltioiden ehdottamat uudistukset ja investoinnit ylittävät tämän 20 prosentin tavoitteen. Kaikkien hyväksytyjen suunnitelmien perusteella digitaalimenojen kokonaismäärä on 117 miljardia euroa eli noin 26 prosenttia suunnitelmien kokonaismäärärahoista digitaalisten toimien seurantaan koskevan menetelmän mukaisesti laskettuna.²³

Kuvio 6 Digitaalisia tavoitteita edistävien määrärahojen osuus elpymis- ja palautumissuunnitelman kokonaismäärärahoista

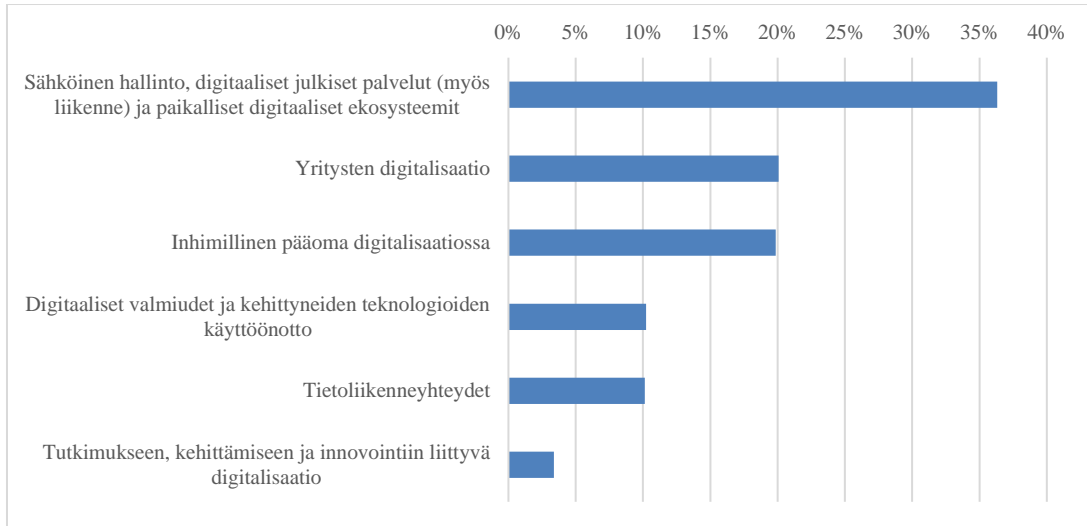
Digitaalinen muutos

Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy monenlaisia toimenpiteitä, joilla tuetaan digitaalista muutosta koskevaa pilaria. Tällaisia ovat muun muassa erittäin suuren kapasiteetin verkon ja 5G-verkon käyttöönotto, väestön ja työvoiman digitaitojen kehittäminen, digitaaliteknologian integrointi hallinnon prosesseihin, pk-yritysten digitalisaation tukeminen sekä kehittyneiden teknologioiden tutkimus, kehittäminen ja käyttöönotto. Digitaalisen muutoksen pilariin kuuluvat menot ovat pilariraportointimenetelmän mukaan yhteensä lähes 130 miljardia euroa (29 % 22 suunnitelman kokonaismenoista). Yli kolmannes digitaalimenoista liittyy julkisten palvelujen,

²³ Elpymis- ja palautumissuunnitelmissa oli ilmoitettava ja perusteltava, missä määrin kukin toimenpide edistää digitaalisia tavoitteita kaikilta osin (100 %), osittain (40 %) tai ei lainkaan (0 %). Nämä tiedot esitettiin elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen liitteen VII mukaisesti. Kun nämä kertoimet yhdistetään kunkin toimenpiteen kustannusarvioihin, voidaan laskea, missä määrin suunnitelmat edistävät digitaalista tavoitetta.

myös liikenteen, digitalisointiin, (36 % eli 47 miljardia euroa). Seuraavaksi suurimmat osuudet liittyvät yritysten digitalisaatiota tukeviin toimenpiteisiin (20 % eli 26 miljardia euroa) ja inhimilliseen pääomaan (20 % eli 26 miljardia euroa), ks. kuvio 7.

Kuvio 7: Digitaalista muutosta (pilari 2) tukevien menojen jakautuminen

Tässä kuviossa esitetään arvioidun pilariin kohdistuvan vaikutuksen jakautuminen Euroopan komission laatiman osa-alueuutelon mukaisesti. Prosenttiosuus kertoo kuhunkin osa-alueeseen kohdennettujen menojen osuuden digitaalisen muutoksen pilarin kokonaisuudesta.

Sähköinen hallinto ja digitaaliset julkiset palvelut

Julkisten palvelujen digitalisointia ja sähköistä hallintoa tukevien toimenpiteiden menot muodostavat yli kolmanneksen tukivälineestä rahoitettavista 22 hyväksytyyn elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvistä digitaalimenoista (47 miljardia euroa eli 36 prosenttia digitaalisen muutoksen pilarin menoista). Näillä toimenpiteillä pyritään nykyaikaistamaan ja parantamaan julkishallinnon prosesseja ja tekemään niistä käyttäjäystävällisempiä, kansalaislähtöisempiä ja paremmin yhteentoimivia. Niillä pyritään myös tuomaan digitaaliset julkiset palvelut paremmin yritysten ja yksityishenkilöiden saataville ja kannustamaan yrityksiä ja yksityishenkilöitä näiden palvelujen käyttämiseen. Monet elpymis- ja palautumissuunnitelmat sisältävät uudistuksia, joiden tarkoituksena on ottaa käyttöön tai parantaa sähköisen hallinnon ratkaisuja, kuten sähköiseen tunnistamiseen liittyviä ratkaisuja, varmistaa digitaalisten julkisten alustojen yhteentoimivuus sekä parantaa tiedonkeruuta ja -hallintaa.

Kroatian suunnitelmaan sisältyy investointi, jonka tarkoituksena on luoda julkisia verkkopalveluja varten digitaalinen mobiilipalvelualusta, jotta kansalaiset voisivat käyttää näitä palveluja helposti älypuhelimissaan. Investoinnilla edistetään sähköisten allekirjoitusten käyttöä viranomaisasiointissa, ja siihen sisältyy investointi digitaalisen henkilökortin käyttöönottoon Kroatiassa. Tarkoituksena on, että sähköisten henkilökorttien haltijat voivat allekirjoittaa asiakirjoja mobiilialustoilla. Kroatian elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy myös toimenpide, jolla perustetaan keskitetty asiointipiste kaikkien viranomaisten verkkopalvelujen tukijärjestelmien

yhdenmukaistamiseksi ja keskittämiseksi. Tavoitteena on parantaa viestintää viranomaisten kanssa, nopeuttaa tiedonsaantia sekä tarjota mahdollisuus antaa palautetta ja arvioida kansalaisten ja virkamiesten vuorovaikutuksen laatua.

Useisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy investointeja, joiden tarkoituksena on integroida kehittyntä teknologiaa (kuten julkisen sektorin pilvipalveluja) julkishallinnon prosesseihin ja parantaa julkisen sektorin kyberturvallisuusvalmiuksia. Julkisten pilvipalvelujen odotetaan yksinkertaistavan kansalaisten ja viranomaisten vuorovaikutusta lyhentämällä tietojenkäsittelyaikaa, vähentämällä julkisten palvelujen kustannuksia ja parantamalla arkaluonteisten tietojen suojaa. Useissa suunnitelmissa on myös otettu asianmukaisesti huomioon valtion kyberturvallisuusvalmiuksien parantaminen, koska kyberrikolliset ovat osoittaneet pystyvänsä estämään kriittiset julkiset palvelut.

Kreikan suunnitelmaan kuuluu julkisyhteisöjen digitalisaatiota koskeva osa, johon sisältyy laaja-alaisia kyberturvallisuus- ja tiedonhallintastrategioita sekä kehittyneen teknologian, kuten pilvipalvelujen ja massadatan, käytön laajentaminen.

Maltan elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy investointi, jolla jatketaan Maltan kauppamerenkulkuosaston digitalisointia. Tarkoituksena on kehittää useita tietotekniikkavälineitä ja -järjestelmiä (kuten asiakirjahallintajärjestelmä, jota varten digitalisoidaan 15 000 laivaliikenteeseen liittyvää fyysistä tiedostoa, alusten hallintajärjestelmä, merenkulun digitaalinen rajapinta, merenkulkijoiden hallinnointijärjestelmä ja merenkulun analytiikkaväline). Digitaalisiin palveluihin ja pilvipohjaiseen infrastruktuuriin tehtävät investoinnit auttavat varmistamaan tehokkaammat sääntelykäytännöt ja parantamaan kauppamerenkulkuosaston sisäisiä toimintoja ja sen asiakassuhteita ja hallintoa Maltan taloudelle ratkaisevan tärkeällä alalla.

Monet elpymis- ja palautumissuunnitelmat sisältävät toimenpiteitä kansallisten terveydenhuoltojärjestelmien digitalisoimiseksi. Tällaisia ovat muun muassa terveydenhuollon etäpalvelujen käytön laajentaminen, hajallaan olevien kansallisten terveystietorekisterien yhdistäminen ja terveydenhuollon digitaalisten alustojen yhteentoimivuuden ja turvallisuuden varmistaminen.

Slovenian suunnitelma sisältää toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on ottaa käyttöön uusia digitaalisia terveydenhuoltopalveluja, edistää tietotekniikan käyttöä potilas- ja sidosryhmäviestinnässä, ottaa käyttöön reaaliaikaiseen dataan perustuva laadunseuranta, parantaa kapasiteetin hallintaa ja potilashallintaa liittyvää suunnittelua sekä parantaa sairaalatilojen ja lääketieteellisten palvelujen suunnittelua ja materiaalisuunnittelua.

Julkisten palvelujen digitalisointi kattaa useita politiikan aloja ja tarjoaa mahdollisuuden hyödyntää synergioita tukivälineestä tuettavien viiden muun pilarin kanssa. Esimerkiksi joissakin vihreää pilaria tukevissa investoinneissa digitalisaatiolla on keskeinen merkitys EU:n liikennejärjestelmien kestävyden ja häiriönsietokyvyn parantamisessa. Digitalisaatio mahdollistaa muun muassa älykkäiden liikennejärjestelmien (ITS) perustana olevat teknologiat, kaupunkiliikenteen hallintavälineet, multimodaaliset

lipunmyynti- ja matkustajatietojärjestelmät sekä Euroopan rautatieliikenteen hallintajärjestelmän kattavuuden laajentamisen.

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmalla tuetaan Digirata-hanketta, jonka tavoitteena on Euroopan rautatieliikenteen hallintajärjestelmän käyttöönotto koko kansallisessa rautatieverkossa vuoteen 2040 mennessä yhdessä 4G- ja 5G-pohjaisen tulevaisuuden matkaviestintäjärjestelmän kanssa.

Inhimillinen pääoma digitalisaatiossa

Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy monenlaisia toimenpiteitä, joilla tuetaan digitaalisten taitojen kehittämistä. Näiden toimenpiteiden kokonaiskustannukset ovat arviolta 26 miljardia euroa, mikä on 20 prosenttia digitaalisen muutoksen pilarin kokonaismäärärahoista. Useimpiin suunnitelmiin sisältyy toimenpiteitä, joilla parannetaan koko väestön ja työvoiman digitaitotasoa. Joihinkin suunnitelmiin sisältyy myös toimenpiteitä, joilla edistetään pitkälle vietyä digitaalista osaamista ja joissa laaditaan pitkälle kehitettyä digitaaliteknologiaa koskevia koulutusmoduuleja korkea-asteen koulutusta ja ammatillista koulutusta varten tieto- ja viestintätekniiikan ammattilaisten kouluttamiseksi. Covid-19-pandemia on korostanut koulutuksen digitalisoinnin tarvetta, ja useisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy tähän liittyviä toimenpiteitä.

Portugalin elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää digitaaliakatemiaa koskevan investoinnin. Akatemia tarjoaa Portugalissa oleville työntekijöille näiden tarpeisiin räätälöityä koulutusta digitaaliset omaavien työntekijöiden määrän lisäämiseksi. Hankkeessa arvioidaan yhteensä 800 000 osallistujan henkilökohtaiset digiosaamistarpeet, minkä jälkeen he osallistuvat heitä varten räätälöityyn digikoulutukseen.

Latvian elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy toimenpide, jonka tarkoituksena on lisätä merkittävästi sellaisten asiantuntijoiden määrää, joilla on pitkälle vietyä digitaalista osaamista. Toimenpiteessä laaditaan noin 20 koulutusmoduulia, jotka koskevat kehittyneisiin teknologioihin, kuten kvanttiteknoologiaan, suurteholaskentaan ja kieliteknologiaan, liittyvää edistynyttä digitaalista osaamista. Koulutusmoduulit sisällytetään korkeakoulujen opetusohjelmiin (kandidaatin, maisterin ja tohtorin koulutusohjelmat) sekä yrityksissä toimivien ammattilaisten koulutusohjelmiin. Investoinnilla tuetaan 3 000:ta moduulipohjaiseen koulutukseen osallistuvaa henkilöä.

Irlannin elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy toimenpide, jolla on tarkoitus tukea koulutuksen digitalisaatiota Irlannissa kaikilla koulutustasoilla (koulut, korkeakoulut ja elinikäinen oppiminen), valtavirtaistaa keskeiset digitaaliset taidot kaikkiin oppimisympäristöihin ja puuttua digitaalisen kuilun riskiin.

Yritysten digitalisointi

Kaikkiin hyväksytyihin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy yritysten digitalisaatiota tukevia toimenpiteitä. Niitä varten varattu rahoitus on yhteensä

26 miljardia euroa eli 20 prosenttia digitaalisen muutoksen pilarin kokonaismäärärahoista. Tämän osa-alueen toimenpiteisiin kuuluu eräitä keskeisiä uudistuksia. Niistä tärkeimpiä ovat uudistukset, joilla pyritään yksinkertaistamaan yrityksiltä edellytettäviä hallinnollisia menettelyjä ja luomaan perusta digitaaliselle liiketoimintaympäristölle toteuttamalla toimia, jotka koskevat muun muassa digitaalista yritysten perustamista ja rekisteröintiä ja luottamus- ja kyberturvallisuusvaatimuksia. Näiden toimenpiteiden odotetaan lisäävän luottamusta digitaaliteknoologiaan, millä on myönteinen vaikutus sekä kyseisen teknologian käyttöönottoon että sen käytön lisääntymiseen. Myös laskutuksen digitalisointiin liittyvillä uudistuksilla odotetaan olevan myönteinen vaikutus yritysten digitalisointiin.

Saksa aikoo panna täytäntöön verkkopalvelujen saatavuutta koskevan lain ja nykyaikaistaa rekistereitä. Tämän odotetaan vähentävän yritysten ja erityisesti pk-yritysten hallinnollisia rasitteita. Näillä uudistuksilla pohjustetaan digitaalisin keinoin yhden kerran periaatteen käyttöönottoa ja soveltamista.

Espanja aikoo ottaa käyttöön sääntelyn testiympäristöjä tekoälyn käytön sääntelemistä varten. Testiympäristöt kattavat myös datan käyttöä, yksityisyyttä ja eettisiä kysymyksiä koskevat lainsäädäntötoimet.

Useisiin suunnitelmiin sisältyy myös investointeja, joilla tuetaan kehittyneiden digitaaliteknoologioiden integrointia yritysten tuotantoprosesseihin (automaatio, tekoäly). Tämän tyyppinen tuki voi olla monenlaista. Siihen voi kuulua yleistä tukea, kuten neuvonta- ja konsultointipalveluja (myös Euroopan digitaali-innovointikeskittymien kautta), tai lainoja, avustuksia tai verohyvityksiä aineellisten (koneiden / teknisten laitteiden) ja aineettomien hyödykkeiden (ohjelmistot/koulutus) hankintaa varten tai rakenteellisia toimenpiteitä (kuten sääntelyn testiympäristöjä²⁴). Lisäksi useisiin suunnitelmiin sisältyy alakohtaisia investointeja (esimerkiksi kaupallisen toiminnan uusia prosesseja varten) ja toimialakohtaisia investointeja (esimerkiksi matkailualaa tai ajoneuvojen valmistusta/toimitusta varten).

Itävallan suunnitelma sisältää vahvan toimenpidepaketin, jolla tuetaan ja helpotetaan yritysten digitalisaatiota. Suunnitelmaan sisältyy etenkin kohdennettuja investointeja, joilla autetaan pk-yrityksiä ottamaan käyttöön digitaaliteknoologiaa, koska tämä on osoittautunut tuottavuuden kasvun pullonkaulaksi.

Tanskan suunnitelma sisältää toimenpiteitä, joilla edistetään pk-yritysten digitalisaatiota jatkamalla käynnissä olevaa SMV:Digital-ohjelmaa. Ohjelmasta myönnetään avustuksia pk-yrityksille, jotta ne voivat digitalisoida liiketoimintaansa ja lisätä uuden ja pitkälle kehitetyn teknologian ja sähköisen kaupan ratkaisujen käyttöä.

²⁴Sääntelyn testiympäristö on rahoitusalan sääntelyviranomaisen perustama kehys, jonka puitteissa yksityiset yritykset voivat testata käytännössä innovaatioita pienessä mittakaavassa sääntelyviranomaisen valvomassa ympäristössä.

Italia on järjestellyt uudelleen ja uudistanut perusteellisesti useita toimenpiteitä ja koonnut ne uudeksi järjestelyksi (Transizione 4.0). Tästä järjestelystä myönnetään verohyvitys yrityksille, jotka investoivat Industria 4.0 -strategian mukaisiin aineellisiin (digitaaliset ja automatisoidut koneet) ja aineettomiin (ohjelmistot) hyödykkeisiin. Näin pyritään edistämään tuotantoalan nykyaikaistamista ja digitalisointia.

Yleisesti ottaen sekä suuret että pienet yritykset hyötyvät investoinneista, joilla tuetaan yritysten digitalisaatiota. Useimpiin suunnitelmiin sisältyy kuitenkin lisäksi sellaisia toimenpiteitä, jotka on tarkoitettu etenkin pk-yrityksille, koska pienemmillä yrityksillä on suurempia haasteita digitaaliteknologian käyttöönotossa.

Tietoliikenneyhteydet

Valtaosa elpymis- ja palautumissuunnitelmista sisältää tietoliikenneyhteyksiin liittyviä investointeja. Näiden investointien menot ovat 13 miljardia euroa, mikä on 10 prosenttia digitaalisen muutoksen pilarin kokonaismäärärahoista. Tähän osa-alueeseen sisältyy hyvin monenlaisia toimia, joilla edistetään erittäin suuren kapasiteetin kiinteiden ja langattomien verkkojen käyttöönottoa digitaalista vuosikymmentä koskevan EU:n suunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Tällä suunnitelmalla on tarkoitus varmistaa, että kaikilla Euroopan kotitalouksilla on käytettävissään nopea internetyhteys vuoteen 2025 mennessä ja gigabittiyhteydet vuoteen 2030 mennessä. Moniin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy investointeja, joilla tuetaan 5G-verkkojen tai kiinteiden ultranopeiden tai erittäin suuren kapasiteetin verkkojen käyttöönottoa digitaalisen kuilun kaventamiseksi.

Itävallan elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy ”Broadband Austria 2030” -aloite, jossa investoidaan gigabittiverkkoihin. Puolella itävaltalaisista kotitalouksista on käytettävissään gigabittitasoinen yhteys, jonka siirtonopeus verkosta käyttäjälle ja käyttäjältä verkkoon on vähintään 100 Mbit/s. Aloitteessa on tarkoitus ottaa käyttöön uudet symmetriset gigabittiyhteydet, joista hyötyvät etenkin tietyt maaseutualueet.

Kroatian elpymis- ja palautumissuunnitelmasta rahoitetaan laajakaistainfrastruktuurin kehittämistä alueilla, joilla kaupallista kiinnostusta kehittämiseen ei ole riittävästi. Rahoituksella autetaan kaventamaan digitaalista kuilua Kroatiassa. Tavoitteena on tuoda infrastruktuuri 700 000 asukkaan saataville näillä alueilla.

Joihinkin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy myös investointeja valokuitukaapeleiden asentamiseksi rakennuksiin sekä investointeja, joilla voi olla rajat ylittävä ulottuvuus. Tällaisia ovat esimerkiksi 5G-käytäviin ja merenalaisiin kuitukaapeleihin liittyvät investoinnit. Lisäksi useisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy tietoliikenneyhteyksien lisäämiseen tarkoitettua välineistöä koskevassa

suosituksessa²⁵ vahvistettujen parhaiden käytänteiden mukaisesti liitännäisuudistuksia, joiden tarkoituksena on varmistaa 5G-verkon ja nopean laajakaistan ripeä käyttöönotto. Tällaisten uudistusten odotetaan helpottavan yksityisten operaattoreiden investointeja erittäin suuren kapasiteetin verkkoihin, etenkin koska niillä poistetaan tarpeettomia hallinnollisia esteitä verkkoihin tehtäviltä investoinneilta, nopeutetaan lupamenettelyjä, jotka koskevat langattomien ja kiinteiden erittäin suuren kapasiteetin verkkojen käyttöönottoinvestointeja, sekä vähennetään käyttöönottokustannuksia ja helpotetaan verkon käyttöönottoprosesseja.

Kyproksen elpymis- ja palautumissuunnitelmasta rahoitetaan uusien merenalaisten kaapelien asentamista Kyproksen liittämiseksi Kreikan järjestelmään, jonka kautta Kyproksella on jatkossa pääsy alueen tärkeimpiin internetyhteyksiin. Tällä investoinnilla parannetaan yhteyksiä Kyproksen saarella.

Italian elpymis- ja palautumissuunnitelmasta rahoitetaan viittä toimenpidettä, joiden odotetaan edistävän kansallista ultranopeaa televiestintäverkkoa ja 5G-verkkoa koko maan alueella: Italia a 1 Giga, Italia 5G, koulujen verkkoyhteydet (Scuole Connesse), terveydenhuollon verkkoyhteydet (Sanità Connessa) ja pienten saarten verkkoyhteydet (Isole Minori).

Liitännäisuudistusten osalta Itävallan ja Kreikan suunnitelmat ovat tietoliikenneyhteyksien lisäämiseen tarkoitettu välineistöstä annetun suosituksen mukaisia, ja niihin sisältyy esimerkiksi uudistuksia, joilla yksinkertaistetaan laajakaistan käyttöönottoa erityisesti poistamalla tarpeettomia hallinnollisia esteitä, nopeuttamalla lupamenettelyjä ja vähentämällä käyttöönottokustannuksia.

Digitaalialan tutkimus ja kehittäminen, digitaaliset valmiudet ja kehittyneiden teknologioiden käyttöönotto

Useimpiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy digitaalitekniikan tutkimusta ja kehittämistä tukevia toimenpiteitä ja/tai investointeja digitaalisiin valmiuksiin ja kehittyneiden teknologioiden käyttöönottoon. Näitä toimenpiteitä ja investointeja varten varattu kokonaisrahoitus on noin 18 miljardia euroa, mikä on noin 14 prosenttia digitaalisen siirtymän pilarin kokonaisrahoituksesta. Nämä toimenpiteet koostuvat pääasiassa investoinneista T&K&I-toimiin mikroelektroniikan, pilvipalvelujen, kyberturvallisuuden ja tekoälyn kaltaisilla aloilla sekä investoinneista infrastruktuureihin, erityisesti supertietokoneisiin ja kvanttiviestintäverkkoihin. Investoinnit toteutetaan toisinaan useita maita kattavien hankkeiden yhteydessä (ks. jäljempänä oleva jakso). Joihinkin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy myös uudistuksia, joilla täydennetään näitä investointeja. Tällaisten uudistusten tavoitteena on mukauttaa T&I-politiikan välineitä, jotta niillä voitaisiin tukea paremmin näiden teknologia-alojen kehittämistä, tai muuttaa oikeudellisia ja

²⁵ Ks. [18. syyskuuta 2020 annettu komission suositus](#) unionin yhteisestä välineistöstä erittäin suuren kapasiteetin verkkojen käyttöönoton kustannusten vähentämiseksi ja 5G-radiotaajuuksien oikea-aikaisen ja investointeihin kannustavan saatavuuden varmistamiseksi, jotta voidaan verkkoyhteyksiä edistämällä tukea talouden elpymistä covid-19-kriisistä unionissa (C(2020) 6270 final).

hallinnollisia puitteita (erityisesti datahallinnon ja datanhallinnan osalta) näiden teknologioiden käyttöönoton mahdollistamiseksi.

Saksan suunnitelma sisältää laajamittaisen rajat ylittävän eurooppalaisen aloitteen, jossa investoidaan seuraavan sukupolven pilvipalveluihin ja -infrastruktuuriin ja jolla edistetään sellaisten älykkäiden pilvipalvelu- ja reunalaskentaratkaisujen teollista käyttöönottoa, jotka ovat erittäin innovatiivisia, erittäin turvallisia, energiatehokkaita ja täysin tietosuojasäännösten mukaisia.

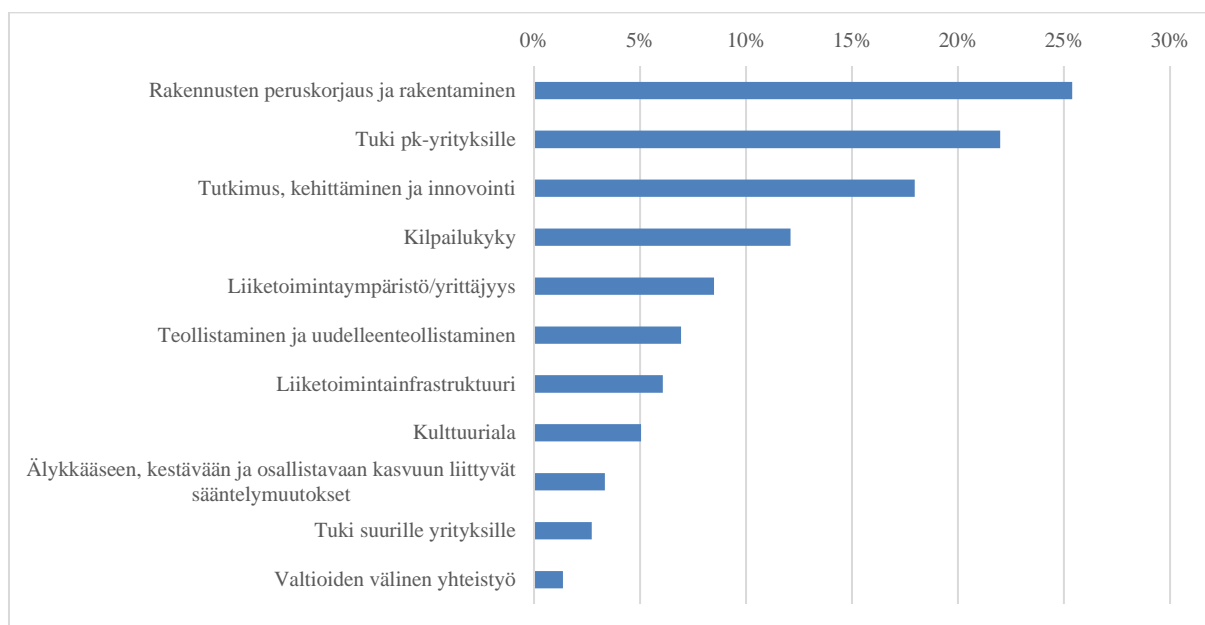
Itävallan elpymis- ja palautumissuunnitelmasta rahoitetaan tutkimusinfrastruktuureja ja tutkimusyhteistyötä muun muassa sellaisen tietopohjan laajentamiseksi, jota tarvitaan kvanttilaskennassa, -simuloinnissa ja -viestinnässä käytettävien teknologisten ratkaisujen sekä laitteistojen ja ohjelmistojen (edelleen) kehittämistä varten.

Belgia, Espanja ja Slovenia tukevat kulttuuri- ja media-alan digitalisointia. Huomattavilla investoinneilla varmistetaan, että kulttuuri- ja media-alan toimijat saavat käyttöönsä tekniset välineet digitalisaatiota varten. Lisäksi niillä tuetaan ja edistetään tärkeiden kulttuurilaitosten digitalisaatiota ja parannetaan näin kulttuuriperinnön saavutettavuutta.

3.4. Tukivälineen vaikutus älykkääseen, kestäväan ja osallistavaan kasvuun (pilari 3)

Hyväksytyissä 22 suunnitelmassa on yhteensä yli tuhat toimenpidettä, joilla edistetään älykästä, kestäväan ja osallistavaa kasvua koskevaa pilaria. Näitä toimenpiteitä varten varattu rahoitus on yhteensä noin 223 miljardia euroa. Toimenpiteet koskevat hyvin erilaisia aloja, ja niillä tuetaan muun muassa pk-yrityksiä, tutkimusta, kehittämistä ja innovointia sekä uudistuksia, joilla parannetaan liiketoimintaympäristöä tai kilpailukykyä. Niihin kuuluu myös mittavia investointeja, joilla tuetaan älykästä ja kestäväan kasvua. Tällaisia ovat muun muassa Espanjan tuki digitalisaatiolle ja innovoinnille (3 miljardia euroa), Italian Transizione 4.0 -ohjelma (10,8 miljardia euroa) ja Portugalin kansallisen kehityspankin Banco Nacional de Fomenton pääomittaminen (1,5 miljardia euroa). Toimenpiteisiin kuuluu myös hyvin monenlaisia uudistuksia, jotka koskevat erityisesti keskeisiä sisämarkkina-aloja, kuten säännelyjä ammatteja (Portugali ja Kroatia), taiteilijoiden ja kulttuurialan työntekijöiden asemaa (Tšekki, Kreikka, Espanja, Espanja ja Romania), teollis- ja tekijänoikeuksia (Italia ja Kreikka), markkinavalvontaa (Italia), maksukyvyttömyyttä (Italia, Espanja, Portugali, Kreikka ja Slovakia) ja julkisia hankintoja (Italia, Kreikka, Slovakia, Slovenia, Romania ja Latvia).

Kuvio 8: Älykästä, kestäväää ja osallistavaa kasvua (pilari 3) tukevien menojen jakautuminen

Tässä kuviossa esitetään arvioitun pilariin kohdistuvan vaikutuksen jakautuminen Euroopan komission laatiman osa-alueuutellon mukaisesti. Prosenttiosuus kertoo kuhunkin osa-alueeseen kohdennettujen menojen osuuden älykästä, kestäväää ja osallistavaa kasvua koskevan pilarin kokonaismenoista.

Tutkimus, kehitys ja innovointi (T&K&I)

Kaikkiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy tutkimukseen, kehittämiseen ja innovointiin liittyviä toimenpiteitä. Näiden toimenpiteiden kokonaismenot ovat 44 miljardia euroa²⁶. T&I-investointimenojen osuus on yleensä 4–13 prosenttia jäsenvaltiolle elpymis- ja palautumistukivälineestä myönnettävistä avustuksista. Muutamilla jäsenvaltioilla osuus on kuitenkin keskimäärin 10 prosenttia tämän vaihteluvälin ala- tai yläpuolella.

Useisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy investointeja ja uudistuksia, joilla voi olla perustavanlaatuinen vaikutus jäsenvaltioiden T&I-järjestelmän kehitykseen ja siihen, millaiseksi se muotoutuu tulevaisuudessa. Esimerkiksi useissa itäisissä ja eteläisissä jäsenvaltioissa, joilla elpymis- ja palautumistukivälineestä myönnettävien avustusten osuus on suuri mutta joiden T&K-intensiteetti on alhainen, elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvät investoinnit vastaavat volyymiltaan yli 12 kuukauden julkisia T&I-investointeja (ennen covid-19-pandemiaa). Lisäksi joissakin näistä jäsenvaltioista kyseiset investoinnit ovat yhteydessä tärkeisiin T&I-politiikkauudistuksiin. Ehdotetuilla uudistuksilla pyritään usein vähentämään tieteellisen tutkimusjärjestelmän pirstaleisuutta yhdistämällä tieteellisiä tutkimuslaitoksia tai lisäämään tutkijanurien houkuttelevuutta julkisissa laitoksissa muuttamalla rekrytointi-, palkka- ja uranhallintapolitiikkaa.

Slovakian elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy uudistus, jolla edistetään huipputason koulutus- ja tutkimusvalmiuksien keskittämistä yhdistämällä yliopistot suuremmiksi

²⁶ Tähän sisältyvät toimenpiteet, jotka koskevat tutkimusta, kehittämistä ja innovointia yleisesti, sekä toimenpiteet, jotka koskevat erityisesti vihreään siirtymään tai digitaaliseen muutokseen liittyvää tutkimusta, kehittämistä ja innovointia.

yksiköiksi. Uudistuksella pyritään myös lisäämään akateemisten tutkimuslaitosten ja yritysten välistä yhteistyötä.

Kroatian elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää uudistusohjelman, jolla pyritään vahvistamaan julkista tiedepohjaa ottamalla käyttöön uusi tulosperusteinen rahoitusjärjestelmä yliopistoja ja julkisia tutkimuslaitoksia varten, lisäämällä tutkijanurien houkuttelevuutta ja tarkistamalla tutkijoiden urakehityksen puitteita.

Uudistuksilla pyritään myös vähentämään hallinnollisia rasitteita, joita liittyy julkisen T&I-rahoituksen saantiin, ja tukemaan tietämyksen ja teknologian siirtoa (julkisista tutkimuslaitoksista yksityisiin yrityksiin) perustamalla asianmukaisia yksiköitä (toimistoja/virastoja) ja poistamalla esteitä korkeakoulujen ja yritysten yhteistyöltä. Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvillä uudistuksilla pyritään lisäksi parantamaan T&I-politiikan ja koulutuspolitiikan eri hallintotasojen välistä koordinoitua, jotta voidaan vastata osaamistarpeisiin ja parantaa erityisesti nuorten työllistettävyyttä.

Monet elpymis- ja palautumissuunnitelmat sisältävät temaattisia T&I-investointeja, joiden ansiosta saadaan käyttöön T&I-valmiuksia vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen nopeuttamiseksi ja palautumiskyvyn parantamiseksi EU:n tason toimintasuunnitelmien mukaisesti (noin 37 prosenttia T&K&I-toimenpiteiden arvioiduista kustannuksista on luokiteltu vihreään siirtymään liittyviä tavoitteita ja 22 prosenttia digitaalisia tavoitteita edistäviksi menoiksi). Nämä temaattiset investoinnit muodostuvat pääasiassa rahoitustuesta T&I-toimille ja -infrastruktuureille. Jotkin jäsenvaltiot sisällyttivät suunnitelmiinsa myös investointeja, joilla tuetaan Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan kuuluvia kumppanuuksia ja sellaisten huippuhankkeiden rahoittamista, joille on myönnetty Horisontti Eurooppa -puiteohjelman huippuosaamismerkki.

Tanskan elpymis- ja palautumissuunnitelman tavoitteena on tarjota julkiselle ja yksityiselle sektorille kannustimia tutkimuksen ja kehittämisen vauhdittamiseksi etenkin innovatiivisen vihreän teknologian alalla. Tätä varten perustetaan neljä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuutta (ns. vihreät kumppanuudet) ratkaisujen löytämiseksi neljään tehtäväpohjaiseen haasteeseen, jotka ovat liikenteen, maatalouden, elintarvikealan ja jätehuollon päästöjen vähentäminen.

Tuki yrityksille (mukaan lukien pk-yritykset, rahoituksen saanti ja rahoitusvälineet)

Useimpiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin (19 suunnitelmaan 22:sta) sisältyy toimenpiteitä, joilla tuetaan suoraan pk-yrityksiä. Näitä toimenpiteitä varten varattu rahoitus on 44 miljardia euroa eli noin 22 prosenttia pilarin 3 arvioiduista kokonaismenoista²⁷. Pk-yritykset hyötyvät kuitenkin myös suuremmasta toimenpidekokonaisuudesta, joka kattaa laajemmin eri politiikkoja. Esimerkiksi ehdotuspyynnöt hankkeista, joilla tuetaan tutkimusta ja innovointia vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen aloilla, kaikille yrityksille

²⁷ Tämä arvio perustuu elpymisen ja palautumisen tulostaulussa käytettyyn pilaripohjaiseen seurantamenetelmään, ja se koskee toimenpiteitä, joiden ensisijaisena tai toissijaisena politiikan alana on ”Tuki pk-yrityksille”.

tarkoitettut rahoitusvälineet, sellaiset liiketoimintaympäristön uudistukset, jotka vaikuttavat sekä pk-yrityksiin että suurempiin yrityksiin, ja laaja-alaiset toimenpiteet, kuten julkishallinnon palvelujen digitalisointi, vaikuttavat myönteisesti monien pk-yritysten toimintaan ja kustannuksiin, vaikka ne eivät koske yksinomaan pk-yrityksiä. Kun tällaiset laajemmat toimenpiteet otetaan huomioon, kaikkiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvien, pk-yritysten kannalta merkityksellisten toimenpiteiden arvioidut kokonaismenot ovat noin 109 miljardia euroa eli lähes 24 prosenttia arvioiduista kokonaismenoista²⁸.

Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvät pk-yrityksiä koskevat toimenpiteet kattavat yleisesti ottaen useita eri aloja. Ne koskevat muun muassa pk-yritysten liiketoimintaympäristön parantamista, pk-yritysten pääsyä julkisten hankintojen markkinoille, pk-yritysten digitalisointia ja niiden ympäristökestävyyden parantamista. Useilla toimenpiteillä pyritään myös lisäämään pk-yritysten kasvua ja palautumiskykyä parantamalla niiden rahoituksen saantia, tukemalla niiden työntekijöiden uudelleen- ja täydennyskoulutusta sekä vahvistamalla niiden tutkimus- ja kehitysvalmiuksia. Nimenomaisesti (ja joissakin tapauksissa yksinomaan) pk-yrityksiin kohdennettujen toimenpiteiden lisäksi monien elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvien toimenpiteiden odotetaan hyödyttävän pk-yrityksiä myös välillisesti. Tällaisia ovat esimerkiksi elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvät suuret investoinnit aloilla, joilla pk-yritysten osuus on suuri, kuten rakennusala ja matkailuala, tai sellaiset tutkimus- ja kehityshankkeita koskevat ehdotuspyynnöt, joihin innovatiiviset pk-yritykset voivat osallistua.

²⁸ Nämä luvut perustuvat pilaripohjaiseen seurantamenetelmään. Ne kattavat toimenpiteet, joiden ensisijaisena tai toissijaisena politiikan alana on ”Tuki pk-yrityksille”. Lukuja määritettäessä on lisäksi otettu huomioon sellaisiin muihin pilareihin tai politiikan aloihin sisältyvät lisätoimenpiteet, joilla on merkitystä myös pk-yritysten kannalta. Toimenpiteet, joilla tuetaan yksinomaan pk-yrityksiä, on määritetty tällaisiksi täytäntöönpanopäätösten asianomaisissa liitteissä esitettyjen toimenpidekuvausten perusteella.

Kroatia ottaa käyttöön useita rahoitusvälineitä suotuisampien rahoitusehtojen tarjoamiseksi. Tavoitteena on myöntää 1 300 lainaa/korkotukea pk-yrityksille. Kroatia aikoo myös investoida pk-yritysten johtamisvalmiuksiin tarjoamalla niille yritysneuvontaa koskevaa tukea.

Latvia tukee pk-yrityksiä toimilla, jotka koskevat digitaalista osaamista sekä uudelleen- ja täydennyskoulutusta. Lisäksi se tukee innovatiivisia digitaalisia infrastruktuureja, kuten Teollisuus 4.0 -ratkaisuja.

Ranskan elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää verohyvitystoimenpiteen, jolla tuetaan pk-yritysten energiaperuskorjausta, sekä erityisen järjestelmän, jolla tuetaan käsityöläisiä, pieniä kauppiaita ja itsenäisiä ammatinharjoittajia energiaperuskorjausten toteuttamisessa.

Suomen suunnitelmassa otetaan erityisesti huomioon pk-yritykset keskittymällä suomalaisten mikro- ja pienyritysten kasvun vauhdittamiseen sekä niiden kansainvälistymisvalmiuksien parantamiseen myöntämällä avustuksia liiketoiminnan kehittämiseen.

Espanjan suunnitelmassa pk-yrityksiä tuetaan etenkin keskittymällä digitalisaatioon. Siihen sisältyy laaja-alainen järjestelmä (3 miljardia euroa), joka tarjoaa perustason ja edistyneemmän tason digitalisaatiopaketteja (Digital Toolkit) merkittävälle osalle pk-yrityksiä.

Kreikan suunnitelmaan sisältyy niin ikään useita investointeja, joilla pyritään edistämään kreikkalaisten yritysten, myös pk-yritysten, rahoituksen saantia kunnianhimoisen lainajärjestelyn avulla. Nämä investoinnit vastaavat lainajärjestelyn viittä strategista pilaria, jotka ovat vihreä siirtymä, digitalisaatio, kansainvälistyminen, sulautumien ja yritysostojen avulla saavutettavat mittakaavaedut ja innovointi (T&K).

Jäsenvaltioilla on lisäksi elpymis- ja palautumissuunnitelmiansa täytäntöönpanossa runsaasti liikkumavaraa, jonka ansiosta ne voivat edistää pk-yritysten osallistumista laajamittaisiin hankkeisiin sekä tukea pienten ja suurten yritysten tai pienten yritysten ja tiedemaailman välistä yhteistyötä.

Espanjan elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvässä verkottunutta sähköajoneuvoa koskevassa strategisessa PERTE-hankkeessa kaavaillaan useiden suurten integroitujen hankkeiden toteuttamista. Nämä laaja-alaiset muutoshankkeet kattavat verkottuneen sähköajoneuvon koko arvoketjun. PERTE-hankkeessa edellytetään, että vähintään 40 prosenttia näiden laaja-alaisen muutoshankkeiden osallistujista on pk-yrityksiä ja että vähintään 30 prosenttia kaikesta tuesta on sellaista, että se hyödyttää pk-yrityksiä Toimenpiteen odotetaan edistävän pk-yritysten osallistumisen ylläpitämistä ja kehittämistä autoteollisuuden arvoketjussa ja luovan uusia liiketoimintamahdollisuuksia startup- ja pk-yrityksille.

Liiketoimintaympäristö

Useimpiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy toimenpiteitä liiketoimintaympäristön parantamiseksi. Tähän liittyvien uudistusten ja investointien osuus osa-alueen arvioiduista kokonaismenoista on 17,2 miljardia euroa eli 8,5 prosenttia. Näillä toimenpiteillä pyritään erityisesti helpottamaan liiketoiminnan harjoittamista vähentämällä yritysten ja yrittäjien kohtaamaa byrokratiaa, vapauttamalla liiketoiminnan sääntelyä ja vähentämällä tiukasti säänneltyjä ammatteja koskevia rajoituksia. Toimenpiteillä pyritään myös houkuttelemaan ulkomaisia investointeja ja osaajia sekä kehittämään keskeisiä aloja, kuten kulttuuria ja matkailua. Joissakin elpymis- ja palautumissuunnitelmissa on otettu käyttöön uudistuspaketteja, joilla parannetaan julkisten käyttöoikeussopimusten ja julkisten hankintojen kilpailukykyä.

Kreikan elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy uudistus, jolla on tarkoitus vähentää yritysten hallinnollisia ja sääntelyyn liittyviä rasitteita. Uudistukseen sisältyy joukko toimenpiteitä, joilla yksinkertaistetaan menettelyjä, kuten luotonsaantia, sähköliittymän hankkimista, kiinteistön rekisteröintiä ja rakennusluvan saamista.

Espanja aikoo hyväksyä uuden startup-yrityksiä koskevan lain, jolla luodaan suotuisat olosuhteet innovatiivisten startup-yritysten perustamiselle ja kasvulle.

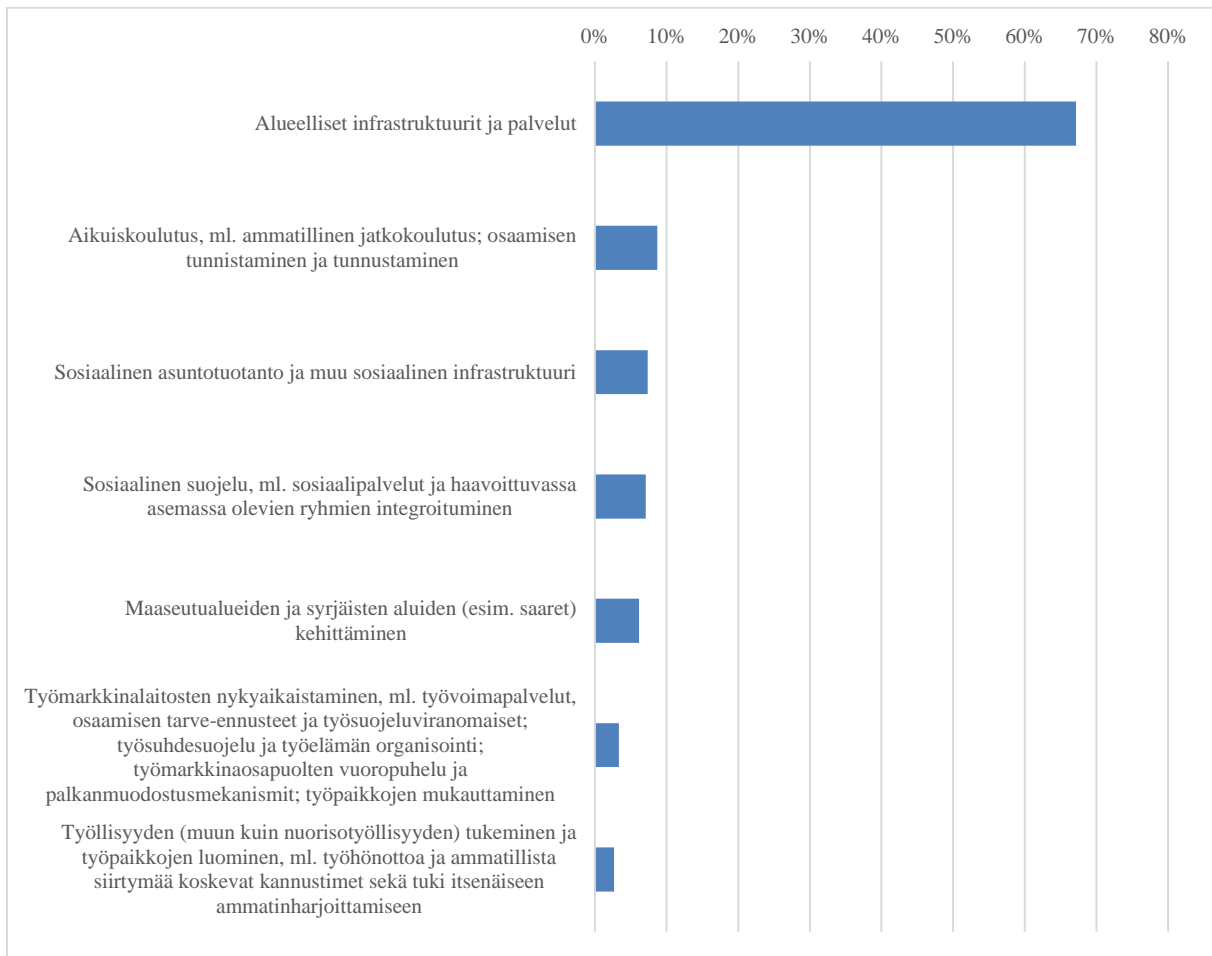
Myös Itävallan suunnitelmaan sisältyy startup-yritysten, innovatiivisten pk-yritysten ja yhteiskunnallisten yritysten tarpeisiin räätälöity startup-paketti.

Suurin osa elpymis- ja palautumissuunnitelmista sisältää toimenpiteitä, jotka liittyvät liiketoimintainfrastruktuuriin, teollistamiseen ja uudelleenteollistamiseen. Näiden toimenpiteiden kokonaisarvo on 26 miljardia euroa. Toimenpiteet koskevat erityisesti satamien ja teollisuuspuistojen rautatie- ja maantieyhteyksien parantamista ja multimodaalisten liikennekeskusten kehittämistä, teollisuusalueiden kunnostamista vesi- ja jätehuolto mukaan lukien, kiertotalouden tukemista teollisuusalueilla kierrätyskeskukset mukaan lukien, maatalouselintarviketeollisuutta tukevia logistiikkakeskuksia, teollisuusalueiden ja liikekeskustojen laajakaista- ja 5G-yhteyksiä sekä data-avaruuksien luomista teollisia sovelluksia tai tiettyjä teollisuudenaloja varten.

3.5. Tukivälinen vaikutus sosiaaliseen ja alueelliseen yhteenkuuluvuuteen (pilari 4)

Sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta tukevien toimenpiteiden menojen osuus arvioiduista kokonaismenoista on 193 miljardia euroa. Alueellista yhteenkuuluvuutta tukevia toimenpiteitä ovat erityisesti suuret infrastruktuuri-investoinnit, joiden osuus pilarin 4 kokonaismenoista on yli puolet (72 prosenttia). Pilariin 4 kuuluvat sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen liittyvät menot jakautuvat pitkälti tasan sosiaalisten toimintapolitiikkojen (sosiaalinen suojelu ja sosiaalinen asuntotarjonta) ja työllisyyttä ja osaamista edistävien toimenpiteiden (työllisyyden tukeminen nuorisotyöllisyyttä lukuun ottamatta, työmarkkinalaitosten nykyaikaistaminen ja aikuiskoulutus) kesken.

Kuvio 9: Sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta tukevien menojen jakautuminen osa-alueittain (pilari 4)

Tässä kuviossa esitetään arvioidun pilariin kohdistuvan vaikutuksen jakautuminen Euroopan komission laatiman osa-alueuudellon mukaisesti. Prosenttiosuus kertoo kuhunkin osa-alueeseen kohdennettujen menojen osuuden sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta koskevan pilarin kokonaismenoista.

Alueellinen infrastruktuuri ja palvelut, maaseutualueiden ja syrjäisten alueiden (myös saarien) kehittäminen

Monilla uudistuksilla ja investoinneilla pyritään parantamaan alueellista infrastruktuuria ja paikallistasolla tarjottavia palveluja sekä kuromaan umpeen kiulu kaupunki- ja maaseutualueiden välillä. Niihin kuuluu toimenpiteitä, joilla tuetaan maatalousalaa ja parannetaan sellaisia infrastruktuureja (kuten rautateitä ja satamia), joiden avulla voidaan edistää paikallista taloutta ja kansallista kilpailukykyä sekä parantaa sellaisten palvelujen tarjontaa, jotka vaikuttavat suoraan arkielämän laatuun. Monet alueellisia infrastruktuureja ja palveluja koskevat toimenpiteet liittyvät liikkumisen ja liikenteen parantamiseen ja niitä koskeviin innovaatioihin. Näillä toimenpiteillä muun muassa parannetaan ilmaliikenteen hallintajärjestelmiä, investoidaan rautateiden rakentamiseen, parantamiseen ja sähköistämiseen, nykyaikaistetaan satamainfrastruktuureja sekä tuetaan kestävästä kaupunkiliikenteen hankkeita, kuten suuren kapasiteetin julkisia liikennepalveluja ja pyöräteiden rakentamista.

Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy myös monia toimenpiteitä, joilla parannetaan luonnonvarojen käyttöä ja suojellaan paikallista ympäristöä. Tällaisiin toimenpiteisiin kuuluvat muun muassa saarten viemärintijärjestelmiä ja jätehuoltoa koskevat uudistukset, investoinnit vedenkäsittelyjärjestelmien laajentamiseksi suurissa taajamissa ja kasteluverkostojen laajentamiseksi maaseutualueilla sekä toimenpiteet, joilla tuetaan maatalouden, kotieläintalouden ja kalastuksen kestävyuden parantamista ja yhteenliittymien perustamista toiminnallisilla maaseutualueilla. Alueellisten palvelujen osalta elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy hajauttamiseen perustuvia uudistuksia, joilla parannetaan kuntien valmiuksia tarjota laadukkaita palveluja, sekä investointeja, joilla parannetaan paikallistason julkishallinnon suorituskykyä.

Belgian, Tanskan ja Italian suunnitelmiin sisältyy investointeja, joilla kannustetaan pyöräteiden rakentamista valtion teiden yhteyteen. Näillä investoinneilla tuetaan johdonmukaisemman pyörätieverkoston ja parempien pyöräilymahdollisuuksien tarjoamista kansalaisille ja matkailijoille ja kannustetaan näin valitsemaan polkupyörä muiden liikennemuotojen sijaan. Lisäksi toimenpiteillä tuetaan kunnallisten pyöräteiden rakentamista.

Kypros toteuttaa Livadian ja Kladerin sekä Nikosian keskustan alueella tulvien torjuntaan ja veden keruuseen liittyviä toimenpiteitä. Tällä investoinnilla tuetaan Livadian tulvakanavien parantamista, 4 600 metrin pituisen sadeveden keräysverkoston rakentamista Kladeriin ja viemärintijärjestelmän rakentamista Nikosiaan, mihin kuuluu myös katujen ja jalkakäytävien kunnostus ja sadeveden keruuverkoston laajentaminen.

Latvian elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy aluehallintouudistus, jolla parannetaan palvelujen laatua vähentämällä hallintoyksiköiden määrää ja tehostamalla palvelujen tarjontaa ja parantamalla niiden saatavuutta. Toimenpiteessä on tarkoitus hyväksyä uusi kuntalaki, jossa on tarkistettu paikallishallinnon tehtäviä. Uudella lailla varmistetaan parempi hallinto kuntatasolla ja selkeämpi toimivaltuuksien jako päätöksenteko- ja toimeenpanovallan välillä sekä lisätään kansalaisten osallistumista paikallisyhteisöjen päätöksentekoon.

Sosiaalinen suojele, osallisuus, sosiaalinen asuntotuotanto ja sosiaalinen infrastruktuuri

Elpymis- ja palautumissuunnitelmat sisältävät monenlaisia uudistuksia ja investointeja, joilla vahvistetaan jäsenvaltioiden sosiaalisen suojelun järjestelmiä. Näissä toimenpiteissä keskitytään sosiaalisen suojelun järjestelmien tuloksekkuuteen, laatuun ja kantokykyyn vuosien 2019–2020 maakohtaisissa suosituksissa esiin tuotujen maakohtaisten tarpeiden mukaisesti. Suurin osa elpymis- ja palautumistukivälineestä rahoitettavista sosiaalista suojelua koskevista investoinneista liittyy julkisten ja yksityisten sosiaalialan laitosten tarjoamien sosiaalipalvelujen ja sosiaalipalveluverkostojen kehittämiseen, laajentamiseen tai parantamiseen. Niihin sisältyy myös erityisiä toimenpiteitä, jotka koskevat esimerkiksi vammaisten osallistamista, sosiaalietuuksien riittävyyden ja kestävyuden parantamista sekä hoitoa tarvitsevien vanhusten elinolojen parantamista. Useat jäsenvaltiot tekevät myös merkittäviä investointeja, joilla lisätään haavoittuvassa asemassa oleville väestöryhmille tarkoitettua sosiaalista asuntotuotantoa ja sosiaalisen infrastruktuurin tarjontaa. Jotkin jäsenvaltiot ovat sisällyttäneet elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa myös toimia

vähimmäistulo- ja -eläkejärjestelmien uudistamiseksi parantaakseen niiden riittävyyttä ja kestävyyttä. Sosiaalista suojelua ja sosiaalista asuntotuotantoa tukevien toimenpiteiden menot ovat arviolta noin 27 miljardia euroa.

Portugali: Portugali toteuttaa asuntojen saatavuutta koskevan tukiohjelman, jonka avulla on tarkoitus turvata asianmukaiset asuinolot tällaista tukea eniten tarvitseville perheille ja heikoimmassa asemassa oleville ryhmille. Tukiohjelman päätavoitteena on tarjota sosiaaliseen asuntokantaan kuuluva asunto vähintään 26 000:lle sitä tarvitsevalle kotitaloudelle vuoteen 2026 mennessä. Investointi kattaa uusien rakennusten rakentamisen, nykyisten asuntojen peruskorjauksen sekä tarvittaessa lisärakennusten hankkimisen tai vuokraamisen sosiaalisten asuntojen tarjoamiseksi.

Liettua: Liettuaassa parannetaan työttömyysvakuutusjärjestelmän kattavuutta, otetaan käyttöön lisäetuksia yksin eläville vanhuksille ja vammaisille sekä parannetaan eläkkeiden indeksointimekanismia vanhuusiän köyhyyden lievittämiseksi.

Kroatia: Kroatian elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy sosiaalista mentorointia koskeva uudistus ja investointi. Tarkoituksena on tarjota haavoittuvassa asemassa oleville ja syrjäytyneille henkilöille yksilöllistä mentorointipalvelua sosiaalihuollon toimipisteissä. Tässä uudessa palvelussa keskitytään vammaisten, väkivallan uhrien, asunnottomien, maahanmuuttajien, romanien, nuorten, vankeusrangaistuksia suorittavien henkilöiden ja muiden sosiaalisesti haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien integroimiseen.

Espanja: Espanjassa toteutetaan perheiden suojelua ja perheiden monimuotoisuuden tunnustamista koskeva uudistus. Tarkoituksena on tunnustaa laissa erityyppiset perherakenteet ja määritellä ne etuudet ja palvelut, joihin perheillä on oikeus rakenteensa ja tulotasonsa mukaan.

Tuki työllisyydelle, työmarkkinalaitosten nykyaikaistaminen sekä muille kohderyhmille kuin nuorille suunnattu aikuiskoulutus

Lähes kaikki jäsenvaltiot ovat sisällyttäneet elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa useita uudistuksia ja investointeja, joilla tuetaan työpaikkojen luomista, osaamisen kehittämistä ja työmarkkinoiden nykyaikaistamista. Näillä toimenpiteillä vastataan lähes kaikille jäsenvaltioille kahtena viime vuonna osoitettuun maakohtaiseen suositukseen, joka liittyy työllisyyden tukemiseen ja työmarkkinoihin. Useimpia jäsenvaltioita kehoitettiin vuonna 2020 lieventämään covid-19-kriisin työllisyysvaikutuksia ja lisäämään tukea työllisyydelle. Samalla tuotiin esiin useita erityisiä rakenteellisia haasteita.

Työllisyys ja aktiivinen työvoimapolitiikka ovat keskeisiä näkökohtia lähes kaikissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissa. Tämä vastaa komission antamaa suositusta, joka koskee tehokasta työllisyyden aktiivitukea covid-19-kriisin jälkeen (EASE-järjestelmä). Suunnitelmiin sisältyy investointeja ja uudistuksia, joilla lisätään naisten, nuorten ja haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden osallistumista työmarkkinoille, tuetaan työpaikkojen luomista ja työntekijöiden siirtymistä uusille aloille ja uusiin ammatteihin sekä

edistetään työllisyyttä ja parannetaan työmarkkinoiden suorituskykyä, toimintaa ja häiriönsietokykyä. Työllisyyttä ja työmarkkinalaitosten nykyaikaistamista tukevien toimenpiteiden menojen osuus on yhteensä noin 11,3 miljardia euroa eli 6 prosenttia pilarin 4 määrärahoista.

Aikuiskoulutus on avainasemassa sosiaalisen ja taloudellisen palautumiskyvyn parantamisessa. Kansallisiin suunnitelmiin sisältyy uudistuksia, joilla parannetaan elinikäistä oppimista, pätevyyden arviointia ja tunnustamista sekä täydennys- ja uudelleen koulutusta urapolkujen vahvistamiseksi, ja investointeja yksityisen sektorin koulutustarjonnan lisäämiseksi (noin 16,4 miljardia euroa).

Italia: Italia toteuttaa investointeja, joilla tuetaan naisten osallistumista työmarkkinoille. Tässä yhteydessä investoidaan etenkin lastenhoitopalveluihin ja naisten yrittäjyyden tukemiseen. Viimeksi mainitulla investoinnilla tuetaan naisyrittäjiä, edistetään innovatiivisten liiketoimintahankkeiden perustamista ja laajentamista, tarjotaan mentorointi- ja koulutautumismahdollisuuksia sekä toteutetaan viestintätoimia.

Ranska: FNE-koulutusohjelma auttaa yrityksiä investoimaan osa-aikaisessa työsuhteessa olevien työntekijöiden koulutukseen. Ohjelmasta on hyötyä sekä työntekijöille, joiden työllistettävyyden paranee, että yrityksille, joiden kilpailukyky paranee.

Kreikka: Digitaatio, vihreää osaamista ja talouslukutaitoa koskevilla horisontaalisilla täydennyskoulutusohjelmilla, joita on tarjolla yli puolelle miljoonalle kreikkaiselle, tuetaan Kreikan työvoiman työllistettävyyttä vihreässä ja digitaalisessa siirtymässä. Investointia edeltää elinikäisen oppimisen järjestelmän uudistus, jolla varmistetaan, että koulutus on laadukasta ja vastaa työmarkkinoiden tarpeita.

Slovenia: Slovenian elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy toimenpide, jolla tuetaan nuorten työntekijöiden pääsyä työmarkkinoille tarjoamalla työnantajille taloudellisia kannustimia, jos nämä palkkaavat enintään 25-vuotiaita nuoria toistaiseksi voimassa olevilla työsopimuksilla ja tarjoavat näille mentorointia ja työpaikkakohtaista koulutusta, joka kattaa myös digitaidot.

Irlanti: Irlanti tarjoaa aktivointitukea pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi. Tuki muodostuu laadukkaan työkokemuksen tarjoamisesta vähintään 10 000 sellaiselle henkilölle, jotka ovat olleet työttömänä vähintään kuusi kuukautta. Tilapäisten tuettujen työpaikkojen tarjontaan on yhdistetty mentorointi, koulutukseen pääsy sekä julkisten ja yksityisten työvoimapalvelujen tarjoama tuki. Tavoitteena on osallistujien työllistettävyyden parantaminen pitkällä aikavälillä.

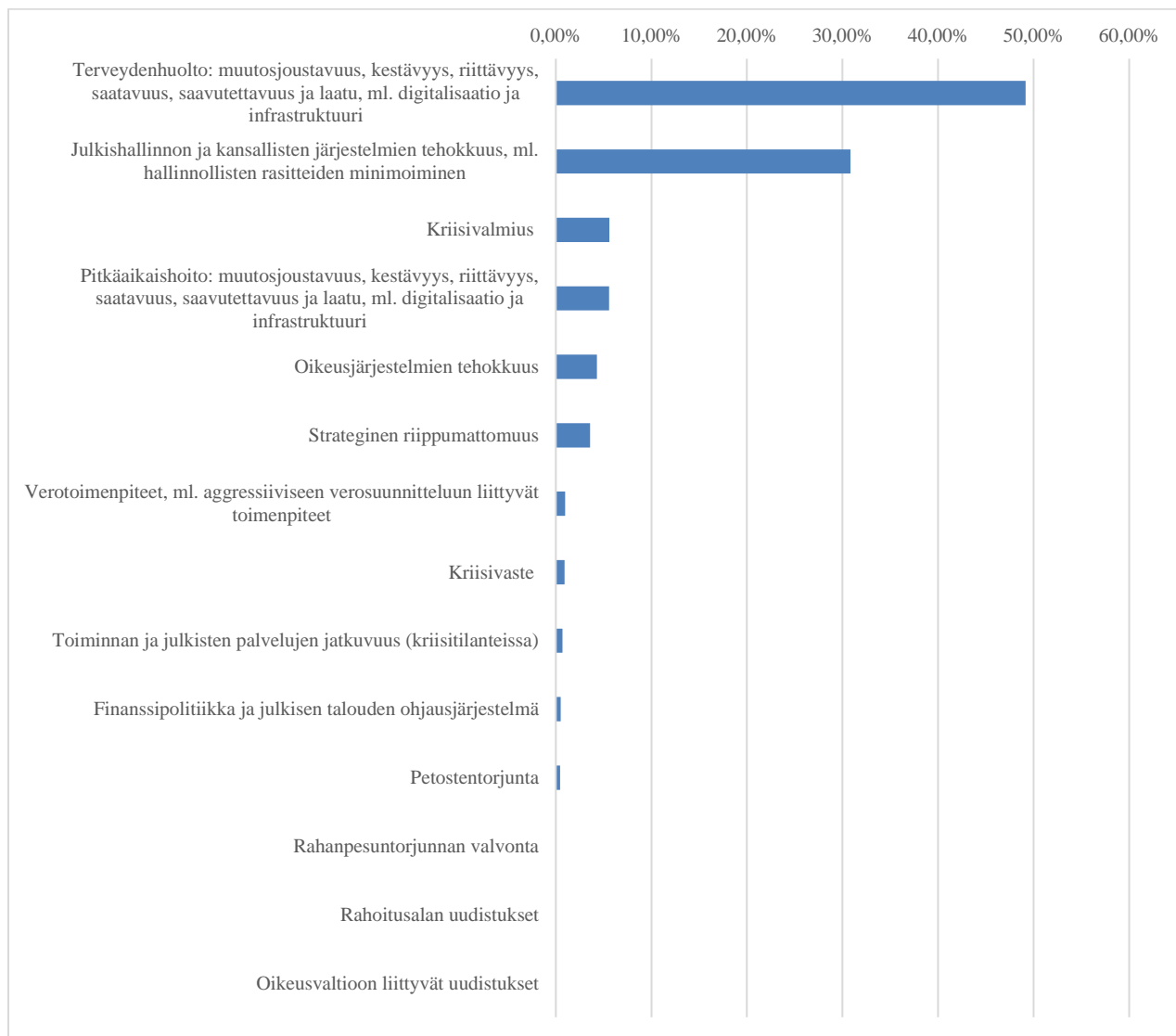
Espanja: Espanjassa edistetään toistaiseksi voimassa olevien työsopimusten käyttöä muuttamalla määräaikaisten työsopimusten käyttöä koskevia voimassa olevia säännöksiä. Uudistuksella yksinkertaistetaan ja vähennetään tarjolla olevia työsopimustyyppisiä (toistaiseksi voimassa oleva työsopimus, määräaikainen työsopimus ja koulutus-

/oppisopimus) ja tiukennetaan määräaikaisten työsopimusten käyttöehtoja. Sillä tarjotaan asianmukaiset puitteet oppisopimuskoulutettavien pääsyyn työmarkkinoille, lisätään toistaiseksi voimassa olevien työsopimusten käyttöä kausiluonteisessa työssä, ja tehostetaan valvontaa, jolla ehkäistään sääntöjenvastaisia työaikoja ja torjutaan työsuojelupetoksia, muun muassa saattamalla seuraamusjärjestelmä ajan tasalle. Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy myös toimenpiteitä, joilla parannetaan ja nykyaikaistetaan julkisia työvoimapalveluja ja tarjotaan työnhakijoille tehokkaampaa ja kohdennetumpaa tukea. Toimenpiteet koskevat muun muassa digitalisointia, prosessien optimointia, henkilöstön koulutusta ja kriisin vaikutusten vuoksi tarvittavan määräaikaisen henkilöstön rekrytointia.

3.6. Tukivälineen vaikutus terveyteen ja taloudelliseen, sosiaaliseen ja institutionaaliseen palautumiskykyyn muun muassa kriisivasteen ja kriisivalmiuden parantamiseksi (pilari 5)

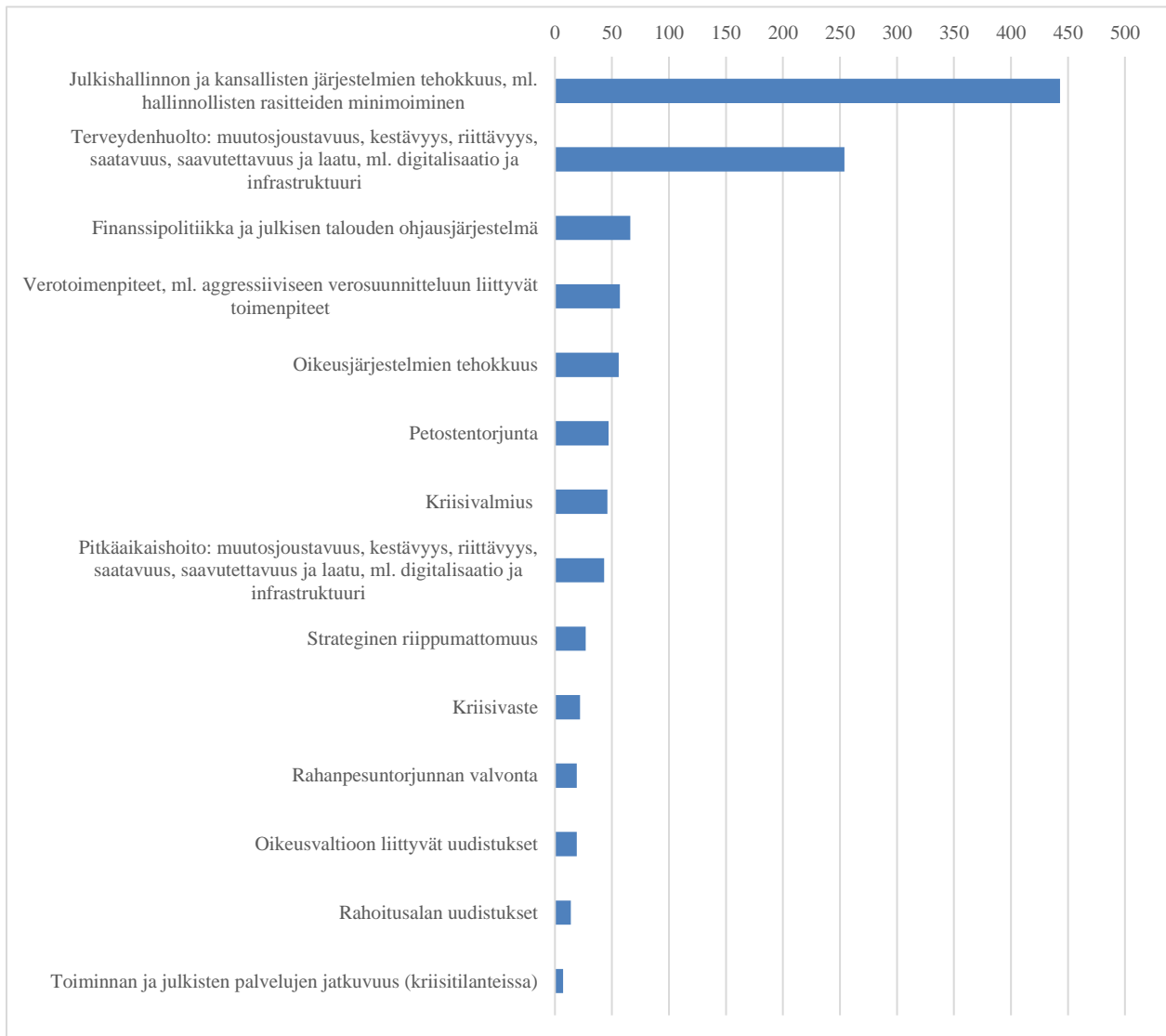
Hyväksyttyihin 22 elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvien pilaria 5 tukevien toimenpiteiden kokonaismenot ovat 78 miljardia euroa. Suurin osa rahoituksesta osoitetaan terveydenhuollon vahvistamiseen ja julkishallinnon uudistamiseen, mutta toimenpiteiden lukumäärä jakautuu tasaisemmin eri osa-alueiden kesken. Pilari 5 voidaan jakaa 14 osa-alueeseen, kuten jäljempänä olevasta kuviosta 10 käy ilmi. Terveystuolto ja julkishallinto ovat selvästi eniten hyötyvät alat. Kun tarkastellaan menojen määrää, ensimmäisenä on terveydenhuolto, ja kun tarkastellaan toimenpiteiden määrää, ensimmäisenä on julkishallinto. Joillekin aloille, kuten finanssipolitiikkaan, petostentorjuntaan ja oikeusvaltioperiaatteen edistämiseen, on osoitettu vain hyvin pieni osuus kokonaismenoista, mutta nämä alat hyötyvät sen sijaan kohdennetuista politiikkauudistuksista.

Kuvio 10: Terveyttä ja palautumiskykyä tukevien menojen jakautuminen osa-alueittain (pilari 5)

Tässä kuviossa esitetään arvioidun pilariin kohdistuvan vaikutuksen jakautuminen Euroopan komission laatiman osa-alueuuttelon mukaisesti. Prosenttiosuus kertoo kuhunkin osa-alueeseen kohdennettujen menojen osuuden terveyttä ja taloudellista, sosiaalista ja institutionaalista palautumiskykyä koskevan pilarin kokonaismenoista.

Kuvio 11: Terveyttä ja palautumiskykyä tukevien toimenpiteiden määrä osa-alueittain (pilari 5)

Terveydenhuolto ja pitkäaikaishoito

Kaikkiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy terveydenhuoltoon liittyviä toimenpiteitä, mikä on osoitus jäsenvaltioiden vahvasta sitoutumisesta terveydenhuoltojärjestelmien parantamiseen kaikkialla unionissa. Näihin toimenpiteisiin liittyvät kokonaisuudet ovat noin 37 miljardia euroa eli 49,15 prosenttia pilarin 5 kokonaisuudista. Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy monenlaisia terveyttä koskevia investointeja. Ensinnäkin tarkoituksena on käyttää noin 25 miljardia euroa uusien terveysinfrastruktuurien rakentamiseen tai nykyisten infrastruktuurien parantamiseen. Tämä kattaa myös niihin liittyvät lääkinnälliset laitteet.

Slovenian suunnitelma sisältää suuria investointeja sairaalainfrastruktuuriin tartuntatautien hoidon parantamiseksi.

Belgian suunnitelmaan sisältyy merkittäviä investointeja isotooppilääketiedettä koskeviin

aloitteisiin. Tavoitteena on rakentaa prototyypilaitos lääketieteellisten radioisotooppien kestävä tuotantoa varten ja kehittää tutkimusohjelma syövän hoidossa käytettäviä seuraavan sukupolven radioisotooppeja varten.

Lisäksi suunnitelmat sisältävät noin 15 miljardin euron investoinnit, joiden tarkoituksena on parantaa erityisesti perusterveydenhuoltoa ja ennaltaehkäisyä etenkin maaseudulla ja köyhillä alueilla.

Kreikan on tarkoitus ottaa käyttöön kattava primaarisen, sekundaarisen ja tertiäärinen ennaltaehkäisyn järjestelmä, jolla parannetaan kaikkien kansalaisten pääsyä laadukkaiden terveystalvelujen piiriin.

Monet elpymis- ja palautumissuunnitelmat sisältävät pilarin 2 kanssa synergiassa toteutettavia toimenpiteitä kansallisten terveydenhuoltojärjestelmien digitalisoimiseksi. Tällaisia ovat muun muassa terveydenhuollon etäpalvelujen käytön laajentaminen, hajallaan olevien kansallisten terveystietorekisterien yhdistäminen ja terveydenhuollon digitaalisten alustojen yhteentoimivuuden ja turvallisuuden varmistaminen. Terveydenhuollon digitaalista siirtymää edistävien investointien kokonaismenot ovat kaikkien suunnitelmien osalta yhteensä 12 miljardia euroa.

Romanian elpymis- ja palautumissuunnitelmalla tuetaan yhdenntyn sähköisen terveydenhuoltojärjestelmän kehittämistä. Järjestelmä yhdistää yli 25 000 terveydenhuollon tarjoajaa ja etälääketiedejärjestelmää.

Suomen suunnitelmalla tuetaan kansallisia ja alueellisia toimijoita niiden kehittäessä kansalaisille tarkoitettuja digitaalisia palveluja (kuten ennaltaehkäiseviä palveluja, oirearviointeja, itsehoitopalveluja ja digitaalisia mielenterveyspalveluja) sekä alan ammatillisia järjestelmiä (kuten potilastietojen analysointiin perustuvia digitaalisten palvelujen malleja) ja hallintaratkaisuja (kuten pitkälle kehitettyjä tiedonhallinta- ja analytiikkaratkaisuja).

Jäsenvaltiot aikovat täydentää investointeja hyväksymällä ja toteuttamalla kunnianhimoisia uudistusohjelmia. Tärkeimmissä uudistuksissa keskitytään i) organisoimaan uudelleen terveydenhuoltojärjestelmiä niiden kapasiteetin parantamiseksi; ii) kehittämään terveydenhuoltojärjestelmien hallintoa terveydenhuollon palvelujen kestävyuden parantamiseksi ja iii) ottamaan käyttöön mekanismeja, jotka auttavat houkuttelemaan terveydenhuollon ammattilaisia pysyvästi tietyille alueille. Tämä koskee erityisesti yleislääkäreitä ja kotisairaanhoidtajia, sillä joissakin maissa on raportoitu merkittäviä terveydenhuollon henkilöstövajauksia. Esimerkiksi Espanjan suunnitelmaan sisältyy uudistus, jolla pyritään puuttumaan sairaanhoitaja- ja lääkäripulaan, vähentämään määräaikaisten työsopimusten käyttöä, parantamaan työoloja sekä lisäämään koulutusta ja ammatillista kehittämistä tietyillä maantieteellisillä alueilla.

Viiteentoista elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy pitkäaikaishoitoon liittyviä toimenpiteitä. Tällaisia toimenpiteitä on suunnitelmissa yhteensä 43, ja niiden kokonaismenot ovat noin 4,2 miljardia euroa. Viiteentoista suunnitelmaan sisältyvillä

investoinneilla, jotka koskevat hoitokoteja ja niihin liittyviä pitkäaikaishoidon infrastruktuureja ja palveluja, pyritään tukemaan laitoshoidosta luopumista koskevia kansallisia strategioita edistämällä mallia, jossa painopiste on avo- ja kotihoidon ratkaisulla. Esimerkiksi Ranska aikoo toteuttaa vuosina 2021–2025 merkittävän investoinnin terveydenhuolto- ja sosiaalialan laitosten, erityisesti vanhustenhuollon laitosten, kunnostamiseksi, uudistamiseksi ja varustamiseksi.

Julkishallinnon tehokkuus

Yli kolmannes toimenpiteistä ja noin kaksi kolmasosaa julkishallinnon tehokkuuteen sekä toiminnan ja julkisten palvelujen jatkuvuuteen liittyvistä menoista liittyy digitaaliseen muutokseen. Määrärahojen osalta suurimmat julkishallinnon digitalisaatiota edistävät toimenpiteet sisältyvät Saksan ja Maltaan elpymis- ja palautumissuunnitelmiin, kun tarkastellaan toimenpiteiden osuutta suunnitelmien kokonaismäärärahoista. Saksan elpymis- ja palautumissuunnitelman kokonaismäärärahoista 10 prosenttia käytetään uudistukseen, jolla pyritään saamaan julkiset palvelut digitaalisesti saataville vuoteen 2022 mennessä. Vastaavasti Maltaan suunnitelmaan sisältyy investointi, jonka tavoitteena on parantaa verkkopalvelujen asiakaskokemusta ja jonka osuus on lähes 6 prosenttia Maltaan elpymis- ja palautumissuunnitelman kokonaismäärärahoista.

Kaikissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissa toimenpiteet, joilla parannetaan julkishallintoa, vähennetään sääntelyyn liittyviä ja hallinnollisia rasitteita ja parannetaan julkisia hankintoja, lisäävät osaltaan julkishallinnon tehokkuutta. Kymmeneen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy toimenpiteitä, joilla parannetaan virkamiesten koulutusta, ammatillista kehitystä ja työoloja esimerkiksi edistämällä joustavia työjärjestelyjä, parantamalla julkishallinnon palkkausjärjestelmää tai nykyaikaistamalla rekrytointiprosesseja. Viiteen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan puolestaan sisältyy julkishallinnon uudistuksia, joilla helpotetaan tai vähennetään yritysten sääntelyyn liittyviä ja hallinnollisia rasitteita yksinkertaistamalla yritystoimintaan liittyviä menettelyjä ja vaatimuksia, yksinkertaistamalla ammatillisia palveluja koskevia sääntelyvaatimuksia tai ottamalla käyttöön pk-yritystesti. Lisäksi kymmenessä elpymis- ja palautumissuunnitelmassa pyritään parantamaan julkisia hankintoja kehittämällä sähköisiä hankintamenettelyjä tai virtaviivaistamalla hankintapäätösten tekoa.

Romanian elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää toimenpiteitä julkishallinnon laadun ja tehokkuuden parantamiseksi ja erityisesti oikeusjärjestelmän tehostamiseksi ja korruption torjumiseksi.

Latvian elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää uudistuksia ja investointeja, joiden tarkoituksena on modernisoida julkishallintoa, keskittää hallinnollisia tukitoimintoja ja investoida julkishallinnon henkilöstön koulutukseen.

Kroatian elpymis- ja palautumissuunnitelmassa esitetään uudistus, jonka tavoitteena on, että julkisia hankintoja koskevaa koulutusta on tarjolla jatkuvasti. Uudistuksella tehostetaan

korruption torjuntaa ja parannetaan Kroatian julkishallinnon valmiuksia ja tehokkuutta.

Oikeusjärjestelmien tehokkuus

Oikeusjärjestelmien tehokkuutta parantavia toimenpiteitä sisältyy 13 elpymis- ja palautumissuunnitelmaan. Yli puolet näistä toimenpiteistä on investointeja, joiden arvo on 3,75 miljardia euroa. Tämän osa-alueen kokonaismenoista 75 prosenttia sisältyy Italian elpymis- ja palautumissuunnitelmaan, josta osoitetaan yhteensä 2,268 miljardia euroa inhimilliseen pääomaan tehtäviin investointeihin oikeuslaitoksen vahvistamiseksi ja eri oikeusvirastojen välisten erojen poistamiseksi.

Kolmannes näistä toimenpiteistä ja lähes puolet näiden toimenpiteiden kokonaismenoista liittyy digitalisaatioon. Kyproksen, Kreikan, Romanian, Slovakian ja Kroatian elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvissä investoinneissa keskitytään oikeudellisen infrastruktuurin parantamiseen. Kolmeen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan (Kypros, Kroatia ja Italia) sisältyy myös uudistuksia, joilla puretaan tuomioistuimissa vireillä olevien asioiden käsittelyruuhkaa. Joihinkin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin (Kypros, Latvia, Kroatia ja Romania) sisältyy toimenpiteitä, joilla parannetaan oikeuslaitosten laatua kouluttamalla työntekijöitä.

Romanian elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy investointi, jolla tuetaan Romanian oikeusjärjestelmän valmistautumista ja siirtymistä keskitetyn sähköisen asianhallintajärjestelmän käyttöön. Siinä esitetään myös uudistus, jolla vahvistetaan tuomareiden riippumattomuutta ja säädetään muun muassa tuomareiden pääsystä ammattiin ja uralla etenemisestä ansioiden perusteilla.

Maltan suunnitelmassa esitetään lukuisia uudistuksia, joilla puututaan oikeuslaitoksen riippumattomuuteen liittyviin heikkouksiin, tutkintaviranomaisesta erillisen syyttäjälaitoksen puuttumiseen sekä haasteisiin, jotka liittyvät korruption tehokkaaseen havaitsemiseen ja syytteenpanoon. Suunnitelmaan sisältyviä toimenpiteitä ovat esimerkiksi tuomarien nimittämistä ja erottamista koskevien menettelyjen uudistaminen, erillisen syyttäjälaitoksen perustaminen ja pysyvän korruptiontorjuntakomitean (PCAC) uudistaminen.

Slovakian suunnitelmaan sisältyy uudistuksena joukko lainsäädäntömuutoksia, joiden tarkoituksena on lisätä oikeusjärjestelmän tehokkuutta, lahjomattomuutta ja riippumattomuutta sekä torjua tehokkaammin korruptiota ja rahanpesua. Slovakian suunnitelmassa pyritään erityisesti neljällä investoinnilla laajentamaan, parantamaan, rakentamaan tai hankkimaan uusia sopivia tiloja tärkeimmille tuomioistuimille elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisesti uudistetussa tuomioistuinverkostossa sekä nykyaikaistamaan tuomioistuinten tietoteknistä laitteistoa.

Kroatian suunnitelma sisältää uudistuksen, jolla luodaan oikeudelliset, teknologiset ja organisaatiotason puitteet, joiden avulla vähennetään käsittelyruuhkia ja lyhennetään oikeuskäsittelyjä ja joissa keskitytään oikeusjärjestelmän avoimeen ja tehokkaaseen

hallintoon. Uudistuksen tavoitteena on lisätä kansalaisten luottamusta oikeusjärjestelmään.

Italian suunnitelma sisältää useita toimenpiteitä, joilla vähennetään käsittelyn ruuhkautumista yleisissä siviilituomioistuimissa, alueellisissa hallinto-oikeuksissa, siviiliasioita käsittelevässä muutoksenhakutuomioistuimessa ja ylimmässä hallintotuomioistuimessa. Näillä toimenpiteillä pyritään tehostamaan oikeusjärjestelmää lyhentämällä tuomioistuinkäsittelyjen kestoja niin, että niiden pituus Italiassa on lähempänä EU:n keskiarvoa.

Kyproksen suunnitelmaan sisältyy investointi tuomareille tarjottavaan koulutukseen, joka koskee erilaisia oikeudellisia kysymyksiä ja oikeusalan taitoja ja parantaa näin tuomareiden heikkoa koulutustasoa sekä edistää näiden elinikäistä oppimista.

Latvian suunnitelmaan sisältyy investointi, jolla perustetaan yhteinen koulutuskeskus tuomareiden, tuomioistuinten henkilöstön, syyttäjien, apulaissyöttäjien ja erikoistuneiden tutkijoiden ammatillisen pätevyyden kehittämiseksi.

Petostorjunta / rahanpesun vastainen valvonta

Seitsemääntoista elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy petosten ja rahanpesun torjuntaan liittyviä toimenpiteitä, ja suurin osa näistä toimenpiteistä on uudistuksia.

Viron suunnitelmaan sisältyy investointi rahanpesua ja terrorismin rahoitusta koskevan strategisen analyysin ottamiseksi käyttöön Virossa. Tällä toimenpiteellä pyritään vahvistamaan rahanpesun selvittelykeskuksen valmiuksia tunnistaa rahanpesujärjestelyt ja -kanavat varhaisessa vaiheessa.

Slovakian suunnitelmaan sisältyy investointi, jonka tarkoituksena on tarjota välineet ja valmiudet korruption ja rahanpesun torjuntaan.

Kroatian suunnitelmassa esitetään myös useita rahanpesun vastaisia toimenpiteitä, kuten uudistus rahanpesun torjuntaviraston ja valvontaviranomaisten välisen yhteistyön tehostamiseksi.

Suomi aikoo toteuttaa rahanpesun ehkäisemistä ja paljastamista koskevan uudistuksen, jolla pyritään parantamaan toimivaltaisten viranomaisten välistä tietojen keruuta ja vaihtoa muun muassa automaattisen tietojenkäsittelyn ja analysoinnin avulla. Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää muutetaan järjestelmän tehostamiseksi sekä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen ehkäisemisen, paljastamisen ja syytteen esittämisen edistämiseksi.

Kreikan suunnitelmaan sisältyy uudistus, jonka tavoitteena on perustaa digitaalinen alusta oikeus-, valvonta- ja lainvalvontaviranomaisten hallussa olevien tilastotietojen keruuta varten sekä kehittää tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevien tietojen kirjaamiseen tarkoitettua rekisteriä.

Irlannin suunnitelmaan taas sisältyy uudistus, jossa julkaistaan trusti- tai yrityspalvelujen tarjoajien rahanpesun torjuntaa koskeva alakohtainen riskinarviointi ja lisätään trusti- tai yrityspalvelujen tarjoajien tarkastuksia. Lisäksi perustetaan työryhmä, joka tarkastelee

uudelleen vuoden 2010 rikosoikeuslain (rahanpesu ja terrorismin rahoitus) mukaisia sääntelyn noudattamisen valvonnassa käytettäviä toimenpiteitä sekä muun muassa suositusta, jonka mukaan toimenpidevalikoimaan olisi sisällytettävä myös hallinnolliset taloudelliset seuraamukset.

Luxemburg on sisällyttänyt suunnitelmaansa uudistuksen, jolla on kaksi päätavoitetta. Ensinnäkin tarkoituksena on tehostaa kansallisia säännöksiä ja vahvistaa näin rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan puitteita, joita sovelletaan trusti- ja yrityspalveluja sekä sijoituspalveluja tarjoaviin ammattilaisiin. Toinen tavoite on rahanpesun ja terrorismin rahoituksen tunnistamisen, arvioinnin ja ymmärtämisen parantaminen. Lisäksi Luxemburgin kaupparekisteriin, joka hallinnoi tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia koskevaa rekisteriä sekä kauppa- ja yritysrekisteriä, kohdistuu laajamittaisia muutoksia, joiden tarkoituksena on laajentaa sen valvonta- ja toimeenpanovaltuuksia ja valtuuksia määrätä seuraamuksia sekä helpottaa sen tietojen käyttöä rahanpesun torjuntaan liittyvien riskien arvioinnissa.

Muutamiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy myös toimenpiteitä, jotka liittyvät petosten torjuntaan, kuten kyberrikollisuuden tai veronkierron torjuntaan.

Kroatian suunnitelmaan sisältyy investointi, jolla vahvistetaan poliisin valmiuksia torjua kyberrikollisuutta.

Espanjan suunnitelmassa esitetään petostentorjuntalain hyväksymistä koskeva uudistus, jonka tavoitteena on vahvistaa sääntöjä sellaisten veronkiertokäytäntöjen torjumiseksi, jotka vaikuttavat suoraan sisämarkkinoiden toimintaan.

Verotoimenpiteet

Yli puolet elpymis- ja palautumissuunnitelmista (14 suunnitelmaa 22:sta) sisältää ympäristöveroihin liittyviä uudistuksia, joilla edistetään vihreää siirtymää. Useimmat näistä toimenpiteistä koskevat määrättyjä verouudistuksia, jotka on tarkoitus toteuttaa suunnitelman voimassaoloaikana. Osa koskee myös valmistelutoimia (analyysit, arvioinnit, katsaukset tai tutkimukset, jotka koskevat uusien verojen mahdollista käyttöönottoa). Verot kohdistuvat useisiin aloihin, jotka voidaan luetella seuraavasti²⁹: 24 toimenpidettä (joista kuusi liittyy valmistelutoimiin) liittyy energiaveroihin, 15 toimenpidettä (joista kolme liittyy valmistelutoimiin) on liikenneveroja, yhdeksän toimenpidettä (joista kaksi liittyy valmistelutoimiin) liittyy päästöveroihin³⁰ ja neljä toimenpidettä (joista kaksi liittyy valmistelutoimiin) liittyy resurssiveroihin. Vihreän verotuksen toimenpiteiden lisäksi useat

²⁹ Tässä noudatetaan Eurostatin ympäristöveroluokitusta, joka esitetään Eurostatin (2013) julkaisussa *Environmental taxes, a statistical guide* (saatavilla osoitteessa <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5936129/KS-GQ-13-005-EN.PDF>).

³⁰ Hiilidioksidipäästöihin perustuvaa verotusta pidetään energiaverotuksena. Typpioksi- tai rikkioksidipäästöihin perustuvaa verotusta pidetään päästöverotuksena.

elpymis- ja palautumissuunnitelmat (9 kpl) sisältävät veropoliittisiin uudistuksiin liittyviä verotustoimenpiteitä, toimenpiteitä aggressiivisen verosuunnittelun torjumiseksi ja toimenpiteitä verohallinnon nykyaikaistamiseksi.

Portugalin elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy myös toimenpide, jonka tarkoituksena on arvioida verokannustimia, joilla edistetään uusiutumattomien luonnonvarojen korvaamista biopohjaisilla vaihtoehdoilla. Tässä yhteydessä arvioidaan mahdollisia verouudistuksia (eli resurssiveroa), joilla tuetaan siirtymistä kestäväan kiertobiotalouteen. Tarkoituksena on tukea tuottajia, jotta nämä suosisivat tuotantoprosesseja, joissa käytetään biologisia resursseja uusiutumattomien vaihtoehtojen sijaan.

Ranskan suunnitelmaan sisältyy myös toimenpiteitä, joilla tuetaan pienten ja erittäin pienten yritysten ekologista siirtymää ja energiaremontteja, kuten verohyvitys, joka voi kattaa jopa 30 prosenttia tukikelpoisten toimien (kattojen, seinien ja ullakoiden eristämisen tai aurinkokäyttöisten vedenlämmittinten tai lämpöpumppujen asentamisen) kustannuksista.

Veropolitiikan uudistusten osalta esimerkiksi Espanjan suunnitelmassa esitetään verotusjärjestelmän uudistuksia, joilla pyritään vastaamaan paremmin meno- ja investointitarpeisiin. Uudelleenjakovaikutusten lisäksi tavoitteena on sopeuttaa verotusjärjestelmää digitalisaation ja vihreän siirtymän aiheuttamiin haasteisiin. Suunnitteilla on lisätoimia, joilla ehkäistään veropetoksia, lisätään verovalvonnan tehokkuutta ja kannustetaan veronmaksajia noudattamaan vapaaehtoisesti verovelvoitteitaan.

Liettuan suunnitelma sisältää myös toimenpiteitä, joilla pyritään laajentamaan veropohjaa kasvun kannalta vähemmän haitallisiin lähteisiin, sekä oikeudellisia ja teknisiä toimenpiteitä, joilla edistetään verosäännösten noudattamista sekä parannetaan verotus- ja etuusjärjestelmän rakennetta tuloerojen ja köyhyyden vähentämiseksi.

Kyproksen suunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden yleistavoitteena on lisätä verotusjärjestelmän vaikuttavuutta, tehokkuutta ja oikeudenmukaisuutta torjumalla veronkiertoa ja monikansallisten yritysten aggressiivista verosuunnittelua. Uudistuksessa muun muassa otetaan käyttöön ulkomaille suoritettavista korko-, osinko- ja rojalTIMaksuista perittävä lähdevero, joka koskee aluksi lainkäyttöalueita, jotka sisältyvät liitteeseen I neuvoston päätelmissä veroasioissa yhteistyöhaluttomia lainkäyttöalueita koskevasta tarkistetusta EU:n luettelosta, ja myöhemmin toisessa vaiheessa alhaisen yhteisöverotuksen lainkäyttöalueita. Kypros ottaa lisäksi käyttöön uuden kunkin yhteisön yhtiöittämissen perustuvan yritysten verotuksellista kotipaikkaa koskevan kriteerin sekä digitalisoi verohallintonsa lisätäkseen verojärjestelmän tehokkuutta, vaikuttavuutta ja oikeudenmukaisuutta ja parantaakseen verosäännösten noudattamista.

Irlanti sisällytti suunnitelmaansa uudistuksen, jossa keskitytään ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin, joilla rajoitetaan mahdollisuuksia aggressiiviseen verosuunnitteluun ja erityisesti kaksinkertaiseen verottamatta jäämiseen ulkomaille suoritettavien maksujen avulla. Uudistukseen sisältyy aineettomiin hyödykkeisiin liittyviä verotuspoistoja koskevan lainsäädännön muuttaminen, yritysten verotuksellista kotipaikkaa koskevan uudistuksen loppuunsaattaminen sekä ulkomaisia väliyhtiöitä koskevien tiukempien sääntöjen

voimaantulo. Ulkomaille suoritettavien maksujen osalta tarkoituksena on myös julkaista taloudellinen analyysi viimeaikaisten uudistusten vaikutuksista maksuvirtoihin sekä järjestää julkinen kuuleminen mahdollisuudesta ottaa käyttöön ulkomaille suoritettavia maksuja koskevia toimenpiteitä. Lisäksi voimaan tulee lainsäädäntöä, jolla estetään kaksinkertainen verottamatta jääminen ja jota sovelletaan ulkomaanmaksuihin nollaverollisille ja verottomille lainkäyttöalueille sekä alueille, jotka sisältyvät EU:n luetteloon yhteistyöhaluttomista lainkäyttöalueista.

Maltan suunnitelmaan sisältyy useampia uudistuksia. Ensimmäisen uudistuksen tavoitteena on poistaa mahdollisuus verovapautukseen Maltalla osingoilta, jotka ovat peräisin sellaisilta yhteisöiltä tai henkilöiltä, joiden kotipaikka sisältyy yritysverotuksen käytännesääntöryhmän luetteloon yhteistyöhaluttomista lainkäyttöalueista. Toisen uudistuksen tarkoituksena on ohjeistaa hallitusta kehittämään toimintapolitiikkaa, jolla vähennetään aggressiivisen verosuunnittelun riskejä liittyen ulkomailta saataviin ja ulkomaille maksettaviin osinkoihin, korkoihin ja rojalTIMaksuihin. Kolmannessa uudistuksessa keskitytään vähentämään aggressiivisen verosuunnittelun riskejä, jotka johtuvat kansalaisuuden tarjoamisesta vastineeksi sijoituksista.

Kreikan suunnitelma sisältää veropoliittisia uudistuksia, joissa keskitytään verolainsäädännön kodifiointiin sekä kannustimiin sähköisten maksutapahtumien lisäämiseksi. Muilla uudistuksilla pyritään muuttamaan julkisten tulojen hallinnointia digitalisoimalla prosesseja ja tekemällä lainsäädäntöaloitteita salakuljetuksen torjumiseksi ja alv-palautusten nopeuttamiseksi.

Julkinen talous

Useisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy myös uudistuksia, joiden tarkoituksena on parantaa julkisen talouden tehokkuutta. Näillä uudistuksilla vastataan joidenkin jäsenvaltioiden kestävyysaasteisiin esimerkiksi hyödyntämällä paremmin menojen uudelleenarviointeja, ottamalla käyttöön monivuotisia menosääntöjä tai laajentamalla riippumattomien finanssipoliittisten elinten oikeuksia. Jotkin jäsenvaltiot ovat sisällyttäneet suunnitelmiinsa myös vihreään budjettiin liittyviä uudistuksia ilmasto- ja ympäristönäkökohtien ottamiseksi paremmin huomioon talousarviomenettelyssä.

Esimerkiksi Ranskan elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy uudistus, jossa otetaan käyttöön julkisia menoja koskeva monivuotinen menosääntö ja laajennetaan julkistalouden neuvoston oikeuksia. Ranskan suunnitelmaan sisältyy myös julkisen varainkäytön laadun arviointiin liittyvä uudistus. Tämän julkisten menojen arvioinnin tarkoituksena on yksilöidä menot, joilla edistetään tehokkaimmin kasvua, sosiaalista osallisuutta sekä ekologista ja digitaalista siirtymää.

Belgia on sisällyttänyt suunnitelmaansa toimenpiteitä julkisen varainkäytön tehostamiseksi ja kestävyuden parantamiseksi. Menojen uudelleenarviointien järjestelmällinen sisällyttäminen julkisen talouden suunnittelusykleihin kaikilla hallinnon tasoilla parantaa osaltaan Belgian

julkisen varainkäytön laatua ja tehokkuutta ja mahdollistaa varainkäytön uudelleenpriorisoinnin kasvua tukevien ja ympäristöystävällisempien menojen lisäämiseksi.

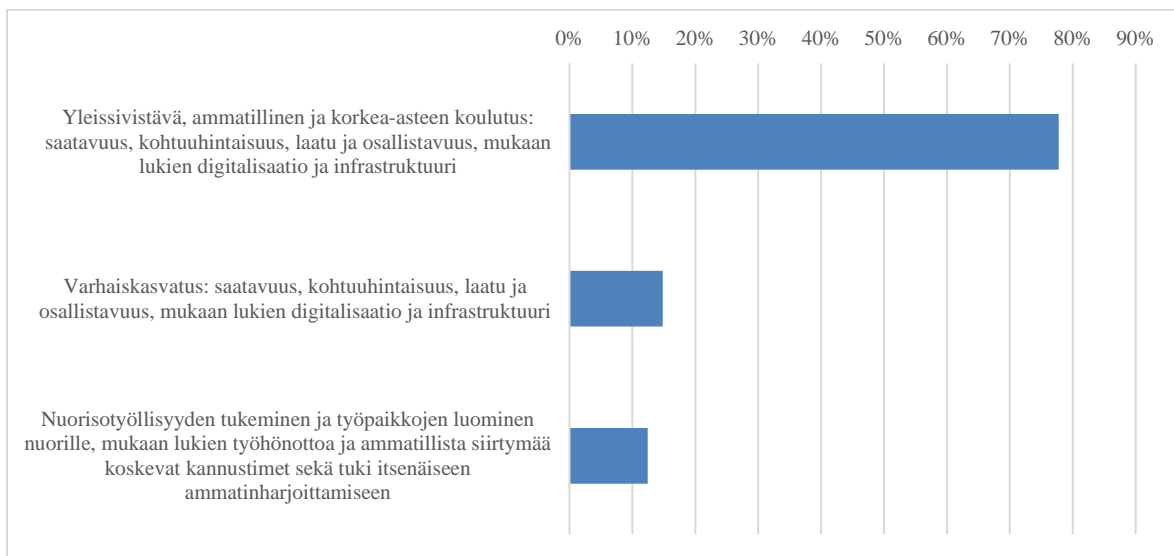
Vihreän budjetoinnin osalta Ranskan suunnitelmaan sisältyvällä toimenpiteellä otetaan käyttöön vihreää budjetointia koskeva menetelmä, jossa kaikki valtion talousarvion menot luokitellaan sen mukaan, miten ne vaikuttavat kuhunkin luokitusjärjestelmäasetuksessa määriteltyyn kuuteen tavoitteeseen.

3.7. Tukivälinen vaikutus seuraavalle sukupolvelle, lapsille ja nuorille, suunnattuun toimintapolitiikkaan, kuten koulutukseen ja osaamiseen (pilari 6)

Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy monenlaisia toimenpiteitä, joilla parannetaan jäsenvaltioiden koulutusjärjestelmien kestävyyttä ja tuetaan nuorten työllisyyttä. Joihinkin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy myös kohdennettuja toimenpiteitä pandemian aiheuttaman oppimisvajeen korjaamiseksi. Investoinnit ja uudistukset koskevat kaikkia koulutustasoja (esiasteen, perusasteen, keskiasteen ja korkea-asteen koulutusta), ja niissä on kansallisiin prioriteetteihin ja haasteisiin liittyviä maakohtaisia eroja.

Pilariin 6 liittyvien toimenpiteiden osuus on yhteensä 49 miljardia euroa, eli noin 11 prosenttia kaikkien 22 elpymis- ja palautumissuunnitelman kokonaisbudjetista. Investoinnit ja uudistukset kattavat varhaiskasvatuksen (noin 7 miljardia euroa), perus- ja keskiasteen koulutuksen, ammatillisen peruskoulutuksen ja korkea-asteen koulutuksen (38,26 miljardia euroa).

Kuvio 12: Seuraavalle sukupolvelle suunnattua toimintapolitiikkaa tukevien menojen jakautuminen toimintaloikoittain (pilari 6)

Tässä kaaviossa esitetään pilari 6:een osoitettujen arvioitujen rahoitusosuuksien jakautuminen Euroopan komission laatiman politiikanalojen luettelon mukaisesti. Prosenttiosuus kuvaa kunkin toimintaloikon kokonaismenon osuutta seuraavalle sukupolvelle suunnatun pilarin politiikkatoimista.

Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy erilaisia toimenpiteitä, joilla pyritään lisäämään erityisesti muita heikommassa asemassa olevien ryhmien osallistumista varhaiskasvatukseen eriarvoisuuden vähentämiseksi. Noin puolet elpymis- ja palautumissuunnitelmista sisältää toimenpiteitä, joilla parannetaan varhaiskasvatuksen saatavuutta lisäämällä sen kapasiteettia, osallistavuutta ja laatua.

Moniin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy myös toimenpiteitä, joilla tuetaan yleissivistävän koulutuksen laadun ja osallistavuuden parantamista. Jotkin toimenpiteet tarjoavat yksilöllistä tukea, kuten mentorointia, heikommassa asemassa oleville kouluille ja oppilaille. Näin pyritään myös korjaamaan koulujen osittaisesta sulkemisesta johtuvaa oppimisvajetta ja ehkäisemään sen aiheuttamaa mahdollista koulunkäynnin keskeyttämistä. Muilla investoinneilla pyritään lisäämään opetustuntien määrää ja mahdollistamaan kokopäiväinen koulunkäynti. Useat toimenpiteet koskevat esimerkiksi opetussuunnitelmien uudistamista, opettajien rekrytointimenetelmien uudistamista, koulunkäynnin varhaisen lopettamisen torjuntaa, erityisopetuksen parantamista, heikosti menestyvien opiskelijoiden tukemista, koulujen ulkoisen arvioinnin parantamista tai koulutuksen eriytymisen vähentämistä.

Puolet elpymis- ja palautumissuunnitelmista sisältää toimenpiteitä, joilla tuetaan korkea-asteen koulutuksen muutosta. Tällaisia toimenpiteitä ovat esimerkiksi opinto-ohjelmien modernisointi, opiskelupaikkojen lisääminen, uusien opintokurssien käynnistäminen, koulujen rahoitusmallin tarkistaminen, laadunvarmistus- ja hallintomekanismien kehittäminen, tutkinnon suorittaneiden seurantajärjestelmien käyttöönotto ja korkea-asteen koulutuksen kansainvälistäminen. Useissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissa tuetaan myös pääsyä korkea-asteen koulutukseen.

Useimpiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy investointeja koulutusinfrastruktuuriin nykyisten rakennusten nykyaikaistamiseksi, energiatehokkuuden parantamiseksi tai uusien tilojen rakentamiseksi kaikilla koulutustasoilla. Näillä investoinneilla tuetaan koulutuksen laadun, tasapuolisuuden ja tehokkuuden parantamista sekä vihreää siirtymää. Lähes kaikissa jäsenvaltioissa suunnitellaan infrastruktuuri-investointeja varhaiskasvatukseen ja kouluihin, ja yhdeksässä jäsenvaltiossa korkea-asteen koulutukseen. Joihinkin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy myös toisen asteen tai korkea-asteen opiskelijakampusten kunnostamista tai rakentamista.

Kaikista 22 elpymis- ja palautumissuunnitelmasta 18 sisältää uudistuksia tai investointeja digitaaliseen koulutukseen, ja niiden osuus on noin 30 prosenttia pilarin 6 kokonaismenoista (13,8 miljardia euroa). Useimpiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy investointeja koulujen digitaaliseen infrastruktuuriin ja tietoliikenneyhteyksiin, ja monissa keskitytään erityisesti muita heikommassa asemassa oleviin kouluihin ja maaseudun kouluihin. Näihin investointeihin kuuluu luokkahuoneiden muuttaminen joustaviksi ja verkottuneiksi oppimisympäristöiksi sekä digitaalisten laitteiden tarjoaminen oppilaille ja opettajille digitaalisen kuilun kaventamiseksi. Oppilaiden digitaalisia taitoja parannetaan mukauttamalla koulujen opetussuunnitelmia ja kehittämällä digitaalisia resursseja ja sisältöjä. Noin puolet jäsenvaltioista sisällyttää suunnitelmiinsa digitaalista koulutusta koskevan

opettajien koulutuksen. Korkea-asteen koulutuksen digitaalista siirtymää tuetaan kehittämällä digitaalista infrastruktuuria ja digitaalisia opetusresursseja, mukauttamalla kursseja ja koulutusta, tarjoamalla digitaalista koulutusta akateemiselle henkilöstölle sekä kehittämällä verkkokursseja ja vahvistamalla monimuoto-opetusta. Näillä toimenpiteillä parannetaan oppilaiden digitaalisia taitoja, korkea-asteen koulutuksen laatua ja siihen liittyvää huippuosaamista sekä digitaalisen osaamisen saatavuutta työmarkkinoilla.

Nuorten työllisyyttä tukeviin toimenpiteisiin kuuluvat oppisopimuskoulutukseen myönnettävät tuet, investoinnit julkisten työvoimapalvelujen räätälöimiseksi nuoria varten, nuorten työllistymistä ja itsenäistymistä edistävän ohjauksen ja yksilöllisen opastuksen parantaminen sekä hankkeet, joilla kannustetaan yksityissektoria palkkaamaan nuoria (noin 6 miljardia euroa).

Kroatia aikoo toteuttaa kattavan varhaiskasvatuksen uudistuksen, jonka tavoitteena on parantaa varhaiskasvatuksen saatavuutta siten, että lapsille taataan varhaiskasvatuspaikka neljän vuoden iästä alkaen. Uudistusta täydennetään infrastruktuuri-investoinneilla, joilla luodaan 22 500 uutta paikkaa varhaiskasvatukseen.

Slovakia on sisällyttänyt suunnitelmaansa perusasteen ja ylemmän perusasteen koulutuksen opetussuunnitelmien uudistuksen, jonka tavoitteena on tarjota uusia oppimissisältöjä oppilaiden ja opettajien taitojen parantamiseksi sekä kehittää suotuista digitaalinen ekosysteemi. Vähintään 60 prosentille alemman ja ylemmän perusasteen koulutuksen opettajista on tarkoitus tarjota koulutusta vuoden 2023 loppuun mennessä. Täydentävillä investoinneilla nostetaan niiden koulujen osuus, joiden luokkahuoneissa on hyvät laitteet ja yhteydet, 30 prosentista vähintään 90 prosenttiin.

Latvia aikoo toteuttaa rakenneuudistuksen, jossa muutetaan korkea-asteen koulutuksen hallinto-, rahoitus- ja henkilöstöjärjestelmiä. Uudistuksella varmistetaan, että määrärahat jaetaan tulosten perusteella. Samalla akateemiselle henkilöstölle ja tutkimushenkilöstölle kehitetään vakiintuneiden parhaiden käytäntöjen mukaisesti uusi yhtenäinen uramalli, jolla edistetään henkilöstön houkuttelemista ja pysymistä palveluksessa. Lisäksi elpymis- ja palautumissuunnitelmassa tuetaan avustuksilla yliopistojen ja tutkimuslaitosten verkoston vahvistamista.

Ranska on sisällyttänyt suunnitelmaansa rahoitustuen oppisopimuskoulutettavien työnantajille ensimmäisen sopimusvuoden ajaksi. Tuen enimmäismäärä on 8 000 euroa yli 18-vuotiaiden ja 5 000 euroa alaikäisten osalta. Vaikka kaikki yritykset voivat hakea tukea, vähintään 250 työntekijän yritysten on täytettävä yksi seuraavista edellytyksistä: joko niiden sopimuksista vähintään viisi prosenttia on vuonna 2021 sellaisia, joilla tuetaan työmarkkinoille pääsyä (oppisopimukset ja ammattipätevyyden saamista koskevat sopimukset, VIE, CIFRE), tai vähintään kolme prosenttia niiden työvoimasta osallistuu harjoittelu- ja opiskelujaksoja yhdisteleviin koulutusohjelmiin (oppisopimukset ja ammattipätevyyden saamista koskevat sopimukset) vuonna 2021, kunhan tämä osuus on kasvanut vähintään kymmenen prosenttia vuodesta 2020. Kun kyseessä on osaamisesta vastaavan toimijan (OPCO) esittämä

oppisopimus, palveluista ja maksuista vastaava virasto (ASP) maksaa tuen sopimuksen alusta alkaen kuukausittain ennen palkanmaksua.

Kypros sisällytti suunnitelmaansa finanssiosaamisen parantamiseen tähtäävän strategian, jonka tavoitteena on tehostaa talousvalistuksen antamista koko väestölle sekä parantaa talousasioihin liittyvää päätöksentekoa.

3.8. Turvallisuutta koskevat itsearviointit

Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa jäsenvaltioita pyydettiin sisällyttämään suunnitelmiinsa tarvittaessa turvallisuutta koskeva itsearviointi digitaalisiin valmiuksiin ja yhteyksiin tehtävien investointien osalta. Tällaisen turvallisuutta koskevan itsearvioinnin on toimittanut 14 jäsenvaltiota (yhteensä 22:sta, joiden elpymis- ja palautumissuunnitelmat on tähän mennessä toimitettu ja hyväksytty): Kroatia, Kypros, Tšekki, Suomi, Ranska, Kreikka, Italia, Latvia, Liettua, Malta, Portugali, Romania, Slovenia ja Espanja. Nämä turvallisuutta koskevat itsearviointit käsittelevät televiestintäinfrastruktuuriin ja erityisesti matkaviestintään tehtäviä investointeja ja ne perustuvat 5G-kyberturvallisuutta koskevaan EU:n välineistöön³¹, jossa esitetään useita strategisia, teknisiä ja tukitoimenpiteitä 5G-verkkojen turvallisen käyttöönoton varmistamiseksi. Monet maat käsittelevät turvallisuutta koskevissa itsearvioinneissaan myös muuntyyppisiä investointeja, erityisesti investointeja julkishallinnon ja julkisten palvelujen nykyaikaistamista tukeviin digitaalisiin infrastruktuureihin ja palveluihin (esimerkiksi julkishallinnon pilvipalvelut).

Useissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissa suunnitellaan seurantatoimia täytäntöönpanovaiheessa sen varmistamiseksi, että turvallisuusnäkökohdat otetaan asianmukaisesti huomioon. Lisäksi muutamissa tapauksissa ehdotukseen sisältyy erityistoimenpiteitä, joissa keskitytään yhteysinfrastruktuureihin tai julkishallinnon digitalisaatioon liittyviin turvallisuuskysymyksiin.

Kreikka toimitti turvallisuutta koskevan itsearvioinnin, jossa yksilöidään 5G-verkkoihin tehtävien investointien kannalta merkitykselliset turvallisuuskysymykset. Siinä käydään läpi, miten näitä kysymyksiä käsitellään 5G-kyberturvallisuutta koskevaan EU:n välineistöön sisältyvien yhteisten objektiivisten kriteerien perusteella.

Liettuan suunnitelma sisältää 5G-verkkoihin tehtävien investointien turvallisuutta koskevan itsearvioinnin, jossa kuvataan kansallista lainsäädäntöä, jolla pannaan täytäntöön 5G-kyberturvallisuutta koskevassa EU:n välineistössä suositellut keskeiset toimenpiteet. Turvallisuusnäkökohdat ovat myös keskeisesti esillä julkishallinnon pilvipalvelun kehittämistä ja laajentamista koskevan toimenpiteen toteuttamissuunnitelmassa.

³¹ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – 5G:n turvallinen käyttöönotto EU:ssa – EU:n välineistön täytäntöönpano, COM(2020)50, annettu 29. tammikuuta 2020.

Suomen suunnitelmassa todetaan yhteysinfrastruktuuriin sekä 6G:n, tekoälyn ja kvanttilaskennan kehittämissympäristöihin tehtävien investointien sekä kyberturvallisuusharjoituksiin ja -koulutukseen tehtävien investointien kohdalla, että kunkin hankkeen osalta tehdään riskiarvio ja riskienhallintasuunnitelma ja että turvallisuusriskeistä huolehditaan hankkeiden koko elinkaaren ajan. Yhteyksiin tehtävien investointien osalta suunnitelmassa kuvataan kansallinen lainsäädäntökehys, jossa otetaan huomioon 5G-kyberturvallisuutta koskeva EU:n välineistö. Esimerkiksi laitteita, jotka voivat vaarantaa kansallisen turvallisuuden, ei saa käyttää viestintäverkkojen kriittisissä osissa. Turvallisuusvaatimukset on tarkoitus varmistaa myös julkisissa hankintamenettelyissä, ja tarvittaessa olisi tehtävä henkilö- ja yritysturvallisuus selvityksiä.

4. Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanokehys

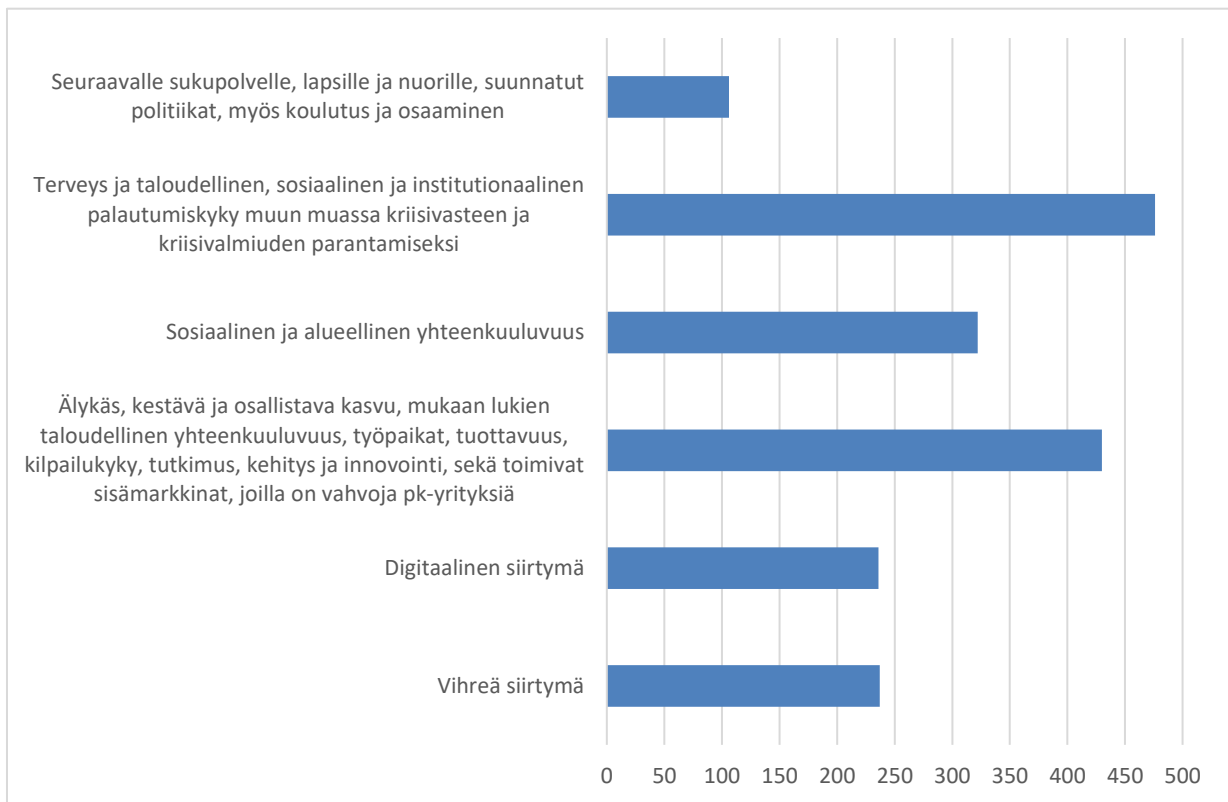
4.1. Elpymis- ja palautumistukivälineen panos uudistusten ja muiden EU:n politiikkojen täytäntöönpanossa

Sitoutuminen merkittäviin uudistuksiin kaikissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissa

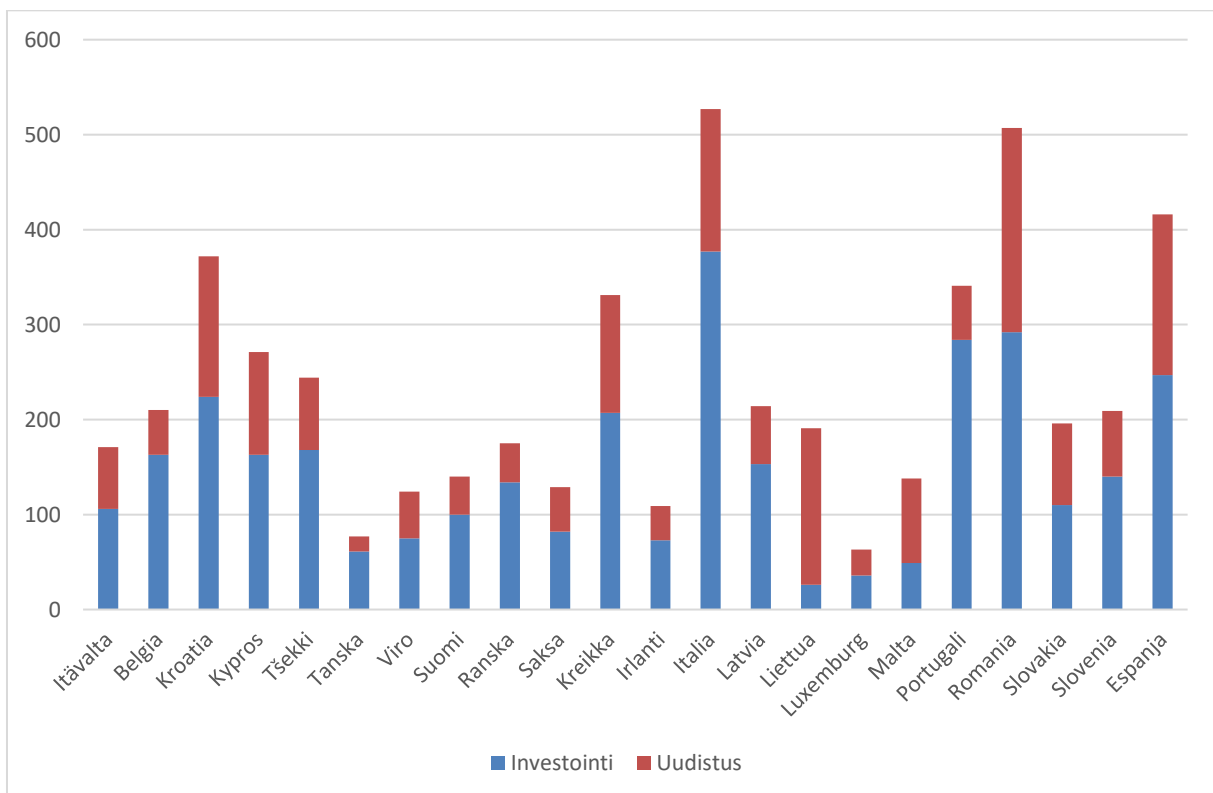
Hyväksytyt elpymis- ja palautumissuunnitelmat sisältävät laajan joukon uudistuksia ja investointeja, joilla vastataan tuloksellisesti kaikkiin haasteisiin tai merkittävään osaan haasteista, jotka on yksilöity **jäsenvaltioille talouspolitiikan EU-ohjausjakson yhteydessä vuosina 2019 ja 2020 annetuissa maakohtaisissa suosituksissa**, mukaan lukien julkista taloutta koskevien suositusten taustalla olevat haasteet. Myönteistä arviota varten jokaisen elpymis- ja palautumissuunnitelman osalta oli varmistettava A-luokitus, ja niiden oli edistettävä keskeisiin taloudellisiin haasteisiin vastaamista uudistusten ja investointien avulla.

Elpymis- ja palautumistukivälineen rakenteessa on ainutlaatuista jäsenvaltioiden sitoutuminen uudistuksiin, ja lähes kolmannes kaikista elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvistä toimenpiteistä on uudistuksia. Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy uudistuksia ja investointeja, joilla korjataan olemassa olevia puutteita ja vastataan haasteisiin kuudella elpymis- ja palautumistukivälineen soveltamisalan mukaisella politiikan alalla, joita ovat vihreä siirtymä ja digitaalinen muutos; taloudellinen yhteenkuuluvuus, tuottavuus ja kilpailukyky; sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus; terveys, taloudellinen, sosiaalinen ja institutionaalinen palautumiskyky; seuraavan sukupolven hyväksi toteutettavat politiikat. Suurin osa uudistuksista koskee terveyttä ja palautumiskykyä koskevaa pilaria 5 ja älykästä, kestäväää ja osallistavaa kasvua koskevaa pilaria 3.

Kuvio 13: Uudistusten lukumäärä pilaria kohti

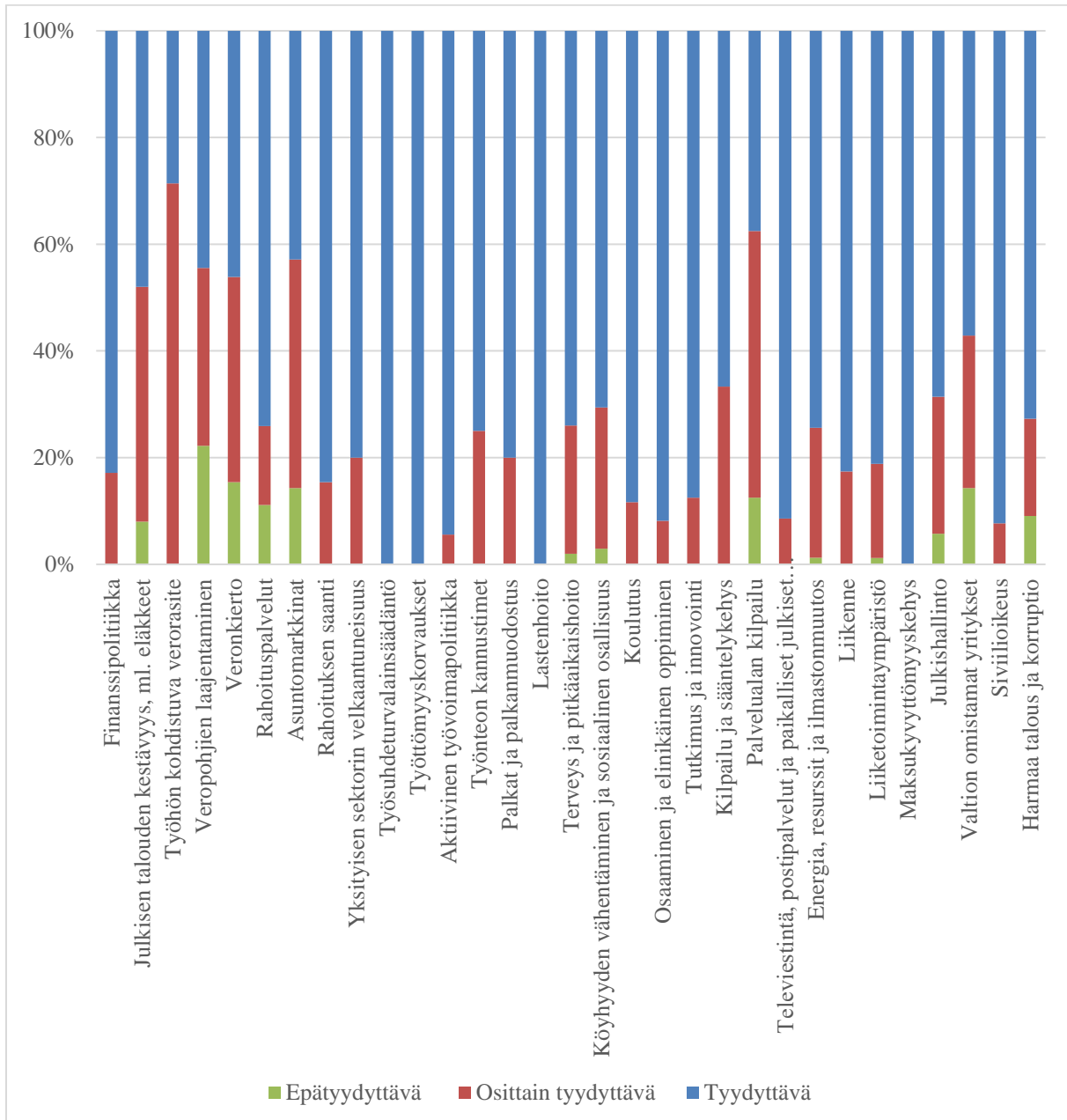
Kuvio 14: Uudistukset/investoinnit jäsenvaltioittain

Elpymis- ja palautumissuunnitelmissa ehdotetuilla uudistuksilla pyritään vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin haasteisiin tai merkittävään osaan haasteista, jotka on yksilöity jäsenvaltioille talouspolitiikan EU-ohjausjakson yhteydessä vuosina 2019 ja 2020

annetuissa maakohtaisissa suosituksissa, kuten elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa edellytetään (korostus kuviossa 15). Maakohtaiset suositukset, joita ei ole järjestelmällisesti katettu elpymis- ja palautumissuunnitelmissa, liittyvät julkiseen talouteen, verotukseen, palvelualan kilpailuun ja asuntomarkkinoihin.

Kuvio 15: Elpymis- ja palautumissuunnitelmien piiriin kuuluvien maakohtaisten suositusten osuudet politiikanaloittain (CESAR-tietokannassa määritellyn mukaisesti)

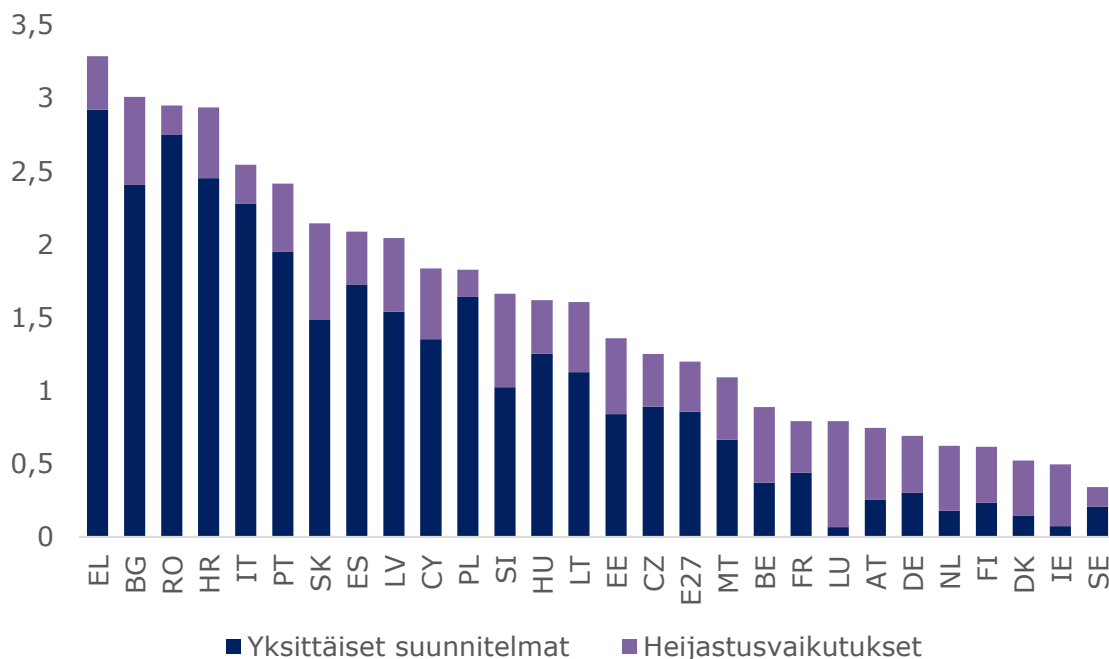
Elpymis- ja palautumistukivälineen makrotaloudelliset näkymät ja vaikutukset

Elpymis- ja palautumistukivälineestä tuetaan investointeja ja uudistuksia, joilla odotetaan olevan merkittävä ja jatkuva myönteinen vaikutus koko EU:n BKT:hen. Komissio on tehnyt tyyliteltyjä QUEST-mallisimulaatioita arvioidakseen elpymis- ja

palautumistukivälineen ja Next Generation EU -välineen investointien mahdollisia makrotaloudellisia vaikutuksia (Pfeiffer et al. 2021)³². Next Generation EU-väline, jonka toteuttamisessa keskitytään voimakkaasti laadukkaisiin hankkeisiin ja merkittävään ”täydentävyyteen”, voi kasvattaa EU-27:n reaalista BKT:tä jopa 1,3–1,5 prosenttia vuosina 2021–2026³³.

Elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanolla on myönteisiä heijastusvaikutuksia. Simulaation mukaan kaikki jäsenvaltiot hyötyvät mittavista rajatylittävistä heijastusvaikutuksista, jotka johtuvat kysynnän kasvusta EU:n yhdyntyneessä taloudessa: yhteiset toimet tuottavat suurempia kasvuvaikutuksia kuin jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmien yksittäisten vaikutusten summa. Näiden heijastusvaikutusten osuus keskimääräisestä BKT-vaikutuksesta on noin kolmannes, ja se on huomattavasti suurempi vientivaltaisissa talouksissa, jotka saavat pieniä avustuksia (ks. kuvio 16). Analyysissä ei ole otettu huomioon uudistuksia, jotka voivat vahvistaa näitä kasvuvaikutuksia merkittävästi keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

Kuvio 16: Next Generation EU -välineen BKT-vaikutus (%) QUEST-simulaatioissa, EU-maat

Huom.

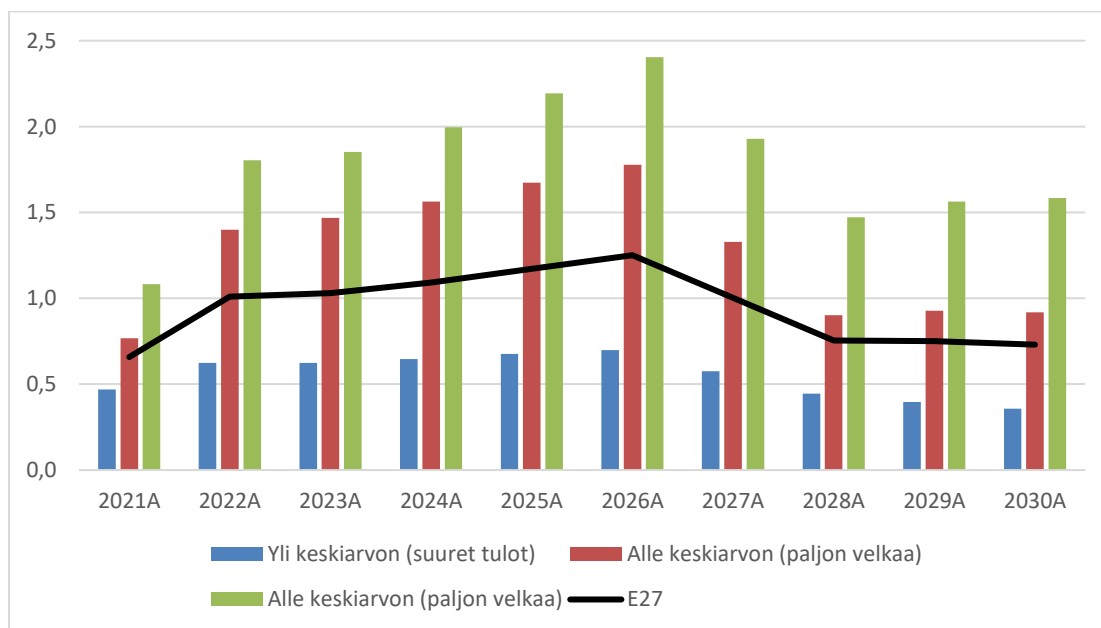
Kuviosta käy ilmi vaikutus reaaliselle BKT:hen suurimmillaan vuonna 2026 ja se on ilmaistu prosentuaalisena poikkeamana perusskenaariosta, jossa politiikka säilyy muuttumattomana. Next Generation EU -välineen menoprofiili (2021–2026) on lineaarinen ja oletetaan, että tuottavuus on korkea. Tummat pylväät näyttävät simulaation tulokset kunkin jäsenvaltion oman erillisen investointisysäyksen (Next Generation EU -väline) osalta. Heijastusvaikutuksessa (vaaleat pylväät) kaikkien jäsenvaltioiden samanaikaisesta koordinoitusta Next Generation EU -sysäyksestä on vähennetty yksittäisten kansallisten suunnitelmien simulaatiot. Lähde: Pfeiffer et al. (2021).

³² Ks. Pfeiffer P., Varga J. ja in 't Veld J. (2021), “Quantifying Spillovers of NGEU investment”, European Economy Discussion Papers, No. 144 ja Afman et al. (2021), “An overview of the economics of the Recovery and Resilience Facility”, Quarterly Report on the Euro Area (QREA), Vol. 20, No. 3, s. 7–16. Molemmassa tutkimuksessa korostetaan myös, että tulokset ovat riippuvaisia keskeisistä oletuksista.

³³ Menoprofiilista riippuen kuuden vuoden ja neljän vuoden aikana. Täydentävyydellä tarkoitetaan tässä varoja, jotka eivät korvaa jäsenvaltioiden juoksevia menoja tai muita EU:n varoja (ks. elpymis- ja palautumistukivälinettä koskeva asetus (lopullinen kompromissiteksti), johdanto-osan 10 a kappale, 4 a artikla ja 8 artikla).

Elpymis- ja palautumistukivälineen avulla EU palaa talouksien lähentämiseen. Elpymis- ja palautumistukivälineen määrärahat ovat BKT:hen suhteutettuina suurimmat apua eniten tarvitsevien jäsenvaltioiden osalta, ja tämä edistää lähentymistä EU:ssa. Elpymis- ja palautumistukivälineen jakoperusteessa³⁴ otetaan huomioon, että pandemian pahiten koettelemilla jäsenvaltioilla on usein heikommat taloudelliset rakenteet ja tiukemmat julkisen talouden rajoitteet. Jäsenvaltioiden ryhmittelystä kuviossa 17 kolmeen ryhmään niiden BKT:n ja julkisen velan määrän mukaan käy ilmi, että Next Generation EU -väline todennäköisesti tukee voimakkaasti lähentymistä EU:n taloudessa. Elpymis- ja palautumistukivälineen jakoperusteella arvioidaan, että BKT kasvaa eniten jäsenvaltioissa, joiden BKT asukasta kohti on keskimääräistä alhaisempi. Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanokauden lopussa vuonna 2026 tuotos kasvoi pienivelkaisessa ryhmässä mallisimulaatioiden mukaan noin 1¾ prosenttia ja suurivelkaisessa ryhmässä 2½ prosenttia. Korkean tulotason maissa, joiden BKT asukasta kohti on keskimääräistä suurempi, vaikutus BKT:hen on samalla ajanjaksolla todennäköisesti pienempi mutta huomattava. Elpymis- ja palautumistukiväline vauhdittaa elpymistä merkittävästi kaikkialla EU:ssa, mutta rahoitustuen kohdentamisella varmistetaan, että varat ohjataan sinne, missä niitä eniten tarvitaan.

Kuvio 17: Next Generation EU -välineen BKT-vaikutus (%) QUEST-simulaatioissa³⁵

³⁴ Elpymis- ja palautumistukivälineen jäsenvaltiokohtainen rahoitusosuus lasketaan ottamalla huomioon kunkin jäsenvaltion osalta i) väestömäärä, ii) BKT asukasta kohden, iii) työttömyysaste ja iv) reaalisin BKT:n supistuminen vuosina 2020 ja 2021. Rahoitusosuuksia päivitetään kesällä 2022 Eurostatin tuoreimpien tietojen perusteella.

³⁵ Kuvioista käy ilmi vaikutus reaalisin BKT:hen suurimmillaan vuonna 2026 ja se on ilmaistu prosentuaalisena poikkeamana perusskenaariosta, jossa politiikka säilyy muuttumattomana. Next Generation EU -välineen menoprofiili (2021–2026) on lineaarinen ja oletetaan, että tuottavuus on korkea. Ryhmät muodostuvat seuraavista jäsenvaltioista: BKT asukasta kohti on keskiarvoa suurempi: AT, BE, DE, DK, FR, FI, IE, LU, NL, SE; BKT asukasta kohti on EU:n keskiarvoa pienempi (suuri velka): CY, EL, ES, IT, PT; ja BKT asukasta kohti on EU:n keskiarvoa pienempi (pieni velka): kaikki ne EU-27:n jäsenvaltiot, jotka eivät kuulu edellisiin ryhmiin. Lähde: Pfeiffer et al. (2021).

Vaikka kasvuvauhdin ennustetaan pysyvän eri maissa ja eri sektoreilla erilaisena, EU:n odotetaan palaavan taloudellisen lähentymisen tielle. Työmarkkinoiden kohentumisen, kotitalouksien suurten säästöjen, suotuisten rahoitusolojen ja elpymis- ja palautumistukivälineen täysimääräisen käyttöönoton odotetaan kaiken kaikkiaan tukevan kasvua.

Elpymis- ja palautumistukivälineen sosiaaliset näkymät ja vaikutukset

Tukivälineestä tuetaan joitakin toimenpiteitä covid-19-kriisin välittömistä vaikutuksista selviytymiseksi sekä keskipitkän aikavälin toimenpiteitä, joilla edistetään Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa. Elpymis- ja palautumissuunnitelmilla on merkittävä työllisyys- ja sosiaalipoliittinen ulottuvuus maakohtaisissa suosituksissa yksilöityjen kansallisten haasteiden mukaisesti. Elpymis- ja palautumistukivälineen yhteydessä kansallisiin suunnitelmiin sisältyvien sosiaalimenojen kokonaismäärä on noin 30 prosenttia EU:n suunnitelluista kokonaismäärärahoista³⁶ (ks. 3 jakso). Vaikka on liian aikaista nähdä elpymis- ja palautumistukivälineen myönteisiä vaikutuksia työllisyys- ja sosiaalindikaattoreissa, elpymis- ja palautumistukivälineessä suunniteltujen merkittävien sosiaalipoliittisten uudistusten ja investointien, erityisesti kunnianhimoisten työllisyys-, osaamis- ja sosiaaliuudistusten ja investointien, täytäntöönpanolla pyritään yhdessä koheesiopoliitiikan rahastojen kanssa edistämään oikeudenmukaista, osallistavaa ja kestävä elpymistä. Ne ovat myös keskeinen tekijä pyrittäessä saavuttamaan vuoteen 2030 ulottuvat työllisyyttä, aikuiskoulutusta ja köyhyyden vähentämistä koskevat EU:n yleistavoitteet, joita pidettiin tervetulleina Porton huippukokouksessa.

Tukivälineen vaikutus unionin palautumiskyvyn parantamiseen

Hyväksytyjen elpymis- ja palautumissuunnitelmien odotetaan vaikuttavan myönteisesti EU:n talouden palautumiskykyyn³⁷ vahvistamalla jäsenvaltioiden valmiuksia toipua nopeasti ja puuttamalla niiden haavoittuvuuksiin. Päivitetystä selviytymiskykyä kuvaavassa tulostaulussa (2021)³⁸, jonka Euroopan komissio laati vuoden 2020 strategisen ennakointiraportin³⁹ jatkotoimena, esitetään indikaattoreita, jotka kuvastavat jäsenvaltioiden palautumiskykyä ja haavoittuvuuksia neljällä osa-alueella: sosiaalitaloudellinen, vihreä, digitaalinen ja geopoliittinen palautumiskyky. Nämä osa-alueet ovat linjassa elpymis- ja palautumistukivälineen pilareiden kanssa: vihreä ja digitaalinen siirtymä, älykäs, kestävä ja osallistava kasvu, sosiaalinen ja

³⁶ Sosiaalimenot lasketaan yhdeksän sosiaalipoliitiikan alan perusteella, jotka on ryhmitelty neljään luokkaan (työllisyys ja osaaminen, koulutus ja lastenhoito, terveydenhuolto ja pitkäaikaishoito sekä sosiaalipoliittikka) delegoidun asetuksen 2021/2105 mukaisesti.

³⁷ Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 2 artiklan 5 kohdassa 'palautumiskyvyllä' tarkoitetaan kykyä selviytyä taloudellisista, sosiaalisista ja ympäristöön liittyvistä häiriöistä tai pysyvistä rakennemuutoksista oikeudenmukaisella, kestäväällä ja osallistavalla tavalla.

³⁸ Palautumiskykyä kuvaavia tulostauluja koskeva raportti ja liite | [Euroopan komissio \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&plugin=1).

³⁹ Vuoden 2020 strategisessa ennakointiraportissa https://ec.europa.eu/info/strategy/strategic-planning/strategic-foresight/2020-strategic-foresight-report_fi selviytymiskyvyllä tarkoitetaan kykyä kestää haasteita ja selviytyä niistä sekä käydä läpi muutoksia kestäväällä, oikeudenmukaisella ja demokraattisella tavalla.

alueellinen yhteenkuuluvuus, seuraavan sukupolven politiikat ja erityisesti terveys, taloudellinen, sosiaalinen ja institutionaalinen palautumiskyky.

Elpymis- ja palautumistukivälineen vaikutus EU:n politiikkoihin

Elpymis- ja palautumistukivälineeseen sisältyvillä toimenpiteillä edistetään unionin kunnianhimoista asialistaa, jolla ohjataan kestävä, oikeudenmukaista ja osallistavaa elpymistä ja parannetaan EU:n talouden kykyä selviytyä tulevista häiriöistä samalla kun EU:n talouksia ja yhteiskuntia muutetaan vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen tavoitteita vastaavasti. Nykyisen komission toimikauden alussa esitetyt EU:n kilpailukykyisen kestävyuden asialistan neljä toisiaan täydentävää ulottuvuutta (ympäristön kestävyys, tuottavuus, oikeudenmukaisuus ja makrotalouden vakaus) ovat näkyvästi yksi elpymis- ja palautumistukivälineen tavoitteista, ja ne ovat ohjanneet jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumissuunnitelmiaan esittämiä uudistus- ja investointiohjelmia.

Vihreän ulottuvuuden osalta elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvillä toimenpiteillä edistetään suoraan tavoitetta vähentää kasvihuonekaasujen nettopäästöjä vähintään 55 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Tämä tavoite on kirjattu eurooppalaiseen ilmastolakiin ja sitä tuetaan heinäkuussa 2021 hyväksytyillä 55-valmiuspaketin ehdotuksilla⁴⁰, jotta ilmasto-, energia-, maankäyttö-, liikenne- ja veropolitiikat olisivat tavoitteen mukaisia.

Digitaalisen ulottuvuuden osalta elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyvät toimenpiteet edistävät myös suoraan Euroopan yhteiskunnan ja talouden digitalisaatiota koskevien EU:n tavoitteiden saavuttamista. Elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy tukea digitaalipolitiikan eri osa-alueiden tavoitteille: tuetaan väestön ja työvoiman digitaalisten taitojen kehittämistä, digitaalisia yhteyksiä alueilla, joilla yhteydet ovat puutteellisia, kehittyneiden teknologioiden kehittämistä ja käyttöönottoa sekä yksityisen ja julkisen sektorin digitalisaatiota. Lisäksi monet jäsenvaltiot osallistuvat elpymis- ja palautumissuunnitelmiansa kautta useita maita kattaviin hankkeisiin, joilla tuetaan EU:n keskeisten digitaalisten valmiuksien, kuten mikroelektroniikan, pilvipalvelujen ja reunalaskennan, kehittämistä. Elpymis- ja palautumistukivälineen odotetaan edistävän merkittävästi digitaalisen vuosikymmenen tavoitteiden⁴¹ saavuttamista. **Sosiaalisen ulottuvuuden ja oikeudenmukaisen siirtymän osalta elpymis- ja palautumissuunnitelmat edistävät suoraan myös Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa** sekä Portossa toukokuussa 2021 pidetyssä sosiaalialan huippukokouksessa esitettyjen työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevien EU:n uusien yleistavoitteiden saavuttamista. Ne edistävät myös työmarkkinoiden elpymistä tehokkaasta työllisyyden aktiivituesta (EASE-järjestelmä) annetun suosituksen mukaisesti covid-19-kriisin jälkeen.

Elpymis- ja palautumistukiväline on nyt ja tulevana vuosina keskeisellä sijalla talouspolitiikan EU-ohjausjakson valvontaprosessissa, jossa koordinoidaan jäsenvaltioiden talous- ja työllisyyspolitiikkoja, ja sillä on jatkossakin tällainen rooli elpymisvaiheessa ja vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen edistämisessä. Kuten vuotuisessa

⁴⁰ COM(2021) 550 final.

⁴¹ Euroopan digitaalinen vuosikymmen: digitavoitteet vuodelle 2030 Euroopan komissio (europa.eu).

kasvuselvityksessä 2022⁴² korostetaan, talouspolitiikan EU-ohjausjakso kehittyi vuonna 2022 elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon myötä mukautumistarve huomioon ottaen. Komissio pyrkii kaikin tavoin varmistamaan synergian ja virtaviivaistetut raportointivelvoitteet elpymis- ja palautumistukivälineen ja talouspolitiikan EU-ohjausjakson välillä. Käynnistetyssä talouspolitiikan EU-ohjausjaksossa on keskeisellä sijalla jäsenvaltioiden kanssa käytävä rakentava vuoropuhelu, joka nivoutuu elpymis- ja palautumissuunnitelmien toteuttamista koskevaan vuoropuheluun.

4.2. Elpymis- ja palautumistukivälineen vaikutus useita maita kattaviin hankkeisiin

Elpymis- ja palautumistukivälineestä tuetaan jäsenvaltioiden osallistumista rajatylittäviin hankkeisiin, ja uudistusten ja investointien suunnittelu seuraaviksi viideksi vuodeksi toteutetaan samanaikaisesti ja koordinoitusti. Vaikka kussakin elpymis- ja palautumissuunnitelmassa otetaan huomioon kunkin jäsenvaltion erityistilanne, jotkin yhteiset haasteet edellyttävät koordinoituja uudistuksia ja investointeja. Usean maan välinen yhteistyö voi mahdollistaa tuen suurille hankkeille, joita yksi jäsenvaltio ei voi kehittää yksin, ja mahdollistaa resurssien yhdistämisen, vaikutuksen lisäämisen sekä mittakaava- ja synergiaetujen saavuttamisen.

Suunnitelmien valmistelun aikana komissio on aktiivisesti kannustanut jäsenvaltioita osallistumaan keskeisiin useita maita kattaviin hankkeisiin. Tämä parantaisi kriittisten investointien koordinoitua strategisilla aloilla ja toisi konkreettisia etuja sisämarkkinoille. Esimerkiksi tammikuussa 2021 komissio järjesti useita maita koskevista digitaalisista hankkeista työpajan, johon jäsenvaltiot osallistuivat, ja helpotti myöhemmin näitä hankkeita koskevaa tiedonvaihtoa jäsenvaltioiden kanssa. Tämän seurauksena useisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin sisältyy toimenpiteitä, jotka liittyvät moniin useita maita kattaviin hankkeisiin, kuten jäljempänä esitetään.

Vihreä siirtymä

Yli puolet elpymis- ja palautumissuunnitelmista sisältää toimenpiteitä, joilla edistetään vihreään siirtymään liittyviä, useita maita kattavia hankkeita tai rajatylittäviä aloitteita (hyväksytyistä 22 suunnitelmasta 12). Yhteensä yli 37 toimenpiteessä (tai alatoimenpiteessä) on kyse vihreistä useita maita kattavista tai rajatylittävistä hankkeista, ja niiden kokonaissumma on yli 271 miljardia euroa.

- Elpymis- ja palautumissuunnitelmien yleisimpiä **useita maita kattavia hankkeita** ovat 11 mahdollista Euroopan yhteistä etua koskevaa tärkeää hanketta (IPCEI), jotka liittyvät vetyyn (sisältyvät kahdeksaan elpymis- ja palautumissuunnitelmaan). Useita maita koskeviin vihreisiin hankkeisiin kuuluu myös yksi sähkönsiirtoyhteys (0,1 miljardia euroa) ja Veronan ja Brennerin välinen rautatieyhteys (0,9 miljardia euroa).
- **Rajatylittävillä hankkeilla edistetään rautateiden yhteentoimivuutta EU:ssa, ja niillä on merkittävä rajatylittävä ulottuvuus.** Ensinnäkin ne liittyvät Euroopan

⁴² COM(2021) 740 final.

rautatieliikenteen hallintajärjestelmän (ERTMS) käyttöönottoon (3 elpymis- ja palautumissuunnitelmaa, 5 hanketta, 3,1 miljardia euroa). ERTMS-järjestelmä koskee rautatiepalvelujen yhteentoimivuutta, digitalisointia ja turvallisuutta, ja se on keskeisessä asemassa siirryttäessä maantieliikenteestä rautatieliikenteeseen rajatylittävillä reiteillä. Rautatieliikenteen merkinantoon (ERTMS-järjestelmä) liittyvät investointitarpeet koko EU:ssa ovat merkittäviä, koska asianmukaiset välineet ovat käytössä vain 11 prosentilla TEN-T-käytävistä. Lisäksi elpymis- ja palautumistukivälineestä rahoitetaan TEN-T-rautatiekäytävien (esim. RailBaltica, Välimeri (Espanja-Ranska) ja Skandinavia-Välimeri (Italian osuus), Pohjanmeri-Välimeri (Belgia-Luxemburg)) käyttöönottoa yli 22,9 miljardilla eurolla (n. 6 elpymis- ja palautumissuunnitelmaa, 23 hanketta).

Taulukko 3: Vihreät useita maita kattavat hankkeet hyväksytyissä elpymis- ja palautumissuunnitelmissa

	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	EL	ES	FI	FR	HR	HU	IE	IT	LT	LU	LV	MT	NL	PL	PT	RO	SE	SI	SK	Yhteensä
Vetyä koskeva IPCEI-hanke	•	•				•				•	•	•				•							•					8
Sähkönsiirtoyhety				•																								1
Rautatieyhety																	•											1
ERTMS										•						•								•				3
TEN-T-käytävät	•							•		•			•			•								•			6	

Digitaalinen siirtymä

Useimmat elpymis- ja palautumissuunnitelmista sisältävät toimenpiteitä, joilla edistetään digitaaliseen muutokseen liittyviä, useita maita kattavia hankkeita tai rajatylittäviä aloitteita (hyväksytyistä 22 suunnitelmasta 20 lukuun ottamatta Tanskan ja Maltan suunnitelmia). Yhteensä yli 60 toimenpiteessä (tai alatoimenpiteessä) on kyse digitaalisista useita maita kattavista hankkeista, ja niiden kokonaissumma on yli 5 miljardia euroa.

Elpymis- ja palautumissuunnitelmien yleisimpiä useita maita kattavia hankkeita ovat kaksi mahdollista IPCEI-hanketta, joista toinen koskee mikroelektroniikkaa (12 elpymis- ja palautumissuunnitelmaa) ja toinen pilviteknologiaa (6 elpymis- ja palautumissuunnitelmaa). Useisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin kuuluvat myös investoinnit eurooppalaisiin digitaali-innovointikeskitymiin (8 elpymis- ja palautumissuunnitelmaa), 5G-käytäviin (7 elpymis- ja palautumissuunnitelmaa) ja kvantti viestintään (4 elpymis- ja palautumissuunnitelmaa). Taulukossa 4 esitetään yhteenveto

useita maita kattavista digitaalisista hankkeista hyväksytyissä elpymis- ja palautumissuunnitelmissa.

Taulukko 4: Useita maita kattavat digitaaliset hankkeet

	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	EL	ES	FI	FR	HR	HU	IE	IT	LT	LU	LV	MT	NL	PL	PT	RO	SE	SI	SK	Yhteensä
Mikroelektroniikka	•	•			•	•				•	•	•				•			•					•		•	•	12
Eurooppalaiset digitaali-innovointikeskittymät					•					•			•		•	•			•					•			•	8
5G-käytävät					•				•	•	•					•	•		•									7
Pilvipalvelut						•				•		•				•			•							•		6
Euroopan kvanttiviestintäinfrastruktuurit					•				•									•								•		4
Euroopan suurteholaskenta									•							•											•	3
Verkottunut julkishallinto									•				•											•				3
Genomi Eurooppa										•							•		•									3
Merenalaiset kaapelit				•					•																			2
Lohkoketju (EBSI)					•																					•		2
Turvavalvon takeskukset									•							•												2
Osaaminen ja koulutus																												0
Muu					•			•	•	•	•					•			•					•		•	9	

4.3. Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpano ja sidosryhmien osallistuminen

Työmarkkinaosapuolten sekä paikallis- ja alueviranomaisten kuuleminen

Jäsenvaltiot ovat soveltaneet erilaisia lähestymistapoja sidosryhmien kuulemiseen laatiessaan elpymis- ja palautumissuunnitelmiaan. Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa veloitetaan jäsenvaltiot toimittamaan osana suunnitelmaa yhteenveto elpymis- ja palautumissuunnitelmien valmistelun aikana toteutetuista sidosryhmien kuulemisista, mukaan lukien työmarkkinaosapuolten sekä paikallis- ja alueviranomaisten kuulemiset. Kukin jäsenvaltio voi itse päättää, miten se järjestää kuulemisprosessinsa kansallisten perinteidensä ja oikeudellisten kehystensä mukaisesti, ja jäsenvaltiot ovat

noudattaneet erilaisia lähestymistapoja. Esimerkiksi jotkin jäsenvaltiot järjestivät kuulemisen kokonaissuunnitelmasta, kun taas toiset järjestivät kuulemisia alakohtaisella tai alueellisella tasolla. Työmarkkinaosapuolet tukivat kaikissa jäsenvaltioissa hätä- ja elvytystoimenpiteiden sekä elpymis- ja palautumissuunnitelmien suunnittelua ja toteuttamista pandemian aikana. Kuulemisissa ja osallistumisessa oli kuitenkin huomattavia eroja jäsenvaltioiden välillä, ja yleisesti ottaen työmarkkinaosapuolet antoivat komissiolle kansallisen tason kuulemisprosessista vaihtelevaa palautetta. Kuulemiset ovat voineet olla säännöllisiä ja yksityiskohtaisia tai rajoitetumpia kuulemisprosesseja. Paikallis- ja alueviranomaiset ilmoittivat usein myös katsovansa, että niiden olisi pitänyt saada osallistua enemmän suunnitelmien valmisteluun.

Komissio korostaa säännöllisesti sidosryhmien osallistumisen merkitystä jäsenvaltioille sekä suunnitelmien valmistelussa että täytäntöönpanossa. Suunnitelmien toteuttamiseksi komissio kannustaa säännöllisesti jäsenvaltioita pitämään aktiivisesti yhteyttä työmarkkinaosapuoliin, kansalaisjärjestöihin ja muihin sidosryhmiin säännöllisesti järjestettävissä kokouksissa. Nämä keskustelut voisivat tarjota myös tilaisuuden vaihtaa ajatuksia laajemmasta talous-, työllisyys-, sosiaali- ja kestävyyspolitiikan koordinoinnista, ja niiden avulla voidaan yhdessä tunnistaa haasteita, parantaa politiikkaratkaisuja ja edistää elpymis- ja palautumistukivälineen onnistunutta toteuttamista. Niiden rakenteiden ja menettelyjen lisäksi, joita jäsenvaltioilla on käytössä kansallisella tasolla paikallis- ja alueviranomaisten osallistamiseksi, komissio ja jäsenvaltiot järjestävät vuotuisen tapahtuman, johon osallistuvat elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanosta vastaavat henkilöt. Vuotuisen tapahtumaan osallistuvat kaikki asiaankuuluvat sidosryhmät, myös paikallis- ja alueviranomaiset. Se toimii myös horisontaalisena foorumina, jolla vaihdetaan näkemyksiä suunnitelman täytäntöönpanosta ja varmistetaan tiivis yhteistyö kaikkien asianomaisten toimijoiden välillä.

Toimielinten välinen vuoropuhelu ja demokraattinen vastuuvollisuus

Komissio tekee elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevaa tiivistä yhteistyötä Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa ja on osoittanut vahvaa sitoutumista avoimen tiedonkulun varmistamiseen. Suunnitelmien arviointivaiheessa komissio toimitti tietoja Euroopan parlamentille suullisesti ja kirjallisesti. Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen mukaisesti komissio jakoi ilman aiheetonta viivytystä kaikki jäsenvaltioiden virallisesti toimittamat elpymis- ja palautumissuunnitelmat. Lukemisen helpottamiseksi komissio toimitti myös englanninkieliset konekäännökset kaikista toimitetuista suunnitelmista. Komissio julkaisi ja toimitti välittömästi Euroopan parlamentille ja neuvostolle kunkin ehdotuksen neuvoston täytäntöönpanopäätökseksi sen hyväksymispäivänä sekä komission yksiköiden valmisteluasiakirjan, jossa esitetään komission analyysi kyseisestä elpymis- ja palautumissuunnitelmasta. Lisäksi komissio toimitti Euroopan parlamentille ja neuvostolle yhteenvetotaulukon keskeisistä tiedoista sekä muita tukivälineen täytäntöönpanoon liittyviä tietoja, mukaan lukien viestintästrategiat. Kaikki asiaankuuluvat asiakirjat ja tiedot toimitettiin elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 25 artiklan mukaisesti samanaikaisesti ja yhtäläisin ehdoin Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

Suunnitelman täytäntöönpanoa silmällä pitäen komissio on luonut prosessin, jossa jaetaan yleiskatsaus alustavista havainnoista, jotka koskevat asiaankuuluvien välitavoitteiden ja tavoitteiden tyydyttävää saavuttamista. Tämä osoittautui jo hyödylliseksi Espanjan vuoden 2021 lopussa toimittamaan ensimmäiseen maksupyyntöön liittyvien havaintojen jakamiseksi. Komissio jatkaa tiivistä yhteistyötä Euroopan parlamentin kanssa ja varmistaa avoimen tiedonkulun, tiedon saatavuuden korkean tason sekä yhteydenpidon koko täytäntöönpanovaiheen ajan tulevina vuosina.

Komissio on käynyt säännöllisiä keskusteluja Euroopan parlamentin kanssa elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevista horisontaalisista aiheista. Vuonna 2021 järjestettiin neljä elpymis- ja palautumisvuoropuhelua, joissa vaihdettiin näkemyksiä elpymis- ja palautumistukivälineestä elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen mukaisesti. Lisäksi komissiota pyydettiin osallistumaan säännöllisesti ECON- ja BUDG-valiokuntien yhteisen pysyvän työryhmän kokouksiin, ja se osallistui 15 kokoukseen vuonna 2021. Näillä foorumeilla pystyttiin Euroopan parlamentille ja neuvostolle yhtäläisin ehdoin toimitettujen ja komission verkkosivustolla⁴³ julkaistujen esitysten perusteella jakamaan suullisesti elpymis- ja palautumissuunnitelmia koskevia yhteen koottuja tietoja. Tämä yhteydenpito jatkuu, sillä komissio on sitoutunut tukivälinettä koskevaan demokraattiseen vastuuvollisuuteen.

Elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanosta keskustellaan myös toimielinten välisessä vahvistetussa vuoropuhelussa Euroopan tasolla sekä Euroopan parlamentin että neuvoston kanssa. Jatkuva näkemystenvaihto Euroopan unionin sosiaalisesta ja taloudellisesta kehityksestä varmistetaan kahdesti vuodessa järjestettävällä neuvoston, komission ja Euroopan tason työmarkkinaosapuolten edustajien välisellä makrotaloudellisella vuoropuhelulla, jota käydään poliittisella ja teknisellä tasolla. Tätä mallia on jo käytetty tukivälineen täytäntöönpanosta keskusteltaessa, ja se tarjoaa uusia mahdollisuuksia keskustella tästä aiheesta tulevaisuudessa.

Elpymis- ja palautumistukivälinettä koskeva tiedottaminen

Elpymis- ja palautumistukivälineen rahoitustuen saajien on ilmaistava rahoituksen alkuperä ja varmistettava unionin rahoituksen näkyvyys⁴⁴, erityisesti kun ne tekevät tunnetuksi toimia ja niiden tuloksia, antamalla johdonmukaista, olennaista ja oikeasuhteista kohdennettua tietoa erilaisille kohderyhmille, tiedotusvälineet ja suuri yleisö mukaan lukien.

Jäsenvaltiot ovat perustaneet kansallisia verkkosivustoja ja julkaisseet elpymis- ja palautumissuunnitelmansa. Ne ovat saatavilla myös elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevalla komission verkkosivustolla⁴⁵. Lisäksi, kuten 1 jaksossa todetaan, komissio on ottanut käyttöön tulostaulun, jossa esitetään yleiskatsaus maista, pilareista, aikataulusta,

⁴³ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility/information-provided-european-parliament-or-council-recovery-and-resilience-plans_en.

⁴⁴ Mukaan lukien tapauksen mukaan unionin tunnus ja asianmukainen rahoitusta koskeva maininta "Euroopan unionin rahoittama – NextGenerationEU".

⁴⁵ Elpymis- ja palautumistukiväline | [Euroopan komissio \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/economy_finance/).

välitavoitteista ja tavoitteista, maksuista, yhteisistä indikaattoreista ja aihekohtaisista analyyseistä⁴⁶.

Jäsenvaltiot ovat sisällyttäneet elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa myös hahmotelman viestintästrategioistaan, jotka täyttävät elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa sekä asetuksen (EU) 2021/241 34 artiklassa määritellyt EU:n varoihin sovellettavat näkyvyyttä ja viestintää koskevat vähimmäisvaatimukset. Näitä strategioita koskeva työ etenee sen mukaisesti, miten jäsenvaltiot edistävät kansallisten suunnitelmiensa täytäntöönpanossa. Komissio antaa jäsenvaltioille säännöllisesti neuvoja tällä osa-alueella.

Jotta elpymis- ja palautumistukivälineen näkyvyyttä voidaan entisestään lisätä ja tehdä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa, komissio on laajentanut INFORM EU -verkoston kattamaan elpymis- ja palautumistukivälineen tiedottajat⁴⁷. Verkosto kokoaa yhteen EU:n eri rahastoista tiedottavat tahot jäsenvaltioista ja komissiosta. Elpymis- ja palautumistukivälineen osallistumisella varmistetaan synergia koheesipolitiikan rahastojen ja muiden EU:n rahastojen kanssa EU-viestinnässä. Komissio on tämän verkoston puitteissa järjestänyt säännöllisiä kokouksia jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumistukivälineen viestintäkoordinaattoreiden kanssa. Näissä kokouksissa komissio neuvoo jäsenvaltioita elpymis- ja palautumistukivälineen näkyvyys- ja viestintävaatimuksissa, kuten viestintästrategian kehittämisessä, elpymis- ja palautumistukivälineen kansallisen verkkosivuston perustamisessa tai EU:n tuen näkyvyyden varmistamisessa lopullisten tuensaajien keskuudessa. Verkosto tarjoaa myös foorumin parhaiden käytäntöjen vaihdolle ja vertaisoppimiselle jäsenvaltioiden välillä.

Komission edustustoihin lähetetyillä talouspolitiikan EU-ohjausjaksosta vastaavilla asiantuntijavirkamiehillä on tärkeä rooli viestinnän alalla tehtävän yhteistyön edistämässä kussakin jäsenvaltiossa. He ovat luoneet yhteyksiä kansallisissa hallintoelimissä toimiviin viestinnästä vastaaviin kollegoihinsa varmistaakseen, että viestintätoimia toteutetaan yhdessä. Tämä yhteistyö lisää elpymis- ja palautumistukivälineen näkyvyyttä esimerkiksi siten, että järjestetään jäsenvaltioiden ja komission korkean tason edustajien kanssa yhteisiä tapahtumia, joissa korostetaan elpymis- ja palautumistukivälineestä tuettujen hankkeiden eurooppalaista ulottuvuutta. Lisäksi ollaan käynnistämässä yhteistyötä Euroopan parlamentin yhteystoimistojen kanssa sen varmistamiseksi, että komissio tiedottaa niille toiminnasta ja ottaa ne tarvittaessa mukaan.

⁴⁶ [Elpymisen ja palautumisen tulostaulu \(europa.eu\).](https://european-council.europa.eu/media/en/press-summaries/Pages/2021/08/16.aspx)

⁴⁷ INFORM EU -verkosto on EU:n laajuinen verkosto henkilöille, jotka tiedottavat seuraavien EU:n rahastojen puitteissa yhteistyössä hallinnoitavista EU:n ja jäsenvaltioiden investoinneista: aluepolitiikka: Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR), oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF) ja koheesiorahasto; sosiaalipolitiikka: Euroopan sosiaalirahasto (ESR+) sisäasiat: turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto (AMIF), rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusväline (BMVI) ja sisäisen turvallisuuden rahasto (ISF); meriasiat: Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahasto (EMKVR). Lisäksi verkosto kattaa elpymis- ja palautumistukivälineen.

Tekninen tuki jäsenvaltioille

Jotkin jäsenvaltiot ovat pyytäneet teknistä tukea suunnitelmiansa täytäntöönpanoon komission teknisen tuen välineestä, joka tarjoaa jäsenvaltioille tukea valmiuksien kehittämiseen. Vuonna 2021 elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanoa edistettiin yli 140 hankkeella. Hankkeet koskevat elpymis- ja palautumissuunnitelmien yleisiä täytäntöönpanomekanismeja (esim. seuranta-, raportointi-, projektinhallinta-, koordinointi-, tarkastus- ja valvontamekanismit, ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen soveltaminen tai tiedottaminen) mutta myös temaattisten uudistusten ja investointien toteuttamista (esim. kansallisen tekoälystrategian toteuttaminen Espanjassa, toimenpiteet menojen uudelleenarviointien tukemiseksi Belgiassa tai kansallisen vetystrategian ja toimintasuunnitelman kehittäminen Romaniassa).

Kypros, Kreikka, Kroatia ja Romania sisällyttivät vuonna 2021 elpymis- ja palautumissuunnitelmiansa elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 7 artiklan 2 kohdan nojalla **teknistä lisätukea elpymis- ja palautumistukivälineeseen liittyvien uudistusten tai investointien toteuttamiseksi**. Lisäksi Kroatia siirsi kansallisia varoja komissiolle teknisen tuen välinettä koskevan asetuksen 7 artiklan nojalla rahoittaakseen teknistä lisätukea kolmen sen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvän uudistushankkeen osalta. Tämä mahdollistaa kahdeksan uutta teknisen tuen välinettä koskevaa hanketta, joilla edistetään elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanoa terveydenhuollon, koulutuksen, julkisten hankintojen, energian, paremman sääntelyn, hallinnollisen rasituksen vähentämisen ja investointien edistämisen aloilla.

4.4. Valvontajärjestelmä ja unionin taloudellisten etujen suojaaminen

Koska kyseessä on tulosperusteinen ohjelma, komission jäsenvaltioille suorittamat maksut perustuvat elpymis- ja palautumissuunnitelmissa esitettyjen välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamiseen. Jäsenvaltiot ovat elpymis- ja palautumistukivälineen varojen edunsaajia, ja kun ne on maksettu, ne kirjataan kansalliseen talousarvioon. Neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä vahvistetaan kunkin elpymis- ja palautumissuunnitelman osalta siihen liittyvät välitavoitteet ja tavoitteet sekä kunkin erän asianmukainen määrä. Kun jäsenvaltio esittää maksupyynnön, komissio arvioi, onko kukin jäsenvaltion ilmoittama välitavoite ja tavoite saavutettu tyydyttävästi. Jos osa välitavoitteista ja tavoitteista jää saavuttamatta, maksu voidaan keskeyttää osittain. Komissio perusti vuonna 2021 elpymis- ja palautumistukivälinettä varten seuranta- ja valvontakehyksen, mukaan lukien erityiset tarkastusyksiköt ja oikeudelliset yksiköt, sekä tukivälinettä varten suunnitellut erityiset valvonta- ja tarkastusstrategiat. Lisäksi komissio otti käyttöön elpymis- ja palautumissuunnitelmien ja maksupyyntöjen arviointia varten perinpohjaiset sisäiset menettelyt, joilla varmistetaan, että ennakko- ja jälkitarkastukset ovat vaikuttavia ja tehokkaita.

Kunkin jäsenvaltion on otettava käyttöön vaikuttava ja tehokas valvontajärjestelmä. Tästä veloitteesta säädetään elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevan asetuksen 22 artiklan 1 kohdassa. Kunkin jäsenvaltion on esiteltävä kansallisessa elpymis- ja palautumissuunnitelmassaan kansallinen valvontajärjestelmänsä, ja komissio arvioi

järjestelmän joko ”riittäväksi” (A) tai ”riittämättömäksi” (C)⁴⁸. Jos jäsenvaltion ehdottamat järjestelyt katsotaan riittämättömiksi, suunnitelmaa ei voida hyväksyä. Vaikka jäsenvaltiot ovat ensisijaisesti vastuussa unionin taloudellisten etujen suojaamisesta, komissiolla on myös valtuudet periä takaisin varat, joita jäsenvaltiot eivät ole perineet, ja/tai soveltaa rahoitusoikaisuja tapauksissa, joissa on kyse petoksista, lahjonnasta tai eturistiriidoista, tai jos rahoitus- ja lainasopimuksiin sisältyviä velvoitteita rikotaan vakavasti.

Arvioituaan kaikki vuonna 2021 hyväksytyt 22 elpymis- ja palautumissuunnitelmaa, komissio totesi, että niihin sisältyy asianmukainen valvontajärjestelmä. Komissio havaitsi kuitenkin myös joitakin puutteita 16 suunnitelmassa ja vaati asianomaisia jäsenvaltioita toteuttamaan lisätoimenpiteitä ennen ensimmäistä säännönmukaista maksupyyntöä. Asianomaiset jäsenvaltiot sopivat tarvittavien toimenpiteiden lisäämisestä elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa⁴⁹. Vastaavat välitavoitteet ja tavoitteet on sisällytetty neuvoston täytäntöönpanopäätöksen liitteeseen, ja ne on saavutettava ennen ensimmäistä säännönmukaista maksupyyntöä (ei koske ennakkomaksuja). Sen vuoksi valvontajärjestelmien asianmukaisuus varmistetaan vielä kerran ennen kuin jäsenvaltiolle suoritetaan säännönmukaisia maksuja.

Komissio tarkastelee jäsenvaltioiden kunkin maksupyynnön yhteydessä toimittamia johdon vahvistuslausumaa⁵⁰ ja yhteenvedoa tarkastuksista⁵¹ ja toteuttaa välitavoitteita ja tavoitteita koskevia jälkitarkastuksia. Sen tarkistamiseksi, onko välitavoitteet ja tavoitteet saavutettu tyydyttävästi, jäsenvaltioiden toimittamat todisteet arvioidaan (neuvoston täytäntöönpanopäätöksen ja operatiivisten järjestelyjen mukaisesti) useiden pääosastojen yhteisissä maakohtaisissa tiimeissä. Lisäksi erityinen tarkastusyksikkö tarkastaa jäsenvaltioiden kunkin maksupyynnön yhteydessä toimittamat johdon vahvistuslausumat ja yhteenvedon tarkastuksista. Riskiperusteiset jälkitarkastukset antavat lisävarmuuden siitä, että jäsenvaltion toimittamat tiedot pitävät paikkansa. Komissiolla on valtuudet periä varat

⁴⁸ Se arvioi erityisesti, perustuuko valvontajärjestelmä vankkoihin prosesseihin ja rakenteisiin, yksilöidäänkö siinä toimijat ja niiden tehtävät ja vastuut selkeästi ja varmistetaanko tehtävien asianmukainen eriyttäminen. Näillä elimillä on oltava lakisäätinen toimeksianto ja hallinnolliset valmiudet, jotta ne voivat hoitaa tehtävänsä suunnitelman täytäntöönpanon aikana. Komissio tarkastelee myös suunnitelmassa kuvattuja järjestelyjä, jotka koskevat lopullisia saajia koskevien tietojen keräämistä ja saatavuutta, jotta varojen käyttöön liittyvä lahjonta, petokset ja eturistiriidat voidaan ehkäistä, havaita ja korjata. Komissio tarkastelee myös elpymis- ja palautumissuunnitelmassa kuvattuja järjestelyjä päällekkäisen rahoituksen välttämiseksi määrittääkseen, ovatko ne riittäviä.

⁴⁹ Jäsenvaltioiden valvontajärjestelmissä havaittuja puutteita olivat muun muassa elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa edellytetyn tiedonkeruu- ja tallennusjärjestelmän puuttuminen, varojen täytäntöönpanosta ja tarkastamisesta vastaavien eri elinten lakisäätisten valtuuksien puuttuminen, elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanosta vastaavien täytäntöönpano- ja tarkastuselinten riittämättömät hallinnolliset valmiudet sekä selkeän tarkastusstrategian tai petostentorjuntatoimenpiteiden puuttuminen. Kaikki nämä puutteet on korjattava ennen kuin jäsenvaltio voi saada ensimmäisen säännönmukaisen maksun eli elpymis- ja palautumistukivälineen puitteissa maksettavan ensimmäisen erän (ennakkomaksun jälkeen).

⁵⁰ Maksupyynnön mukana toimitettavassa johdon vahvistuslausumassa jäsenvaltioiden on mainittava, että käytössä olevat valvontajärjestelmät antavat tarvittavat takeet siitä, että varoja on hallinnoitu kaikkien sovellettavien sääntöjen – erityisesti eturistiriitojen välttämistä, petosten ehkäisemistä, lahjontaa ja kaksinkertaista rahoitusta koskevien sääntöjen – mukaisesti moitteettoman varainhoidon periaatetta noudattaen.

⁵¹ Yhteenvedo kansallisella tasolla täytäntöönpanokauden aikana tehdyistä tarkastuksista.

takaisin, jos se toteaa jälkikäteen, että välitavoitetta tai tavoitetta ei ole saavutettu tyydyttävällä tavalla.

Komissio on tähän mennessä tarkastanut tai on parhaillaan tarkastamassa Espanjan, Ranskan, Kreikan, Italian ja Portugalin esittämiin viiteen maksupyyntöön sisältyviä johdon vahvistuslausumia ja tarkastusten yhteenvetoa. Koska suunnitelmien hyväksymisen ja maksupyyntöjen esittämisen välinen aika oli lyhyt, kansallisten viranomaisten suorittaman tarkastustyön laajuus oli yleisesti ottaen rajallinen. Komissio pyysi kansallisilta viranomaisilta lisätietoja erityisesti sen arvioimiseksi, kerättiinkö asetuksen 22 artiklassa tarkoitetut tiedot tosiasiallisesti kansalliseen järjestelmään ja säilytettiinkö ne siellä, ja yksilöi useita kansallisella tasolla vuonna 2022 seurattavia seikkoja, kuten todetaan asiaan kuuluvista maksupyyntöistä tehdyissä komission alustavissa arvioinneissa.

Vaikka ensisijainen vastuu taloudellisten etujen suojaamisesta on jäsenvaltioilla, komissio suorittaa koko suunnitelman täytäntöönpanon ajan jäsenvaltioiden seuranta- ja valvontajärjestelmien tarkastuksia. Komissio tarkastaa erityisesti toimenpiteet, joita jäsenvaltiot toteuttavat petosten, lahjonnan, eturistiriitojen ja päällekkäisen rahoituksen ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi ja korjaamiseksi. Tämä kattaa myös järjestelmät, joilla kerätään ja tallennetaan tietoja tuensaajista, toimeksisaajista, alihankkijoista ja tosiasiallisista omistajista ja edunsaajista. Komissio voi edelleen toteuttaa satunnaistettuja ja kohdennettuja tarkastuksia sekä tutkia mahdollisia petoksia, lahjontaa ja eturistiriitoja. Komissiolla on valtuudet periä varat takaisin tai käynnistää rahoitusoikaisuja, jos jäsenvaltiot ovat havainneet petoksia, lahjontaa tai eturistiriitoja, joita ne eivät ole korjanneet, tai jos jäsenvaltiot rikkovat vakavasti rahoitus- ja lainasopimuksiin sisältyviä velvoitteita.

4.5. Täydentävyys muun EU:n rahoituksen kanssa

Suunnitelmien valmistelua varten elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevassa asetuksessa ja komission jäsenvaltioille antamissa ohjeissa⁵² vahvistettiin periaatteet, joilla varmistetaan, että samoja kustannuksia ei rahoiteta kahteen kertaan elpymis- ja palautumistukivälineestä ja muista EU:n rahastoista. Elpymis- ja palautumissuunnitelmissa täsmennettiin erityisesti kansallisella ja alueellisella tasolla käyttöön otetut prosessit ja rakenteet, joilla varmistetaan EU:n eri rahoituslähteiden täydentävyys ja hallinnoinnin koordinointi. Niillä olisi varmistettava, että elpymis- ja palautumistukivälineestä myönnettävä tuki täydentää muista unionin rahastoista ja ohjelmista myönnettävää tukea ja että tällainen tuki ei kata samoja kustannuksia. Elpymis- ja palautumissuunnitelmissa olisi myös täsmennettävä hankkeet, joille aiotaan myöntää yhteisrahoitusta muista unionin ohjelmista, ja ilmoitettava, mitä kustakin rahoituslähteestä on tarkoitus kattaa.

Täytäntöönpanovaiheessa jäsenvaltioiden on seurattava tilannetta ja annettava takeet siitä, että päällekkäistä rahoitusta ei ole. Jäsenvaltiot toimittavat maksupyyntönsä yhteydessä johdon vahvistuslausuman, johon sisältyy sitoumus välttää päällekkäistä rahoitusta

⁵² SWD(2021) 12 final.

ja maininta käytössä olevista seuranta- ja valvontajärjestelmistä. Lisäksi jäsenvaltio toimittaa puolivuositain laadittavan kertomuksen yhteydessä mahdolliset päivitykset, jotka koskevat muiden EU:n ohjelmien käyttöä hyväksytyin elpymis- ja palautumissuunnitelman kattamissa uudistuksissa ja investoinneissa, mukaan lukien kyseisistä ohjelmista katettavien kustannusten erittely yhteisrahoituksen tapauksessa. Komissiolla on valtuudet tehdä asianmukaisia tarkistuksia ja järjestelmätarkastuksia jäsenvaltioiden toimittamien tietojen perusteella.

Elpymis- ja palautumissuunnitelmien valmisteluvaiheessa komissio tuki jäsenvaltioita, jotta voitiin määrittää sopivia unionin tason välineitä, joilla voidaan luoda synergiaa elpymis- ja palautumistukivälineestä rahoitettujen toimenpiteiden kanssa. Merkittävä esimerkki tästä on teknisen tuen välineestä ja sitä edeltäneestä rakenneuudistusten tukiohjelmasta annettu tuki. Ne auttavat jäsenvaltioita erityisesti elpymis- ja palautumissuunnitelmien valmistelussa ja täytäntöönpanossa. Jäsenvaltiot voivat saada myös alakohtaista tukea Horisontti-ohjelmaan kuuluvasta toimintapolitiikan tukijärjestelystä tutkimusta ja innovointia koskevien politiikkauudistusten toteuttamiseen. Esimerkiksi Rail Baltican yhteydessä elpymis- ja palautumistukivälineen rahoitusta yhdistettiin muuntyyppiseen tukeen, kuten Verkkojen Eurooppa 2.0 -välineeseen. Rautatieinfrastruktuuria koskevat kattohankkeet pysyvät entisellään, ja eri rahastoista tuetaan erityyppisiä menoja. Tukivälineen täytäntöönpanon aikana komissio aikoo jatkossakin kannustaa jäsenvaltioita kiinnittämään erityistä huomiota tuleviin mahdollisuuksiin saada aikaan synergioita muiden unionin ohjelmien kanssa.

Koska elpymis- ja palautumistukivälineen tuki on voimassa vuoteen 2026 asti, komissio auttaa löytämään muita rahoitustoimenpiteitä, jotka ulottuvat pidemmälle tai hankkeiden eri vaiheisiin. Näin varmistetaan, että rahoitus turvataan myös elpymis- ja palautumistukivälineen nykyisen, ajallisesti rajoitetun elinkaaren jälkeen. Lisäksi komissio on auttanut löytämään samaan tavoitteeseen tähtäviä unionin rahastoja ja ohjelmia, jotka kattaisivat erityyppisiä toimenpiteitä. Esimerkiksi ammatillisen koulutuksen alalla elpymis- ja palautumistukivälineen toimenpiteillä tuettaisiin digitaalisen infrastruktuurin luomista, ja vuosien 2021–2027 koheesiopolitiikan rahastojen rahoituksella keskityttäisiin täydentäviin investointeihin, esimerkiksi muita heikommassa asemassa oleville ryhmille suunnattujen ammatillisten ohjelmien tukemiseen.

Komissio varmistaa, että elpymis- ja palautumistukiväline täydentää vuosien 2021–2027 ohjelmasuunnitteluun sisältyviä koheesiopolitiikan rahastoja. Elpymis- ja palautumistukivälineen valmistelukausi on lähes päättynyt, mutta vuosien 2021–2027 monivuotisen rahoituskehysten mukainen ohjelmasuunnittelu on käynnissä. Komissio kiinnittää erityistä huomiota elpymis- ja palautumistukivälineen ja jäsenvaltioiden kanssa tehtyjen kumppanuussopimusten kattamien rahastojen väliseen yhteyteen, ja koska neuvottelut ajoittuivat päällekkäin, näiden unionin eri välineiden välille oli mahdollista luoda synergioita. Useimmilla jäsenvaltioilla on tässä vaiheessa selkeä kuva elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa sisältyvistä toimenpiteistä, ja ne voivat ottaa tämän huomioon koheesiopolitiikan rahastojen ohjelmasuunnittelussaan. Näin varmistetaan, että toimenpiteet täydentävät toisiaan.

5. Päätelmät

Elpymis- ja palautumistukiväline perustettiin covid-19-kriisin yhteydessä helmikuussa 2021 antamaan merkittävää rahoitustukea jäsenvaltioille, jotta ne voivat vauhdittaa kestävien uudistusten ja investointien toteuttamista ja edistää unionin taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta. Tukivälineestä myönnetään jäsenvaltioille vuoteen 2026 mennessä 672,5 miljardia euroa lainoina ja tukena, jota ei makseta takaisin. Tarkoituksena on tukea jäsenvaltioiden uudistuksia ja investointeja, joilla lievennetään koronaviruspandemian vaikutuksia, ja tehdä Euroopan talouksista ja yhteiskunnista kestävämpiä, palautumiskykyisempiä ja paremmin valmistautuneita vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen haasteisiin ja mahdollisuuksiin.

Vuosi tukivälineen perustamisen jälkeen on tapahtunut huomattavaa edistymistä, ja tukivälineen täytäntöönpano on vakaasti käynnissä. Neuvoston tähän mennessä hyväksymiin 22 elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyy yhteensä 445 miljardin euron rahoitus (291 miljardia euroa tukena, jota ei tarvitse maksaa takaisin, ja 154 miljardia euroa lainoina). Vuonna 2021 komissio maksoi 56,6 miljardia euroa ennakkomaksuina ja ensimmäisen 10 miljardin euron maksun. Tukivälineen täytäntöönpano etenee nyt vakaasti, ja vuonna 2022 odotetaan esitettävän noin 30 maksupyyntöä. Next Generation EU -joukkolainojen ja velkasitoumusten liikkeeseenlaskun onnistuminen on myös unionin keskeinen välitavoite. Se tarjoaa vahvan välineen, jolla elpymistä voidaan rahoittaa ja tehdä EU:sta kriisin jälkeen kestävämpi, oikeudenmukaisempi ja vihreämpi.

Elpymis- ja palautumistukiväline on innovatiivinen väline: se on ainutlaatuinen, kysyntään perustuva tulosperusteinen väline, joka tarjoaa jäsenvaltioille suoraa taloudellista tukea, joka on kytketty tulosten saavuttamiseen. Varoja käytetään vuoteen 2026 mennessä toteutettaviin uudistuksiin ja investointeihin, joilla vastataan jäsenvaltioiden kohtaamiin haasteisiin. Elpymis- ja palautumistukivälineen varojen maksamisen ehtona on, että jäsenvaltioiden kanssa etukäteen sovitut välitavoitteet ja tavoitteet, jotka neuvosto on hyväksynyt jäsenvaltioiden kansallisissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissaan ehdottamien toimenpiteiden täytäntöönpanemiseksi, saavutetaan tyydyttävästi. Espanjalle vuoden 2021 lopussa suoritettu ensimmäinen maksu osoittaa jo tukivälineen vaikutuksen tärkeiden uudistusten täytäntöönpanossa. Kuten tästä kertomuksesta käy ilmi, tukivälineestä tuetuilla uudistuksilla ja investoinneilla vastataan jäsenvaltioiden erityishaasteisiin ja edistetään unionin tulevaisuuden kannalta keskeisiä politiikanaloja (kuutta pilaria). Niillä edistetään unionin kunnianhimoista asialistaa, jolla ohjataan kestävää, oikeudenmukaista ja osallistavaa elpymistä ja parannetaan EU:n talouden kykyä selviytyä tulevista häiriöistä samalla kun EU:n talouksia ja yhteiskuntia muutetaan vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen tavoitteita ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria vastaavasti.

Välineen lisäarvo on jo konkreettinen. Tukivälineen täytäntöönpanolla on myös myönteisiä heijastusvaikutuksia kaikkialla unionissa ja se edistää taloudellista lähentymistä. Lisäksi tukivälineestä tuetaan useita maita kattavien unionin kannalta keskeisten hankkeiden toteuttamista, mikä myös osoittaa EU:n varojen ”täydentävyyden”. Edistymistä elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpanossa ja tukivälineen maksujen suorittamisessa voidaan

seurata suoraan julkisella verkkoalustalla eli elpymisen ja palautumisen tulostaulussa, jossa esitetään kunkin välitavoitteen ja tavoitteen osalta saavutettu edistyminen.

Komissio on sitoutunut kaikkia eurooppalaisia hyödyttävän elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanoon. Tätä varten komissio tekee edelleen kaikkensa ottaakseen kaikki asiaankuuluvat sidosryhmät mukaan suunnitelmien onnistuneeseen täytäntöönpanoon ja pitää yllä tiivistä yhteistyötä Euroopan parlamentin ja neuvoston kanssa koko tukivälineen täytäntöönpanon ajan.

LIITE

Tilannekatsaus

	Virallinen toimittaminen	Komission myönteinen arvio	Neuvoston hyväksyminen	Ensimmäinen ennakkomaksu	Operatiivisten järjestelyjen allekirjoittaminen	Maksupyynnön toimittaminen	Maksu
Itävalta	30. huhtikuuta	21. kesäkuuta	13. heinäkuuta	28. syyskuuta (450 milj. euroa)			
Belgia	30. huhtikuuta	23. kesäkuuta	13. heinäkuuta	3. elokuuta (770 milj. euroa)			
Bulgaria	15. lokakuuta						
Kypros	17. toukokuuta	8. heinäkuuta	28. heinäkuuta	9. syyskuuta (157 milj. euroa)			
Tšekki	1. kesäkuuta	19. heinäkuuta	8. syyskuuta	28. syyskuuta (915 milj. euroa)			
Tanska	30. huhtikuuta	17. kesäkuuta	13. heinäkuuta	2. syyskuuta (201 milj. euroa)			
Saksa	28. huhtikuuta	22. kesäkuuta	13. heinäkuuta	26. elokuuta (2,25 mrd. euroa)			
Viro	18. kesäkuuta	5. lokakuuta	29. lokakuuta	17. joulukuuta (126 milj. euroa)			
Kreikka	27. huhtikuuta	17. kesäkuuta	13. heinäkuuta	9. elokuuta (4 mrd. euroa)	21. joulukuuta	29. joulukuuta	
Espanja	30. huhtikuuta	16. kesäkuuta	13. heinäkuuta	17. elokuuta (9 mrd. euroa)	10. marraskuuta	11. marraskuuta	27. joulukuuta (10 miljardia euroa)
Suomi	27. toukokuuta	4. lokakuuta	29. lokakuuta	21. tammikuuta 2022 (271 milj. euroa)			
Ranska	28. huhtikuuta	23. kesäkuuta	13. heinäkuuta	19. elokuuta (5,1 mrd. euroa)	25. marraskuuta	26. marraskuuta	
Kroatia	14. toukokuuta	8. heinäkuuta	28. heinäkuuta	28. syyskuuta (818 milj. euroa)	9. helmikuuta		
Unkari	11. toukokuuta						
Irlanti	28. toukokuuta	16. heinäkuuta	8. syyskuuta	Ei ole pyytänyt ennakkomaksua			
Italia	30. huhtikuuta	22. kesäkuuta	13. heinäkuuta	13. elokuuta (24,9 mrd.	22. joulukuuta	30. joulukuuta	

				euroa)			
Latvia	30. huhtikuuta	22. kesäkuuta	13. heinäkuuta	10. syyskuuta (237 milj. euroa)	16. helmikuuta		
Liettua	14. toukokuuta	2. heinäkuuta	28. heinäkuuta	17. elokuuta (289 milj. euroa)			
Luxemburg	30. huhtikuuta	18. kesäkuuta	13. heinäkuuta	3. elokuuta (12,1 milj. euroa)			
Malta	13. heinäkuuta	16. syyskuuta	5. lokakuuta	17. joulukuuta (41,1 milj. euroa)			
Alankomaat							
Puola	3. toukokuuta						
Portugali	22. huhtikuuta	16. kesäkuuta	13. heinäkuuta	3. elokuuta (2,2 mrd. euroa)	18. tammikuuta	25. tammikuuta	
Romania	31. toukokuuta	28. syyskuuta	29. lokakuuta	2. joulukuuta (1,8 mrd. euroa)			
Slovakia	29. huhtikuuta	21. kesäkuuta	13. heinäkuuta	13. lokakuuta (823 milj. euroa)	16. joulukuuta		
Slovenia	30. huhtikuuta	1. heinäkuuta	28. heinäkuuta	17. syyskuuta (231 milj. euroa)			
Ruotsi	28. toukokuuta						